

RIVONIA

by

Jean Van de Velde

(The State versus Nelson MAndela by Joel Joffe)

Version May 2016

With the cooperation of
Dominic Morgan and Matt Cameron Harvey

Producer: Richard Claus

Zwart. Krampachtig en moeizaam ademhalen. Hoesten.

SUPERIMPOSED: '10 juli 1963'

Het gehijg en gehap naar adem wordt luider. Wanhopig.
Hard. Alsof je erin stikt...

INT. GEHEIME POLITIE / CEL - NIGHT

CLOSE: In het schemerdonker van een kale cel wordt een natte donkere kap strak over iemands hoofd getrokken. Waterdruppels. Het gesmoorde geluid van paniekerig gehijg, gehoest -

INT. HUIS FISCHER / WERKKAMER / KEUKEN / OVERLOOP - NIGHT

In het schijnsel van een bureaulamp een man, BRAM FISCHER (55), op zijn rug gezien, die achter een overvol bureau zit te werken. Dossiers, wetboeken, documenten. De man stopt even: hoort hoesten, en holt de werkkamer uit.

CUT TO:

Bram Fischer opent een keukenkast en haalt er een apparaat met mondkap uit: een vernevelaar anno 1963.

CUT TO:

Bram Fischer holt de trap op. Het apparaat in zijn hand.

CUT TO:

MOLLY FISCHER (53) ondersteunt haar naar adem happende en hoestende zoon PAUL (16) uit zijn slaapkamer en begeleidt hem naar de -

- trapleuning, waar ze hem overheen laat buigen. Ze houdt een bakje voor hem. Klopt hem op de rug.

MOLLY FISCHER

Spuug het slijm maar uit, Paul. Spuug het maar uit.

Bram komt eraangehold. Neemt het kloppen op de rug over. Bram en Molly werken als een geolied team. Molly steekt de stekker van het apparaat in het stopcontact.

CLOSE: Paul die over de leuning hangend de longen uit zijn lijf hoest. En hoest en hoest!

Bram klopt op zijn rug en stelt hem gerust.

BRAM FISCHER

Rustig maar. Het komt goed.

Molly klikt het apparaat aan. Bram en Molly helpen Paul met het opzetten van het kapje.

BRAM FISCHER (CONT'D)

Haal maar diep adem, Paul.

CLOSE: Paul, met het kapje voor, hapt naar adem, alsof zijn leven ervan afhangt.

Bram en Molly kijken elkaar over de rug van hun hijgende zoon aan. Een intense blik, zo in het halfdonker onder het geluid van het penetrante gevecht om adem.

INT. GEHEIME POLITIE / CEL - NIGHT

CLOSE: de natte stoffen doek over het hoofd van een gevangene, die amechtig naar adem hapt. Oorverdovend.

In een met een peertje verlichte celruimte zit een fors gebouwde politieofficier van de Security Branch, LUITENANT SWANEPOEL (45) op de rug van de gevangene met de stoffen kap. De gevangene spartelt en dreigt te stikken.

OFFICIER DIRKER kijkt toe en knikt naar Swanepoel. Die trekt de natte kap van het hoofd van de gevangene.

OFFICIER DIRKER

Weet je nu al iets meer? Waar die boerderij was?...

De gevangene is een jonge ZWARTE MAN. Hij brengt geen woord uit. Hapt naar adem. De jongen schudt zijn hoofd.

Luitenant Swanepoel doopt de kap in een natte emmer en trekt hem weer over het hoofd van de zwarte gevangene, die vergeefs los probeert te spartelen. Hoestend, stikkend -

INT. HUIS FISCHER / OVERLOOP - NIGHT

Het is doodstil op de overloop in huize Fischer. Paul haalt rustig en diep adem. De vernevelaar doet rustig zijn werk. Paul haalt het kapje van zijn mond en kijkt zijn ouders die naast hem staan aan.

PAUL

Sorry, dat ik jullie wakker gemaakt heb...

MOLLY FISCHER

Paul, doe niet zo gek, we zijn er voor je. En papa was toch nog aan het werk. - Zet op.

Paul zet zijn kapje weer op.

MOLLY FISCHER (CONT'D)
(tegen Bram)
Kom je zo ook slapen?

BRAM FISCHER
Ik moet nog... - We hebben morgen een
belangrijke bijeenkomst.

INT. HUIS FISCHER / WERKKAMER - NIGHT

Bram Fischer selecteert haastig een aantal papieren van zijn overvolle bureau, stopt ze in een aktentas en knipt de bureaulamp uit en -

EXT. HUIS FISCHER / TUIN - NIGHT

- Bram Fischer verlaat heimelijk via de openslaande deuren het donkere huis en loopt dwars door de tuin naar de dichtbegroeide heg, als opeens een akelige, luide schreeuw klinkt!

INT. GEHEIME POLITIE / CEL - NIGHT

De natte stoffen kap wordt van het gezicht van de gevangene gehaald. De zwarte jongeman is drijfnat, gilt en hoest en hapt naar adem. Hij wordt aan zijn haren naar achteren getrokken door Swanepoel die op zijn rug zit.

LUITENANT SWANEPOEL
Wat zei je?! Wat riep je net?!!

ZWARTE GEVANGENE
(nauwelijks verstaanbaar)
... Rivonia... Liliesleaf Farm...

EXT. HUIS FISCHER / TUIN - DAY

Het snerpande geluid van een kettingzaag! Een grote tak aan een boom trilt. Een kettingzaag jaagt de splinters van de dikke tak de lucht in.

Molly Fischer hanteert de kettingzaag. De tak valt op de grond van de goed verzorgde tuin. Een villa in een van de mooiste buitenwijken van Johannesburg.

CUT TO:

Molly veegt het zweet van haar voorhoofd en kijkt op.

MOLLY FISCHER
Goedemorgen schat! Kom eens.

BRAM FISCHER (O.S.)
Morgen, lieveling. Ik heb haast.

Molly dringt aan.

MOLLY FISCHER

Kom nou!

Dan zien we Bram. In zwembroek. Op weg naar het zwembad in de tuin.

BRAM FISCHER

Lieveling, ik zou niet willen dat ik met mijn onbeholpen hovenierskunsten jouw tuin schade toebreng. Ik ken niemand die zo goed kan snoeien en hakken -

MOLLY FISCHER

- Bram! Ik meen het!

Bram Fischer blijft staan en draait zich om.

CUT TO:

CLOSE: een kapot getrapt bloembedje. Geknakte bloemen.

Bram kijkt naar het bloemenbed naast Molly op de grond.

MOLLY FISCHER (CONT'D)

Begrijp je waarom ik die tak daar snoei?

BRAM FISCHER

Zodat ik niet over de lelies hoeft te lopen?... Sorry.

Molly kust de schuldbewuste Bram op zijn mond, geeft hem een paar lieve tikjes op de billen in zijn zwembroekje.

PAUL (O.S.)

Mam! Doe normaal! Yagh!

Bram en Molly kijken op -

- uit een raam op de eerste verdieping kijkt Paul naar buiten. Naast hem verschijnt de 18-jarige zus van Paul, ILSE, slaperig en onopgemaakt.

ILSE

Wat maken jullie een lawaai!

BRAM FISCHER

Weet je wat normaal is?! In een zwembad zwemmen! Jij helemaal Paul. Als jij in het rugbyteam wil komen, moet je aan je conditie werken!

Bram Fischer stapt op de duikplank van het zwembad.

BRAM FISCHER (CONT'D)

En als júllie het zwembad niet gebruiken,
dan laat ik het op een dag volstorten met
mest, dan kan jullie moeder er een
moestuintje van maken!

PAUL

Het is veel te koud om te zwemmen!

Bram springt op de duikplank op en neer om hoogte te
winnen en -

MOLLY FISCHER

Niet doen, Bram! Doe niet zo gek! Waarom
zou je...

- voert een perfecte salto uit, alvorens met een plons in
het water terecht te komen.

Paul en Ilse schudden gegeneerd hun hoofd. Uitslover!

Molly schudt glimlachend en trots het hare. Niets
veranderd, haar Bram.

INT. HUIS FISCHER / KEUKEN - DAY

De hele familie zit rond de ontbijttafel. Bram is
sinaasappels aan het persen.

BRAM FISCHER

(tegen Ilse)

Wat is er mis met psychologie? Gezellig
met je zus in Kaapstad -

Ilse's gezicht betreft.

ILSE

- alsof hongerige mensen een psycholoog
nodig hebben!

BRAM FISCHER

Eerder een psycholoog dan een advocaat
volgens mij. Advocaten zijn speeltjes van
rijke mensen.

ILSE

Wat een onzin! -

MOLLY FISCHER

Niet happen, Ilse. Devils' advocate, oude
debating truc.

ILSE

- advocaten kunnen de maatschappij
veranderen, wetten aan laten passen als
ze hun kennis -

BRAM FISCHER

- en psychologen kunnen de mensen
veranderen! Alle verandering begint bij
mensen -

De telefoon rinkelt. Bram loopt naar de telefoon.

BRAM FISCHER (CONT'D)

- Door ze bewust te maken van hun
situatie, kun je -

MOLLY FISCHER

- Bram!

Bram neemt de hoorn op. Paul mengt zich in de discussie.

PAUL

Kan je ook rugby studeren op de
universiteit?

CUT TO:

Bram aan de telefoon.

BRAM FISCHER

Nu? - nee, ik kan niet, ik heb al een
andere afspraak die... - Ja. Goed. Oké,
ik snap het, ik kom eraan.

Bram hangt op. Kijkt zuchtend naar zijn gezinsleden.

BRAM FISCHER (CONT'D)

Hier, het leven van een advocaat. Wat zei
ik net, 'speeltje van...'

MOLLY FISCHER

Sir Harry?

Bram knikt.

ILSE

(fijntjes)

Je kan als advocaat ook opkomen voor arme
mensen.

Bram kijkt Ilse aan.

BRAM FISCHER

Kan.

(geeft geperst sapje aan
Ilse)

Alleen dan drinken je kinderen water en
eten ze droog brood.

Bram grijpt een boterham en verlaat haastig de keuken.

BRAM FISCHER (CONT'D)

(tegen Molly)

Bel jij Rusty dat ik vanmiddag niet niet
naar de braai kom...

PAUL

Hebben jullie een braai!? Op donderdag?

EXT. POLITIE HOOFDBUREAU, JOHANNESBURG - DAY

Een blanke Zuid-Afrikaan, een verweerd uiterlijk met felle blauwe ogen, LIONEL 'RUSTY' BERNSTEIN (45) loopt de trappen van het politiegebouw in Johannesburg op. Als hij naar binnen wil gaan -

- zwaait de deur open en snellen luitenant Swanepoel en officier Dirker in volle vaart met een team van de VEILIGHEIDSPOLITIE naar buiten. Al lopend prepareren de mannen hun wapens. Ze passeren Bernstein en -

- lopen gehaast naar een wit busje met opschrift 'DROOGSKOONMAKERIJ', dat voor het politiebureau staat.

Rusty kijkt op naar de agenten die in het busje stappen.

INT. POLITIE HOOFDBUREAU / KANTOOR - DAY

CLOSE: Een groot schrift wordt naar Rusty toegedraaid.

RUSTY BERNSTEIN (O.S.)

Jullie hebben het druk zo te merken...

Rusty Bernstein staat bij de receptie van het politiebureau. Tegenover hem een zwaarlijvige blanke WACHTCOMMANDANT die hem geringschattend aankijkt.

WACHTCOMMANDANT

Nog niet half zo druk als we zouden willen, Bernstein.

CLOSE: Rusty schrijft zijn naam in het schrift: Rusty Bernstein.

WACHTCOMMANDANT (CONT'D)

Jij bent de enige die nog iedere dag komt. Al je vriendjes zitten in de bak, of ze hebben de benen genomen.

RUSTY BERNSTEIN

(beat)

Of ze zijn vermoord.

Rusty geeft het schrift terug. De wachtcommandant kijkt demonstratief op de grote klok achter hem en -

- markeert de datum en tijd in het boek.

BUREAUSERGEANT

Morgen zelfde tijd. Dat is dus niet viér
over twee of drie over twee, maar twee
uur, Bernstein.

CLOSE: '11 juli 1963 14:03'

- en slaat dan het grote schrift met een klap dicht.

EXT. RAND VAN JOHANNESBURG - DAG

Het is een mooie, heldere winterse dag, als een rode
Chevrolet de buitenwijken van Johannesburg verlaat
richting het noorden.

INT. AUTO RUSTY BERNSTEIN / DIVERSE LOCATIES - DAY

In de Chevrolet luistert Rusty Bernstein naar klassieke
muziek op de autoradio. Zijn arm uit het raampje, de wind
door zijn haren

De vegetatie verandert langzaam van de zorgvuldig
gebeeldhouwde bougainvilles en sparren van de voorsteden
naar jacaranda's, cipressen en populieren.

In de verte, gehuld in een wolk van steenkoolrook: de
enorme zwarte township van Alexandrië.

Rusty Bernstein haalt een gammal pick-upje in en kijkt
naar -

- de achterbak van de pick-up, volgeladen met ZWARTE
ARBEIDERS, in lompen gehuld en met lege blik voor zich
uit starend.

EXT. PLATTELAND - DAY

De Chevrolet reist door een bosrijk gebied. Een verweerd
bord in de berm geeft de naam van de voorstad aan -

CLOSE: 'RIVONIA'.

EXT. SPORTCLUB SCHIETVERENIGING / JOHANNESBURG - DAY

CLOSE: Kogels slaan gaten in papieren schietschijven!

Een TWAALFTAL VROUWEN, in decante sportkleding, vuurt hun
pistolen leeg op de schietschijven.

ZWARTE BEDIENDEN snellen met de papieren schietschijven
naar de vrouwen om hen het resultaat van hun schietkunst
te laten zien.

CUT TO:

Bram Fischer zit in het gezelschap van een drietal RIJKE AFRIKANERS op het terras van een luxe cricket annex schietvereniging. Een relaxte sfeer slechts onderbroken door de salvo's van de schietende vrouwen. ZWARTE OBERS in uniform serveren de mannen cocktails.

AFRIKANER #1

Dit is een serieuze kwestie waar de Orde van Advocaten iets mee moet, Bram.

BRAM FISCHER

Jazeker, maar strikt juridisch moet een advocaat zijn cliënt naar beste kunnen verdedigen en -

AFRIKANER #2

- een kaffer advocaat die een kaffer verdedigt die met zijn zwarte tengels aan Kobus' dochter heeft gezeten en het meisje tijdens cross-examination durft te vragen 'waar exáct en hoe précies' hij haar aan heeft geraakt?! Hoe kan ze antwoorden zonder zichzelf openbaar te schande te maken tegenover die kaffers?!

AFRIKANER #1

Ze zou zelfs de 'Immoral Ammendment Act' overtreden als ze tegenover een kaffer seksuele handelingen beschrijft!

BRAM FISCHER

Dat is wellicht een punt, ja.

AFRIKANER #2

Niet alleen als Deken van de Orde, maar ook als Afrikaner heb je de morele plicht aan dit soort praktijken paal en perk te stellen: geen blanke moet verplicht zijn een kaffer te woord te staan, zelfs niet in de rechtszaal.

AFRIKANER #3

Kaffers horen niet in een rechtszaal thuis. Net zo min als vrouwen trouwens. Recht is een veel te complex terrein.

BRAM FISCHER

(beat)

Ze mogen wél schieten? Vrouwen?

AFRIKANER #2

(grijnzend)

Heb je naar hun scores gekeken?

De mannen lachen.

AFRIKANER #1

Het is al een bloody shame dat we onze vrouwen en dochters moeten leren schieten. Betekent dat zij zich niet genoeg beschermd voelen door de staat, door de politie, door de wet. Door mannen als jij Bram, die een lichtend voorbeeld moeten zijn.

Bram knikt en kijkt naar de schietende vrouwen.

I/E. AUTO RUSTY BERNSTEIN / ONVERHARDE WEG - DAY

Rusty slaat een onverharde weg in, waaraan in de verte een statige boerderij ligt met stallen en schuurtjes.

Rusty passeert zonder het te merken, een wit busje, dat achter manshoge begroeiing langs de kant van de weg geparkeerd staat. 'Droogskoonmakerij'...

EXT. LILIESLEAF FARM, RIVONIA - DAY

Een zwarte man, JOSEPH MASHIFANE (23) staat bij een hek en werpt een blik in de auto. Rusty groet de jongeman die het hek opent dat toegang geeft tot een boerderij.

JOSEPH MASHIFANE

They're already all in there.

De Chevrolet rijdt naar de boerderij, een stofwolk achterlatend.

INT. LILIESLEAF FARM, RIVONIA / VOORKAMER - DAY

Een multi-rationale groep van anti-apartheid activisten zitten rond een tafel. Zwarten, blanken, Joden, een Indiër. Veteraan van de strijd, GOVAN MBEKI (53) is in strijdlustige stemming.

GOVAN MBEKI

Why bother going to the trouble of planning an operation like this, if we never intended to follow through with it?

BOB HEPPLER (29), fris geschoren en blank, interrumpeert.

BOB HEPPLER

I don't think the people are ready for military action; not yet. Not politically, not psychologically -

GOVAN MBEKI

We'd better get them ready.

Rusty komt binnenstormen, gooit zijn jas op de bank.

RUSTY BERNSTEIN

Sorry I'm late - where are we up to?

GOVAN MBEKI

Same place as we were last week, and the week before. The time for talking is over. The racial tyranny of apartheid allows no negotiation; and when you have been denied a voice, the only path to change is through the bullet and the bomb.

WALTER SISULU (60) met de superieure uitstraling van de oudste en de wijste steekt zijn hand op om tot kalmte te manen.

Voor hem ligt een document met in typemachineletters: **'Operation Mayibuye'**. Hij pakt de stapel papieren op.

WALTER SISULU

Purely in practical terms; are the structures in place to launch Operation Mayibuye? - Denis?

Sisulu wendt zich tot DENIS GOLDBERG (30), bebaard en een bril met dikke glazen dragend, de ingenieur van het stel.

Denis tikt met zijn vinger op de blauwe map die Rusty net heeft neergelegd. Hij pakt de map op en opent hem -

- blauwdrukken en schetsen van verschillende soorten zelf te maken bommen, gedeeltelijk gemarkeerd "dynamiet" en "ontsteker" en andere technische gegevens.

DENIS GOLDBERG

From a technical standpoint, we're ready to go.

BOB HEPPLER

It doesn't mean that we should.

DENIS GOLDBERG

Take it easy, man. I'm only answering the question.

(tegen Walter Sisulu)

Yes, we have the munitions and the manpower to take this nationwide.

GOVAN MBEKI

Let's put it to a vote. Is everybody present?

BOB HEPPLER

Our chairman isn't.

RUSTY BERNSTEIN

He had to work, couldn't blow his cover. He's still opposed by the way.

WALTER SISULU

Is he?

RUSTY BERNSTEIN

You know him better than I. 'Water is stronger than rock.'

Stilte. De mannen kijken elkaar aan.

WALTER SISULU

Let's vote. All those in favour of launching Operation Mayibuye?

DENIS GOLDBERG

Ho! Ho! Shouldn't we at least call him?

GOVAN MBEKI

Use the phone?! Are you crazy?

WALTER SISULU

We have to come to a decision now. Raise your hands if your in favour of Operation Mayibuye.

EXT. LILIESLEAF FARM, RIVONIA - DAY

Het witte 'stomerij'-busje rijdt rustig naar het hek van de boerderij. Joseph Mishifane loopt naar het busje en -

- de deur van het busje zwaait open: TWEE AGENTEN stormen naar buiten en gooien Joseph op de grond. Handboeien hem. Een ANDERE AGENT opent het hek.

CUT TO:

Het stomerijbusje rijdt snel richting de boerderij.

INT. LILIESLEAF FARM, RIVONIA / VOORKAMER - DAY

Er wordt druk gediscussieerd door de mannen in de voorkamer, als Rusty Bernstein naar buiten kijkt en door het raam heen -

- een wit busje met het opschrift van 'Droogskoonmakerij' dichterbij ziet komen. Rusty herkent het busje! En springt overeind. De paniek op zijn gezicht vertelt alles in combinatie met één enkel woord:

RUSTY BERNSTEIN

Police!!!

EXT. LILIESLEAF FARM, RIVONIA - DAY

De deuren van het witte busje zwaaien open. Swanepoel en zijn mannen springen uit het busje en hollen naar de voordeur. Ze hebben Duitse hersdershonden bij zich.

INT. LILIESLEAF FARM, RIVONIA / VOORKAMER - DAY

Iedereen in de voorkamer probeert in een doodse stilte te redden wat er te redden valt!

Denis Goldberg verbergt haastig documenten in de schoorsteen.

Bob Hepple hannest zenuwachtig met een doosje lucifers in een onhandige poging de verschillende stapels documenten in vlammen te doen opgaan.

Mbeki graait papieren bij elkaar en verdwijnt via een achterdeur.

Walter Sisulu gooit een attachékoffertje uit het raam en klimt uit hetzelfde raam naar buiten.

EXT. LILIESLEAF FARM, RIVONIA - DAY

Officier Dirker gebruikt zijn lichaamsgewicht om zijn weg door de voordeur te rammen. De deurpanelen verplinteren.

INT. LILIESLEAF FARM, RIVONIA / GANG - DAY

Dirker, gevolgd door twee andere officieren, baant zijn weg door de gang naar de voorkamer. De honden in zijn kielzog blaffen wild om zich heen.

OFFICIER DIRKER

Iedereen blijft waar-ie is! Jullie staan onder arrest!

CUT TO:

Govan Mbeki wordt door luitenant Swanepoel vastgegrepen. Een hond hangt grommend aan een been van Mbeki.

GOVAN MBEKI

Get that dog off me!

LUITENANT SWANEPOEL

He likes you. Govan Mbeki, isn't it?

INT. LILIESLEAF FARM, RIVONIA / VOORKAMER - DAY

Terwijl zijn collega-officieren Rusty Bernstein en Goldberg grijpen, sleept officier Dirker Bob Hepple hardhandig weg van de schoorsteen en de vlam vattende papieren. Een andere agent dooft snel de vlammen.

OFFICIER DIRKER
Kennedy en van Wijck! Ga buiten zoeken.
Het raam staat open!

Officier Dirker kijkt naar de angstige Bob Hepple.

OFFICIER DIRKER (CONT'D)
Nou hebben we jullie allemaal! - Jullie joden zijn zo grappig. Niets zo grappig als een bange jood, he?

Een agent haalt de prop documenten uit de kachel en laat ze aan officier Dirker zien. Smeulend en wel, maar nog goed leesbaar.

OFFICIER DIRKER (CONT'D)
'How to be a good communist, by Nelson Mandela.

Uit de schoorsteenschacht wordt nog een beroet document geplukt -

CLOSE: 'Operation Mayibuye'.

EXT. LILIESLEAF FARM, RIVONIA - DAY

TOTAAL: een viertal politiewagens en politiebusjes staat op het terrein. AGENTEN leiden de gearresteerden in busjes. Bob Hepple, Rusty Bernstein, Denis Goldberg worden vanuit de boerederij in een busje geduwd. Govan Mbeki, Kathrada worden in een ander busje geduwd.

Swanepoel en Dirker kijken tevreden toe.

LUITENANT SWANEPOEL
Zelfs Sisulu hebben we.

Walter Sisulu wordt door twee agenten en een hond naar het busje van Rusty Bernstein, Bob Hepple en Goldberg geleid.

OFFICIER DIRKER
Hé, van Wijck! Wat doe je!? Kaffers apart! Kaffers bij de kaffers!

Walter Sisulu wordt naar het 'kafferbusje' geleid.

LUITENANT SWANEPOEL
(glimlachend tegen officier Dirker)
(MORE)

15.

LUITENANT SWANEPOEL

Hoewel je je af kunt vragen welk busje
het meest stinkt.

Fade-out.

INT. GERECHTSZAAL / JOHANNESBURG - DAY

TOTAAL: een rechtszaal in Johannesburg. Veel hout, een
lange beschaafde historie uitstralend. Een handjevol
aanwezigen, voornamelijk BLANKE TOEHOORDERS en
JOURNALISTEN luisteren naar -

- Bram Fischer, every inch de succesvolle advocaat die
hij is, gekleed in toga en pruik, midden in een gloedvol
betoog, zijn ogen op de RECHTER voor hem gericht.

BRAM FISCHER

Edelachtbare, De 'Beers Groep Diamant
Mining' heeft zich op geen enkele wijze
schuldig gemaakt aan belastingontduiking.
Belastingontwijking, jazeker! Gebruik
makend van legale internationale,
transacties, die conform artikel 45d... -

De rechter luistert begripvol.

INT. GERECHTSGEBOUW, JOHANNESBURG / HAL - DAY

Bram wordt hartelijk bedankt door zijn cliënt, niet
alleen fysiek maar ook financieel een steunpilaar van de
Zuid-Afrikaanse blanke samenleving -
diamantmijnenmagnaat, SIR HARRY OPPENHEIMER.

SIR HARRY OPPENHEIMER

Je hebt net 7 miljoen voor me verdiend,
Bram. Ik heb slechtere ochtenden gekend.

BRAM FISCHER

Het is jammer dat ik op uurbasis werk.

SIR HARRY OPPENHEIMER

Je bent een diamant, Fischer, een
geslépen diamant! Groter en meer karaat
dan je vader en je opa.

Bram ondergaat nogmaals de enthousiaste handdruk van Sir
Harry, als hij in de verte Molly ziet naderen met een
andere vrouw - HILDA BERNSTEIN (48), modieus en in
elegantie en kleding de meerdere van Molly, maar getooid
met een donkere bril en een zakdoek voor haar gezicht.

BRAM FISCHER

Sir Harry, als u me wilt excuseren.

Bram loopt naar de twee vrouwen. Molly neemt Bram meteen
apart. Hilda Bernstein kijkt radeloos toe.

MOLLY FISCHER

Rusty is gisteravond niet thuisgekomen.

BRAM FISCHER

En vanochtend? -

MOLLY FISCHER

- Bob is ook niet thuis gekomen. Shirley belde Hilda net op. Helemaal in paniek.

BRAM FISCHER

Is de politie al bij je thuis langs geweest?

HILDA BERNSTEIN

Nee.

Bram zwijgt. Kijkt even om zich heen.

EXT. GERECHTSGEBOUW, JOHANNESBURG - DAY

Brams Mercedes draait rustig van de parkeerplaats voor het gerechtsgebouw de grote weg op.

INT. AUTO FISCHER - DAY

Molly zit naast Bram in de auto, Hilda achterin.

MOLLY FISCHER

Druk dat gaspedaal verdomme in, Bram!

BRAM FISCHER

Laten we vooral geen aandacht trekken, schatje.

Ze worden ingehaald door een paar snelle auto's.

MOLLY FISCHER

(tegen Hilda)

Weet je waar-ie zijn spullen bewaart?

BRAM FISCHER

(checkt zijn spiegels)

Dit is gewoon een gezellig ritje...

Een sirene klinkt plotseling snerpend luid en doet hen alle drie opschrikken -

- uit een zijstraat schiet een ambulance de weg op. Opluchting. Rust...

INT. HUIS BERNSTEIN / DIVERSE KAMERS - DAY

CLOSE: laden worden geopend. Kleren uit kasten gehaald, tapijten half opgerold!

Bram, Molly en Hilda zoeken fanatiek in keukenlaatjes, kleerkasten, achter schilderijen, onder tapijten.

Molly in de keuken wroet in de keukenlaatjes.

Hilda doorzoekt de papieren in Rusty's studeerkamer.

Bram speurt in de voorkamer in de boekenkasten.

INT. HUIS BERNSTEIN / HAL - DAY

De drie hebben ieder hun handen vol met 'belastend' materiaal. Bram houdt 'Das Kapital' van Karl Marx vast. Gooit het in een vuilniszak bij de andere 'troep'.

BRAM FISCHER
Alsjeblieft zeg!...
(tegen Molly)
Jij nog iets gevonden?

Molly houdt een kinderboek omhoog -

CLOSE: de omslag met een zwart paard - 'Black Beauty'.

BRAM FISCHER (CONT'D)
Kom op, Molly, serieus!

MOLLY FISCHER
Dit is verboden, Bram!

HILDA BERNSTEIN
Eileen Simpson heeft er vorig jaar drie maanden voor gekregen. Subversieve lectuur.

Alle drie bevriezen als ze het geluid van een auto die het grindpad op komt rijden horen.

Hilda kijkt uit het raam in de hal, een stapel mappen in haar hand houdend -

- ziet politieagenten uit een 'gewone' auto stappen.

HILDA BERNSTEIN (CONT'D)
Dirker.

MOLLY FISCHER
(tegen Bram)
Je kan hier niet zijn.

Hilda stuurt Bram snel weg.

HILDA BERNSTEIN
De achtertuin! Bij de schommel is er een gat in het hek.

BRAM FISCHER
(haastig, tegen Hilda)
Wat heb jij nog?

Hilda laat de mappen zien aan Bram. Bram schrikt.

BRAM FISCHER (CONT'D)
Waar lag dit?

HILDA BERNSTEIN
In zijn werkkamer - in dat kistje - naast
zijn bureau.

Bram pakt de mappen uit Hilda's hand en neemt ook de
spullen uit Molly's hand en holt naar de studeerkamer.

BRAM FISCHER
Hou ze zo lang mogelijk aan de praat!...

INT. HUIS BERNSTEIN / WERKKAMER - DAY

Bram grijpt naar het kistje naast Bernsteins bureau.
Kiepert het om. Grijpt alle papieren en documenten die er
nog inzitten. Stapelt dat in zijn handen, samen met het
andere belastende materiaal.

EXT. HUIS BERNSTEIN - DAY

Officier Dirker en de andere agenten lopen naar de deur.

INT. HUIS BERNSTEIN / WERKKAMER - DAY

Bram opent de ramen van de werkkamer, als hij de voordeur
met een harde KLAP! open hoort gaan! Gevolgd door kort
gegil van Molly en Hilda en hun gespeelde verrassing en
verontwaardiging.

Bram slaagt er ternauwernood in om alle papieren en
boeken bij elkaar te graaien en het raam uit te klimmen
de achtertuin in.

EXT. HUIS BERNSTEIN / ACHTERTUIN - DAY

Bram struikelt in zijn toga met stapels papieren kalm
maar snel door de tuin.

INT. HUIS BERNSTEIN / HAL - DAY

Hilda staat tegenover officier Dirker als deze door de
geforceerde voordeur zijn weg de hal in baant.

HILDA BERNSTEIN
Nou ja zeg, wat is dit?!

OFFICIER DIRKER

(tegen agenten)

Alle kamers, alle kasten, vuilnisbakken,
schoorstenen!

HILDA BERNSTEIN

Wat komt u doen? Waar is mijn man? Wat is
dit?

OFFICIER DIRKER

Ik heb niet de vrijheid noch de
verplichting u ook maar een enkele
mededeling te doen. - Toiletten niet
vergeten! - Wat gezellig, visite?

Officier Dirker ziet dat Molly naast Hilda komt staan.
Minachting in zijn gezicht.

HILDA BERNSTEIN

Als jullie Rusty hebben opgepakt, is het
minste wat je kan doen het mij vertellen.
Ik ben zijn vrouw. Ik heb recht om te
weten wat er aan de hand is.

OFFICIER DIRKER

Lees de krant vanavond.

Dirker loopt tussen de twee vrouwen door achter zijn
agenten aan, richting de studeerkamer.

EXT. EEN GROTE VILLA, PRETORIA - DAY

Smetteloze gazons leiden naar een imposante villa.

MINISTER VORSTER (O.S.)

Heren, ik heb u gevraagd hier te komen
vandaag, omdat ik erop vertrouw dat u
allen boodschappers van de waarheid bent.

INT. SALON / GROTE VILLA, PRETORIA - DAY

CLOSE: een boxerhond ligt te slapen naast een luxe leren
fauteuil.

In de fauteuil zit de Zuid-Afrikaanse minister van
Justitie, BALTHAZAR VORSTER. Hij houdt audiëntie, ofwel:
hij geeft een officiële persconferentie aan 'favoriete'
journalisten in een luxe ambiance van sigaren en whisky.

MINISTER VORSTER

Het ANC heeft altijd gezegd dat zij zich
inzet voor geweldloosheid en vreedzaam
protest. Rivonia bewijst dat dat een
grove leugen is.

Vorster knikt naar een ASSISTENT, die daarop begint met het uitdelen van bruine enveloppen aan de journalisten.

CLOSE: de enveloppen bevatten politie-mugshots van de mannen die werden gearresteerd bij de Lilliesleaf boerderij in Rivonia.

MINISTER VORSTER (CONT'D)

Deze mannen waren een gewapende revolutie aan het voorbereiden.

CLOSE: FLASH SHOT als de politie een mugshot neemt van Walter Sisulu -

MINISTER VORSTER (CONT'D)

Walter Sisulu, code-naam Allah, voortvluchtig leider van het ANC. Met dien verstande dat hij niet meer voortvluchtig is...

CLOSE: FLASH SHOT als van Kathrada een mugshot wordt genomen -

MINISTER VORSTER (CONT'D)

Ahmed Kathrada, terrorist en zeer gewaardeerd lid van de communistische partij, evenals -

CLOSE: FLASH SHOT van Bernstein's gezicht -

MINISTER VORSTER (CONT'D)

- Lionel Bernstein: 'Rusty' voor zijn communistische vrienden. Dennis Goldberg, Bob Hepple.

Vorster richt zijn ogen op de mannen in de kamer.

MINISTER VORSTER (CONT'D)

Kijkt u rustig verder. We hebben altijd gezegd dat het de communisten zijn die de zwarten in het ANC manipuleren. Welnu, Hepples en Bernsteins aanwezigheid in Rivonia bewijst ons gelijk.

INT. POLITIE HOOFDBUREAU / GANG - NIGHT

Bob Hepple wordt op zijn hurken door een BUREAUSERGEANT de gang doorgejaagd. Bob wankelt en valt voortdurend.

Als hij een verhoorkamer ingejaagd wordt, vangt Hepple een glimp op van Walter Sisulu in een aangrenzende kamer. De twee mannen kijken elkaar kort aan.

INT. POLITIE HOOFDBUREAU / ONDERVRAGINGSCEL - NIGHT

Bob Hepple wordt ondervraagd door Swanepoel en Dirker.

OFFICIER DIRKER

Waar waren we gebleven?

Hepple zweet, is angstig. Zenuwachtig. Zwijgt.

LUITENANT SWANEPOEL

Wij weten dat jij de Spear of the Nation hebt geholpen. Maar je was maar een klein radertje, nietwaar. Je verdient het niet om hiervoor te hangen. En hangen is in deze zaak echt hängen...

OFFICIER DIRKER

Dat is de straf voor sabotage, Hepple.

BOB HEPPLER

Ik heb niets te maken gehad met wat voor een sabotage dan ook.

LUITENANT SWANEPOEL

Ik ben trots op je, kerel. Je hebt het zo veel langer uitgezongen dan die kaffers. Die begonnen meteen te praten. Alles. Mbeki. Zelfs Sisulu. Zong als een vogeltje.

Hepple hapt niet. Vertrouwt het niet. Stilte.

OFFICIER DIRKER

Ik volg je vrouwtje al een tijd. Shirley. Geen verkeerd bouwjaar. He?... Stevige botten zo te zien. Hoewel, je weet het nooit van de buitenkant.

Hepple beheerst zich.

OFFICIER DIRKER (CONT'D)

Ik maak me meer zorgen over de weg die ze gebruikt om met je kinderen naar de kleuterschool te gaan 's ochtends. Da's een drukke weg, man.

Hepple kijkt naar de twee mannen voor hem. Achter hen aan de verwarmingsbuis van de verhoorcel -

CLOSE: - bungelen een paar papieren poppetjes aan een touwtje. Ze bewegen zachtjes in de wind.

INT. POLITIE HOOFDBUREAU / CEL - NIGHT

Rusty Bernstein heeft een zware nacht. Rillend onder een versleten deken hoort hij heel zachtjes het gejammer en geschreeuw van een man in een cel verderop.

MANNENSTEM (O.S.)

Klootzakken... Verdomde klootzakken...

RUSTY BERNSTEIN

Bob, ben jij dat? Dennis?! Hallo?!

Zijn stem echoot langs de waterleidingpijpen, richting de cel van een collega-kameraad. Geen reactie.

RUSTY BERNSTEIN (CONT'D)

Laat je niet gek maken! Ben jij het Arthur?! We komen hier uit!

Rusty valt terug op zijn bed. Hij staart naar -

CLOSE: Ook in zijn cel hangt een papieren poppetje aan een touw aan een verwarmingsbuis te bungelen.

Rusty schiet overeind en probeert het poppetje los te trekken. Hij springt, grijpt in het luchtledige, springt, valt tegen de muur.

RUSTY BERNSTEIN (CONT'D)

Laat je niet gek maken!!

EXT. HUIS FISCHER / TUIN - EVENING

PLONS - Paul Fischer duikt in het zwembad en trekt zijn baantjes. Off screen moedigt zijn moeder hem aan.

MOLLY FISCHER (O.S.)

Twintig baantjes, je kan het!

CUT TO:

Molly Fischer staat in een hoek van de tuin en stookt een vuurtje van het tuinafval van de afgelopen dagen. De grote afgezaagde takken, keukenafval en -

- geheime documenten, boeken, papieren. Alles gaat in vlammen op.

Door het vuur heen zien we de vervormde gestalte van een man dichterbij komen.... Bram. Hij komt naast Molly staan. Slaat zijn arm even om haar heen. Haalt dan een krant uit zijn jaszak en vouwt hem voor Molly open.

CLOSE: de voorpagina van de Transvaler. Negen mugshots. 'Arrestatie terreurcel in boerderij Rivonia'.

BRAM FISCHER

Ze hebben ze allemaal. Ze hadden documenten bij zich die ze nooit, nóóit in handen hadden moeten.

MOLLY FISCHER

Wat is de aanklacht?

BRAM FISCHER

Nog niet bekend. Ze worden voorlopig
vastgehouden onder de 90-dagen act.

MOLLY FISCHER

Ze zullen een goede advocaat nodig
hebben. Een hele goede advocaat. De
beste...

CLOSE: Bram. Hij staart in het vuur. Schudt zijn hoofd.

BRAM FISCHER

(beat)

Ik weet niet of dit gezin een politiek
proces gaat overleven.

CLOSE: Molly, de vlammen en de warmte lijken haar gezicht
te vervormen.

MOLLY FISCHER

Ik red me echt wel. En Ilse gaat sowieso
nu haar eigen leven leiden in Kaapstad.
Ruth leidt het hare al. En Paul... we
weten allemaal wat zijn toekomst is.

CUT TO:

Paul kruipt bibberend van de kou en de vermoeidheid uit
het zwembad. Moe maar trots.

PAUL

Dertig! Mama! Bram! Dertig baantjes!

CUT TO:

MOLLY / BRAM

Fantastisch. / Aanhouder wint!

Molly en Bram kijken op naar hem. Bram ontroerd.

BRAM FISCHER

Wat een kanjer...

MOLLY FISCHER

Ja. Daar mogen we trots op zijn. Maar we
zijn niet verliefd geworden om alleen
voor ons gezinnetje te leven.

BRAM FISCHER

Ik ben wel verliefd op het gezinnetje
geworden.

MOLLY FISCHER

Ik ook! Rare druif. Wat denk je?

(beat)

Weet je nog al die avonden, al die
nachten, in Londen. Die treinreizen.

(MORE)

24.

MOLLY FISCHER (CONT'D)

Onze eindeloze gesprekken. - We wilden de wereld verbeteren.

Molly pakt Brams hand beet. Ze kijkt hem strak aan.

EXT. HUIS FISCHER - DAY

Een winters zonnetje beschijnt de tuin van Brams huis. Aan een tafel midden in de tuin zitten Bram en JOEL JOFFE (32), goedlachs en enthousiast, een no-nonsense juridische strafpleiter te praten. Bram in een shirt met korte mouwen lijkt zich niet bewust van de kou. Joel is verpakt in een dikke jas, zijn handen warmend aan een dampend kopje thee.

JOEL JOFFE

Hoe kunnen ze Mandela hier bij halen? Hij zat in de gevangenis op het moment van die inval. Hoe gaan ze hem linken aan de illegale activiteiten die daar gaande waren?

BRAM FISCHER

Vermeende illegale activiteiten.

JOEL JOFFE

Is er ruimte voor twijfel? De documenten die ze gevonden hebben zijn behoorlijk belastend. Die mannen waren een revolutie aan het voorbereiden.

BRAM FISCHER

En dat weet je omdat je de krant gelezen hebt? Een door de overheid gecontroleerde krant?

Bram staart Joel in stilte aan.

Het moment van stilte wordt onderbroken door de komst van de Griekse immigrant GEORGE BIZOS (35), donkere, volle hardos en een uitdagende blik, gestoken in een gedurfde trendy kostuum.

Molly schreeuwt uit het keukenraam.

MOLLY FISCHER

Kopje thee, George?!

GEORGE BIZOS

Heerlijk, Mol! Extra suiker!

George begroet Bram en Joel Joffe.

BRAM FISCHER

George, dit is Joel Joffe. Joel, George Bizos.

(MORE)

25.

BRAM FISCHER (CONT'D)

Joel is de junior partner van Jimmy Kantor. Hij gaat Nelson vertegenwoordigen.

Handen worden geschud.

GEORGE BIZOS

Het vriest hier! Zo koud.

JOEL JOFFE

Laten we anders binnen verder praten.

GEORGE BIZOS

Laten we dat zeker niet doen, binnen praten.

Het duurt een tel voor Joel het door heeft...

JOEL JOFFE

We zijn advocaten, ze luisteren ons toch niet thuis -

GEORGE BIZOS

- Jimmy Kantor was toch ook advocaat? Hebben ze hem opgepakt of niet?

BRAM FISCHER

(tegen George)

Wat ben je in het geruchtencircuit te weten gekomen?

GEORGE BIZOS

De mannen worden al schuldig verklaard voordat er ook maar één aanklacht tegen ze is ingediend. Ik denk dat we grond hebben voor een klacht bij de Orde van Advocaten.

BRAM FISCHER

Als Deken van de Orde zal ik je klacht meer dan welwillend bekijken.

George grijnst.

JOEL JOFFE

Plus dat de publieke opinie zich ook al tegen hen heeft gekeerd -

GEORGE BIZOS

- de publieke opinie? De witte publieke opinie, de witte minderheid van het land. De gewone publieke opinie kan ik je verzekeren, is niet tégen, maar vóór de Rivonia-mannen!

Joel nuanceert zijn opmerking.

JOEL JOFFE

Dat snap ik, maar ze zullen worden
berecht in een witte rechtszaal, door een
witte rechter, voor een witte pers.

BRAM FISCHER

Enig idee wie het gaat doen?

GEORGE BIZOS

Percy Yutar.

BRAM FISCHER

Percy Yutar wordt de aanklager?

George knikt.

BRAM FISCHER (CONT'D)

(tegen Joel)

Ooit ontmoet?

Joel schudt zijn hoofd.

JOEL JOFFE

Hij is toch Joods?

GEORGE BIZOS

Dus?..

JOEL JOFFE

Da's niet slecht voor ons. Toch?

George en Bram doen er het zwijgen toe.

EXT. POLITIE HOOFDBUREAU - DAY

Bram betreedt de trappen van het hoofdbureau van politie.

INT. POLITIE HOOFDBUREAU - DAY

Bram Fischer loopt naar de receptie. Om hem heen wemelt
het van de POLITIEMENSEN.

INT. POLITIE HOOFDBUREAU / YUTAR'S KANTOOR - DAY

Bram Fischer staat oog in oog met PERCY YUTAR (55), een
kleine, magere man, met een hoge, falsetto stem en een
lichte handicap - hij mist drie vingers aan zijn
rechterhand.

BRAM FISCHER

Dat moet handig zijn, een kantoor zo
dicht bij de politie. Geografisch gezien,
bedoel ik...

PERCY YUTAR

Kolonel Klindt levert fantastisch werk.
De hele politie trouwens.

Bram Fischer probeert een blik te werpen op het geopende dossier op Yutars bureau, maar Yutar slaat de map dicht.

PERCY YUTAR (CONT'D)

Laat me u iets vertellen, meneer Fischer.
Ik zit nu drie weken in dit gebouw en
niet één keer heb ik een anti-semitische
opmerking gehoord. Niet één. Over
fantastisch gesproken.

BRAM FISCHER

Dat lijkt me nog geen reden voor een
feestje, nietwaar?

PERCY YUTAR

Zou u als politieagent niet op zijn minst
antisemitische neigingen krijgen, als je
ziet hoe mensen als *Bernstein* en *Goldberg*
en *Goldreich* bezig zijn de Bantubevolking
op te hitsen? Koffie?

Percy schenkt een kop koffie in voor Bram.

BRAM FISCHER

Achternamen zeggen mij niets. We leven in
een land van goudmijnen, dus als iemand
Goldberg -

PERCY YUTAR

- alle gearresteerde blanken bij de inval
op de boerderij waren Joods. Allemaal!
Vind u dat geen schande, na alles - ik
vind het zelfs moeilijk om het erover te
hebben.

BRAM FISCHER

Misschien zagen zij hier in Zuid-Afrika
een parallel met wat er gebeurd is in
nazi-Duitsland.

Percy Yutar kijkt Fischer aan. Dreigend, vol gif.

PERCY YUTAR

Waar zijn de gaskamers in dit land!?
Wijst u ze me aan! De concentratiekampen?
- Joodse oproerkraaiers, Joodse
terroristen! Wat moet dit land - de
wereld - niet van mijn volk denken?! En
allemaal lid van de verboden
Zuidafrikaanse Communistische Partij.

BRAM FISCHER

Dus dat gaat het worden? Strafbare feiten
onder de 'Communisme Verordering'.

PERCY YUTAR

De staat is nog aan het onderzoeken.

BRAM FISCHER

Goed, laten we zeggen dat ze zijn
aangeklaagd hiervoor. Welke strafmaat
heeft u in gedachten?

Fischer geeft zijn collega een vriendelijke glimlach.
Percy Yutar reageert ijzig.

PERCY YUTAR

Ik heb verder geen informatie voor u op
dit moment. Maar één ding wil ik u
verzekeren, meneer Fischer. Als u ermee
akkoord gaat om dit uitschot te
verdedigen -

(beat)

- dan garandeer ik u dat u niets zal
overkomen. Helemaal niets. Zo ben ik.

Bram Fischer kijkt Yutar aan. Uiterst vriendelijk.

BRAM FISCHER

Waarmee u suggereert dat u ook in de
positie bent om het tegenovergestelde te
laten gebeuren?...

Percy Yutar doet er het zwijgen toe. Glimlacht even
vriendelijk terug. Het gevecht is begonnen.

EXT. PRETORIA GEVANGENIS / LUCHTPLAATS - DAY

Bram en zijn team (George Bizos en Joel Joffe) lopen over
het grind van de luchtplaats van een gevangenis.

CUT TO:

Een ijzeren deur kraakt open en de gevangenisdirecteur
KOLONEL AUKAMP (40) komt naar buiten gelopen.

KOLONEL AUKAMP

Ik zal eerst de blanke verdachten bijeen
roepen. Dan kunt u daarna de zwarte -

BRAM FISCHER

- we willen ze tegelijk spreken.

KOLONEL AUKAMP

Onmogelijk. Dat zou een schending zijn
van de segregatie wetten.

BRAM FISCHER

Dan zal ik u moeten aangeven bij de Deken van de Orde van Advocaten omdat u een overtreding pleegt ten aanzien van artikel 7 van de Gedragscode van de Orde van Advocaten -

Bizos en Joffe kijken Bram aan tijdens dit staaltje bluffpoker.

BRAM FISCHER (O.S.) (CONT'D)

- hetgeen u in een moeilijke positie brengt als verantwoordelijk directeur van dit terrein, juridisch gezien. Wat was uw naam?

CLOSE: De kolonel kijkt Bram zorgelijk aan.

INT. PRETORIA GEVANGENIS / BEZOEKERSRUIMTE - DAY

Een lange, smalle ruimte in het midden gescheiden door een lange houten toonbank en een zwaar metalen rooster.

KOLONEL AUKAMP

All the blacks must stay on the far side of that table! De blanken hier tegenover. Whites sit opposite.

Als de verdediging binnen komt lopen, zien ze dat een van de gevangenen al aan de hem aangewezen 'zwarte' kant van de tafel zit -

- NELSON MANDELA (44) met de jeugdige kracht van iemand die tien jaar jonger. Lang en gespierd, de lichaamsbouw van een voormalige bokser. Mandela draagt een gevangenis outfit net als de anderen: korte broek, open sandalen, kaki shirt.

NELSON MANDELA

What will it be today, gentlemen?
Chocolate or ice-cream soda?

Nelson Mandela's lach is aanstekelijk.

Joel Joffe ziet de warmte waarmee Mandela Bram en George begroet.

BRAM FISCHER

Nelson, how are you? - This is your solicitor, Joel Joffe.

Joffe schudt de hand met Mandela, een beetje nerveus.

NELSON MANDELA

(tegen Joel)
So can you get me off?

JOEL JOFFE

That depends on the charges, Mr. Mandela.

NELSON MANDELA

You wouldn't believe what they're trying to pin on me.

Een deur helemaal aan de achterkant van de kamer gaat open en Walter Sisulu komt binnengestapt.

JOEL JOFFE

So what exactly have they charged you with -

Mandela ziet Sisulu en loopt op hem af. Omhelzingen.

Dan komt door weer een andere deur Dennis Goldberg. In zijn eigen kleren en met een lange broek. Gevolgd door Rusty Bernstein en Bob Hepple.

NELSON MANDELA

Dennis, you old crook!

En de gevangenen blijven binnenstromen - Govan Mbeki, ELIAS MOTSOLEDI, ANDREW MLANGENI...

Bram en George kijken geduldig toe hoe de gevangenen elkaar begroeten. Blij zijn, alsof het een schoolreünie is. Joel is ongeduldig.

BRAM FISCHER

Geef ze een minuut. Ze hebben elkaar al weken niet gezien.

Bram kijkt naar Bob Hepple, die anders dan de anderen schuw om zich heen kijkt. Timide.

George Bizos stoot Bram aan, gebaart met zijn blik naar -

- de verse wonden en littekens op het been van RAYMOND MHLABA, die mank loopt.

GEORGE BIZOS

What happened to your leg, Raymond?

RAYMOND MHLABA

What do you think? Four days in a row...

Als laatste komt Ahmed Kathrada naar binnen gestapt met een grote grijns op zijn gezicht.

NELSON MANDELA

Kathrada in long trousers? Why do the Indians always get a better deal?

AHMED KATHRADA

I traded these with a white man. He wanted my underpants.

DENIS GOLDBERG

And the rest.

De gevangenen schieten in de lach. Blank, zwart en Indiër! De advocaten kijken geamuseerd toe. Sisulu en Goldberg richten zich geamuseerd tot Bram.

WALTER SISULU

The only thing we're missing right now is your swimming pool, Bram.

DENIS GOLDBERG

And Molly's cocktails.

CUT TO:

Iedereen zit aan de lange tafel als Nelson het woord voert. Het is doodstil.

NELSON MANDELA

To answer your question, Mr. Joffe... they've charged me with 193 acts of sabotage.

DENIS GOLDBERG

They're trying to get me on sabotage, too. Ten counts.

De anderen knikken en stemmen in. Hen is allemaal 'sabotage' ten laste gelegd!

BRAM FISCHER

That's a smart move... Sabotage is much worse for us than treason.

RUSTY BERNSTEIN

But it's a lesser crime, isn't it?

BRAM FISCHER

It's a different legal track. It puts the onus of proof away from the prosecution and onto us. They don't have to prove you're guilty. We have to prove you're innocent. Plus, an offence can be legally proved by one single witness. Plus, they can skip the preliminary hearing and go straight to trial - if the Attorney General so wishes.

GEORGE BIZOS

Which he will.

De advocaten kijken elkaar aan, zich bewust van de uitdaging die voor hen ligt.

BRAM FISCHER

The minimum penalty for sabotage is five years imprisonment. The maximum -

NELSON MANDELA
- death by hanging.

Bram knikt. Stilte.

DENIS GOLDBERG
I'm not going to beat the rap. I had some
rather tasty documents in my possession.
Het spijt me, Bram. So sorry.

BRAM FISCHER
No need to apologise to me.

Joel kijkt Bram aan. Verbaasd.

DENIS GOLDBERG
Since they've already nailed me, I'm
happy to take all the flak.

WALTER SISULU
That's very good of you Denis, but it
won't be necessary. I think, we should
all be proud and admit the truth -
(beat)
- that we've been planning military
action against an unjust and inhumane
regime.

JOEL JOFFE
If you plead guilty, you're as good as
dead.
(wendt zich tot Bram)
Bram?

GOVAN MBEKI
I don't deny taking part in a political
campaign to overthrow this government. I
don't deny commissioning or taking part
in military action such as sabotage.
These are truths I will state in the
witness box.

Bram kijkt de gevangenen aan.

BRAM FISCHER
I should warn you: you're all in it
together. You're tied to one another. If
one jumps you all fall.

JOEL JOFFE
Hang.

BRAM FISCHER
What are your thoughts, Nelson?

Mandela denkt een tel na.

NELSON MANDELA

We are not guilty. This is not a trial in law so much as a confrontation in politics. Let us be defiant. Let us plead 'not guilty'. *Let us put the state on trial.*

GOVAN MBEKI

That's the truth: they are guilty!

Instemmend gemompel en geknik van alle gevangenen -

- behalve...

BOB HEPPLER

Ik moet iets zeggen - There is one issue I need to keep you apprised of.

(beat)

The prosecution have asked me to appear as a witness. In return of certain...

Alle ogen richten zich op de bleke Bob Hepple. Geschokt.

BOB HEPPLER (CONT'D)

- I haven't decided yet.

Verontwaardige reacties. Bram reageert meteen.

BRAM FISCHER

Might I suggest that Bob leaves the room at this point?

Hij legt zijn hand op Bobs schouder.

BRAM FISCHER (CONT'D)

We'll find you alternative legal representation. I don't want you to worry. *About anything.* Hoor je me?

(roept)

Bewaker!

Bob knikt zachtjes. Een gebroken man.

BOB HEPPLER

Good luck, everyone.

Een pijnlijke en dodelijke stilte valt, als een BLANKE BEWAKER binnenkomt en Bob Hepple mee naar buiten neemt.

NELSON MANDELA

(fluistert tegen Bram)

Hepple knows everything.

INT. PRETORIA GEVANGENIS / BEZOEKERSRUIMTE - LATER

Terwijl George en Joel hun cliënten ondervragen, staan Mandela en Bram apart van de rest bij het raam.

NELSON MANDELA

Are you crazy? I haven't asked for you.
Don't take this case. You know the risks?

BRAM FISCHER

I'm trying to save your life, Nelson.

NELSON MANDELA

And I'm trying to save yours, Bram!

De twee mannen kijken elkaar een tel in stilte aan.

NELSON MANDELA (CONT'D)

They will hang us. And there is nothing
you, or anybody else, can do about it.

BRAM FISCHER

Let me be the judge of that.

NELSON MANDELA

Regardless of what happens to us, we have
to put on a show of defiance that
inspires others to fight on.

BRAM FISCHER

Saving your lives is the best fight.

Mandela pauzeert om vervolgens zachter verder te praten.

NELSON MANDELA

One day soon, you will have to stop
thinking like a lawyer and start thinking
like a politician. Every member of the
High Command is now in jail. And I know
what you're gonna say: 'water is stronger
than rock -

BRAM FISCHER

- water is stronger than rock, Nelson!

NELSON MANDELA

(almost cynical...)
- and forgiveness stronger than hatred'.
Sure, right: if you can wait another
million years or so...

(beat)

But who is going to step up to lead the
struggle, if we're all in jail or hanging
on the ropes?

Nelson Mandela kijkt Bram indringend aan.

NELSON MANDELA (CONT'D)

And Bram, this is not a question.

EXT. HEMEL BOVEN DE STAD VAN PRETORIA - DAY

CLOSE: de wieken van een BELL RANGER HELIKOPTER maaien door de blauwe lucht.

EXT. STRATEN VAN PRETORIA - DAG

Straten zijn afgesloten om de snelle doorgang van een konvooi te garanderen - diverse politieauto's, een pantservoertuig en een vrachtwagen met een detachement van de paramilitaire politie.

EXT. PALEIS VAN JUSTITIE, PRETORIA - DAG

Het konvooi komt een plein opgereden dat bevolkt wordt door HONDERDEN luidruchtige ANC BETOGERS.

De politie stelt alles in het werk de gevangenen uit het zicht van de betogers te houden. Leidt hen snel het het Paleis van Justitie binnen.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

Bezoekers van het gerechtsgebouw zijn strikt verdeeld naar ras: zwarte familieleden en vrienden aan de ene kant van de galerij, blanken aan de andere kant.

Molly Fischer baant haar weg door de drukte met Hilda Bernstein en SHIRLEY HEPPLER (26) aan haar zijde. Dan ziet ze een paar bekenden aan de andere kant van de galerij -

MOLLY FISCHER
Winnie! Albertina!

Molly snelt naar deze TWEE ZWARTE VRIENDINNEN, maar wordt tegengehouden door officier Dirker.

OFFICIER DIRKER
Ho, ho. Alleen voor kaffers hier.

Molly's blik kan doden, maar meer ook niet. Ze werpt een kushand naar haar vriendinnen.

CUT TO:

Een golf van opwindning gaat door de zaal als Nelson Mandela als eerste de rechtszaal beneden binnentreedt. Mandela kijkt naar de bezoekersgalerij boven en steekt zijn vuist in de lucht.

NELSON MANDELA
Amandala! (De macht!)

Als één stem maakt het zwarte publiek op de galerij de strijdkreet af.

ZWART PUBLIEK
Ngawethu! (Is aan ons!)

Eén vrouw aan de witte kant van de galerij, die harder 'Ngawethu' schreeuwt dan wie dan ook: Molly. Ze staat rechtop, terwijl Hilda aan haar jurk trekt.

HILDA BERNSTEIN
Straks schoppen ze ons eruit.

MOLLY FISCHER
Oh ja? Nou ik begin pas...

De politieagenten op de galerij reageren furieus op deze flagrante daad van verzet.

LUITENANT SWANEPOEL
Stilte! Stilte! Of ik laat de rechtszaal ontruimen!

Maar strijdkreten en gebalde vuisten blijven komen, als een voor een de Rivonia-gevangenen de zaal binnenkomen.

Ze worden begeleid door een TWINTIGTAL CIPIERS, die naast hen staan, gewapend met stenguns, en zo een cordon vormend tussen de verdachten en het publiek.

Een GRIFFIER hamert driftig met zijn hamer.

GRIFFIER
Order! Order! Silence please!

Mandela fluistert iets in Brams oor. Bram kijkt vervolgens op naar -

- Bob Hepple, die stillletjes en ineengedoken voor zich uitkijkt. Zich als enige niet naar het publiek op de galerij heeft gekeerd.

Percy Yutar komt binnengelopen. Hij schudt amicaal de hand van Bram.

PERCY YUTAR
Dat de beste moge winnen.

BRAM FISCHER
Dat het recht mag zegevieren...

PERCY YUTAR
Je weet, Bram, dat ik heilig geloof in het recht dat ieder mens heeft op de best mogelijke verdediging. Maar het idee deze mensen te moeten vertegenwoordigen - ik zou het er koud van krijgen.

CUT TO:

RECHTER DE WET (60) betreedt de rechtszaal.

PERCY YUTAR (CONT'D)
Judge-President. Good morning.

Yutar loopt met uitgestoken hand naar de rechter.

GEORGE BIZOS
(tegen Bram en Joel)
Van alle rechters, waarom in hemelsnaam
De Wet?

BRAM FISCHER
Als-ie zijn naam eer aandoet, dan maken
we een kans.

GEORGE BIZOS
Bram, hij is een Afrikaner in hart en
ziel.

BRAM FISCHER
Nou en, ik ook.

GEORGE BIZOS
Gesteld al dat-ie een hart heeft.

JOEL JOFFE
Of een ziel.

BRAM FISCHER
Echte Afrikaners weten wat het is om voor
je land te vechten -

George en Joel kijken Bram meewarig aan.

BRAM FISCHER (CONT'D)
(kijkt naar de verdachten)
- net als zij.

Rechter De Wet neemt plaats op zijn rijkelijk met fijn
houtsnijwerk gedecoreerde stoel. De pruik en het lange
rode gewaad geven rechter De Wet het aanzien van een
middeleeuwse koning.

De griffier richt zich tot de beklaagdenbank.

GRIFFIER
Accused Number One, how do you plead to
the indictment served upon you?

Nelson Mandela komt overeind.

NELSON MANDELA
It is the government that should be in
the dock, not me. I plead not guilty.

Een verontwaardigde reactie van rechter De Wet. Percy
Yutar heft zijn handen theatraal ten hemel, vol afkeer.

GRIFFIER

Accused Number Two, how do you plead?

WALTER SISULU

It is the government that is guilty. Not me.

RECHTER DE WET

This is a court of law. I don't want any political speeches. You may plead guilty or not guilty but nothing else.

Sisulu negeert de opmerking van de rechter.

WALTER SISULU

The government is responsible for what is happening in this country. I plead not guilty.

CLOSE: Rusty Bernstein.

RUSTY BERNSTEIN

I associate myself with the statements of Mr. Mandela and Mr. Sisulu. Not guilty.

En dan -

CLOSE: - is het de beurt van Bob Hepple.

GRIFFIER

How do you plead?

Hepple staat op het punt te antwoorden, als Percy Yutar overeind springt.

PERCY YUTAR

All charges against Mr. Hepple have been dropped.

RECHTER DE WET

On what grounds?

PERCY YUTAR

Due to lack of particularity.

Rechter De Wet staart Percy Yutar onderzoekend aan.

RECHTER DE WET

Mr. Hepple is free to go?

PERCY YUTAR

Yes, your Lordship. Although he will be reappearing tomorrow morning... as a witness for the prosecution.

CUT TO:

De zaal reageert geschokt. Gefluister alom. Hilda Bernstein, die naast Shirley Hepple zit, is verbijsterd. Shirley voelt de blikken van afkeur in haar richting priemen. Begint te snikken.

CUT TO:

George Bizos kan zijn verontwaardiging nauwelijks verbergen. Bram kalmeert hem, fluistert in zijn oor. Dan kijkt Bram naar Molly boven en knikt snel naar haar.

CUT TO:

Shirley staat op uit haar stoel. Molly houdt haar beet.

MOLLY FISCHER
Gefeliciteerd.

Molly geeft een papieren zakdoekje aan Shirley.

MOLLY FISCHER (CONT'D)
Droog je tranen. - Ik bel jou en Bob vanavond om zeven uur. Zorg dat je opneemt. Hoor je me? Zeven uur precies. - Sterkte.

Shirley, verbaasd, neemt het zakdoekje van Molly aan, veegt haar tranen weg en verlaat haastig de rechtszaal.

HILDA BERNSTEIN
(fluistert tegen Molly)
Hoe kun je - dat stelletje verraders...

CUT TO:

Een ZAALWACHT begeleidt Bob Hepple de trap af uit de rechtszaal. De andere verdachten volgen elke stap van hem met misprijzen.

Percy Yutar stapt naar het midden van de rechtszaal, waar de zon uitbundig door de ramen schijnt.

PERCY YUTAR
I call the case against the High Command of the terrorist group known as the Spear of the Nation. The State will prove that the accused, acting in concert with the Communist Party of South Africa and the African National Congress, conspired to commit sabotage, violence and destruction, as a prelude to guerilla warfare, armed invasion and the violent overthrow of the Government. The police found 106 maps marked with proposed sabotage targets, as well as plans to obtain 200,000 hand grenades and thousands of mines, time devices for bombs and other materials.

Een sfeer van somberheid daalt neer op de verdediging.

EXT. PALEIS VAN JUSTITIE, PRETORIA - DAG

Shirley Hepple omhelst haar man Bob voor het Paleis van Justitie en loopt met hem mee naar een taxi. Ze ontwijken opdringerige JOURNALISTEN die hen belagen.

Ze stappen in een taxi.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE, PRETORIA / GERECHTSZAAL - DAG

Percy Yutar geniet zichtbaar van zijn eigen presentatie.

PERCY YUTAR (CONT'D)
Young Africans were recruited and sent out of South Africa for military training. And sabotage was the preliminary step, aimed to produce chaos, disorder and turmoil, to pave the way for the second stage, which was the waging of guerilla warfare.

CUT TO:

Molly fluistert in Hilda's oor.

MOLLY FISCHER
Ik ben even weg.

Molly staat op en verdwijnt, nagestaard door Hilda.

PERCY YUTAR (O.S.)
The documents and witnesses will reveal to the court that the accused planned that the present year - 1963 - was to be the one year of liberation from the so called yoke of the white man's domination.

EXT. KERK / PRETORIA - DAY

Molly parkeert haar auto voor een kerk.

CUT TO:

Molly loopt snel de kerk binnen.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - LATER

Yutar lijkt bezit te nemen van de hele rechtszaal met zijn striememde aanklacht.

PERCY YUTAR

Chosen for its seclusion, the Rivonia farmhouse functioned as the nervecentre for the terrorists' operations. To prove who was involved in this conspiracy, we only need establish who lived at the farmhouse and who were its regular visitors.

CLOSE: Bram. Hij werpt een blik op de verdachten in de beklaagdenbank.

PERCY YUTAR(O.S.) (CONT'D)

The State calls Joseph Mashifane, a farmworker who has an excellent recollection of the comings and goings.

INT. KERK - DAY

Molly loopt in de verlaten, donkere kerk. Een BLANKE PRIESTER in priesterkleding begroet haar.

MOLLY FISCHER

We need your help, father.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - LATER

CLOSE: een stapeltje op elkaar geniete politie mugshots. Een volgende foto wordt doorgebladerd: Nelson Mandela.

PERCY YUTAR (O.S.)

And what about the next man, was he also one of the men you saw at the farm?

Joseph Mashifane is de jongen die bij het hek van de Rivonia boerderij stond. Hij bestudeert de foto's.

JOSEPH MASHIFANE

Yes.

PERCY YUTAR

And do you see this person in the courtroom today?

JOSEPH MASHIFANE

He's sitting over there.

Mashifane wijst Nelson Mandela aan.

PERCY YUTAR

Accused Number One, Nelson Mandela.

JOSEPH MASHIFANE

We all knew him as David. He stayed at the farmhouse a lot.

PERCY YUTAR

And what type of activities did 'David' get up to at the farmhouse?

JOSEPH MASHIFANE

I once saw him practising his shooting. With an air rifle.

Geroezemoes in de zaal. Yutar glimlacht tevreden.

PERCY YUTAR

Practising his shooting?... - And what about the white men. Look carefully. Do you recognise any of them from your time at the farmhouse?

Mashifane scant de andere verdachten, kijkt naar -

- 'Him'

CLOSE: Rusty Bernstein.

- 'Him.'

CLOSE: Denis Goldberg.

PERCY YUTAR (O.S.) (CONT'D)

The witness has identified Mr. Bernstein and Mr. Goldberg as 'Rivonia regulars'.

Dan kijkt Mashifane naar -

CLOSE: Bram Fischer. Hun blikken ontmoeten elkaar.

CLOSE: Joseph Mashifane. Staart naar Bram Fischer.

CLOSE: Bram Fischer tilt het document in zijn hand omhoog, zodat het grotendeels zijn gezicht verbergt...

CLOSE: Mashifane. Staart naar de half afgedekte Fischer

PERCY YUTAR (O.S.) (CONT'D)

Any more, Joseph?

Percy Yutar staat achter Mashifane in de getuigenbank, legt zijn hand vaderlijk op diens schouders.

JOSEPH MASHIFANE

No, sir.

PERCY YUTAR

Well done, boy. Now, what did you see these men doing? Apart from practising shooting with rifles.

JOSEPH MASHIFANE

They were always together in the house. Talking.

PERCY YUTAR

I bet they were. They had a lot to plan.
No more questions, my Lord.

Rechter de Wet draait zich om naar Bram Fischer en zijn twee collega-advocaten.

RECHTER DE WET

Counselor Fischer, the witness is yours.

Bram kijkt de rechter aan. Het is even stil. Bram denkt na, achter zijn document.

BRAM FISCHER

- No questions, your Honor.

George Bizos en Joel Joffe draaien zich om naar Bram en proberen hun verbijstering te verbergen.

Ook Percy Yutar kijkt Bram verbaasd aan.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GANGEN - DAY

Bram Fischer loopt tussen Joel Joffe en George Bizos door de gangen van het gerechtsgebouw. Ze praten op gedempte maar opgewonden toon.

BRAM FISCHER

Het heeft geen zin te ontkennen dat ze op Rivonia waren. Ze zijn daar gearresteerd!

JOEL JOFFE

Maar niet dat ze Rivonia regulars waren.
Ze waren toevallig op bezoek. Kan.

BRAM FISCHER

Percy Yutar heeft zo nog drie andere getuigen die ze daar regelmatig gezien hebben!

GEORGE BIZOS

Hoe weet je dat zo zeker?

BRAM FISCHER

(geeft niet meteen antwoord)
Bestrijden dat ze op Rivonia waren is niet de slag die we moeten winnen. Ze worden aangeklaagd voor sabotage.

GEORGE BIZOS

Hij kan de doodstraf gaan eisen.

BRAM FISCHER

Dat zal-ie zeker gaan doen.

JOEL JOFFE

Daarom moeten we iédere slag zien te winnen.

BRAM FISCHER

Daarom moeten we de slag om sabotage winnen. Ze kwamen regelmatig bij elkaar om de politieke toekomst van Zuid-Afrika te bespreken. Wat is daar verkeerd aan?

GEORGE BIZOS

Had dat dan gevraagd. Had gevraagd of die Joseph gezien of gehoord had waar ze over spraken.

BRAM FISCHER

Begin jij ook al, 'die Joseph'...? Meneer Mashifane, bedoel je.

Bram Fischer werpt een strenge blik op George Bizos.

EXT. BUITENWIJKEN VAN JOHANNESBURG - NIGHT

De nacht valt over de stad. Open vuren en kaarsvlammen flikkeren in de townships. Samen met de huizen met electrisch licht vormen ze een patroon van zilver en goud in de buitenwijken. Een donkere Mercedes rijdt door de verlaten straten.

INT. AUTO FISCHER / VERLATEN STRATEN - NIGHT

Molly rijdt alleen in de auto door een stille straat. Moet stoppen voor een naderende auto. Een politie-auto komt van links zacht aangereden -

CLOSE: Molly. Houdt haar adem in. Stilte. Off screen klinkt Bram.

BRAM FISCHER (O.S.)

Wat is er?...

- de politieauto kruist voorlangs. Rijdt door.

MOLLY FISCHER

Niets, lieverd. Een taxi.

CUT TO:

Bram ligt plat op zijn rug op de achterbank van de auto. Licht van lantaarnpalen glijdt over zijn gezicht.

EXT. HUIS BOB HEPPLER - NIGHT

De Mercedes stopt in een verlaten straat van een buitenwijk in Johannesburg.

Molly kijkt in de spiegel van de auto. Scant de straat. Wacht enkele seconden. Een hond blaft. In sommige huizen brandt licht.

MOLLY FISCHER

Ga maar.

Bram komt overeind van de achterbank. Kruipt uit de auto. Een tas in zijn hand. Het is doodstil. Hij klimt behendig over het hek van een vrijstaand huis.

Bram struint in het donker over een bloemenperkje.

Achter de ramen van de villa is Bob Hepple zichtbaar. Hij is in druk gesprek met iemand, die niet zichtbaar is.

Bram kijkt aandachtig toe.

Als Bram ziet dat de andere persoon in de woonkamer Shirley Hepple is, die haar man een glas whisky inschenkt, durft Bram zich naar het huis te begeven.

INT. HUIS BOB HEPPLER / WOONKAMER - NIGHT

Bob Hepple drinkt van zijn whisky als hij getik tegen het raam hoort. Hij loopt naar de tuindeuren en -

- schrikt zich dood, als opeens Bram Fischer vanuit het donker achter het glas van de tuindeur bijna voor zijn neus staat. Bram legt zijn vinger voor zijn mond. Ssst.

Bob Hepple opent de tuindeuren.

BOB HEPPLER

Wat kom jij doen? Ik dacht Molly zou komen... Morgenmiddag. Ik had haar aan de telefoon vanavond en -

BRAM FISCHER

- dat is het mooie als je weet dat je telefoon afgeluisterd wordt. - Niks morgen. Het is nu of nooit. Alles is geregeld.

SHIRLEY HEPPLER

Wat doen we met de kinderen?

BRAM FISCHER

Die blijven. Die worden morgenochtend door Alice opgepikt. Die blijven logeren, en daarna zo snel mogelijk het land uit.

Shirley en Bob kijken elkaar aan. Radeloos.

SHIRLEY HEPPLER

Ik ga niet zonder de kinderen.

BRAM FISCHER

Pak een tandenborstel. Ondergoed. Meer niet. - Shirley, het is nu of nooit.

SHIRLEY HEPPLER

Ik wil de kinderen gedag zeggen.
Uitleggen -

BRAM FISCHER

Shirley, néé! Als ze niets weten, hoeven ze ook niet tegen de politie te liegen.

Shirley Hepple kijkt Bob radeloos aan.

BOB HEPPLER

Vertrouw Bram.

Bram kijkt Shirley en Bob aan. Dan geeft Shirley toe. Ze draait zich om, loopt de woonkamer uit, blijft stilstaan bij een dressoir en pakt -

CLOSE: een fotolijst met een zwart-wit foto van het gezin Hepple - Shirley en Bob en hun twee kleine kinderen.

Bram neemt de fotolijst van Shirley af en zet het terug.

BRAM FISCHER

Shirley, de komende 48 uur hebben jullie geen kinderen. Hoor je me? Alleen God.

Shirley kijkt Bram aan. Vecht vergeefs tegen de tranen.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

Rechter De Wet kijkt op zijn horloge. Geïrriteerd. Hij kijkt om zich heen. Iedereen is aanwezig, behalve -

- de dubbele deuren gaan open en Percy Yutar komt met haastige tred binnengelopen.

PERCY YUTAR

My lordship, there has been an unexpected development.

Bram en zijn team kijken verbaasd op.

PERCY YUTAR (CONT'D)

Robert Hepple will not be appearing as a witness. He's gone.

De verbazing op het gezicht van de verdachten. Ze kijken Bram Fischer aan. Bram werpt een blik naar de galerij met publiek, naar -

- Molly.

SNAP CUT TO:

I/E. BUS / WEG DOOR LANDSCHAP - DAY

In het heldere winterse zonlicht rijdt een bus over een stoffige verlaten weg, diep in de binnenlanden van Zuid-Afrika en passeert -

- een bord: 'Border Bechuanaland'.

CLOSE: In de reflectie van de busruit is het gezicht van Bob Hepple zichtbaar.

RECHTER DE WET (O.S.)
What do you mean with 'gone'? Don't you protect your witnesses?

PERCY YUTAR (O.S.)
That's... eh that's exactly what we did.
And - and why we did what we did.

SNAP CUT TO:

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

Rechter de Wet 'is not amused'.

RECHTER DE WET
Did what? I don't understand you, mister prosecutor. What are you talking about?

Percy Yutar kijkt richting Bram en de verdachten. Besluit het over een heel andere boeg te gooien.

PERCY YUTAR
Threats! Serious threats, of the most outraging kind have been made against his life! From a special group of people.
(kijkt de verdachten aan)
That's why we - we, the police, with all our combined efforts, are looking for - looking for...

SNAP CUT TO:

EXT. GRENDOVERGANG BECHUANALAND - DAY

PASSAGIERS stappen uit de bus, die stilstaat bij een grensovergang in het noorden van Zuid-Afrika.

BLANKE POLITIEAGENTEN gebaren iedereen uit de bus te komen. Uit de bus stappen ook een priester in priestergewaad en een non in habijt.

PERCY YUTAR (O.S.)
... means to guarantee - the safety for this witness to appear in court...

CLOSE: paspoorten worden overhandigd en bekeken door -

- de agenten. Een telefoon rinkelt luid in het douanekantoor. Een van de agenten heeft een mugshot met de foto van Bob Hepple in zijn hand. Hepple met snor.

Als de priester en de non hun paspoort overhandigen, herkennen we -

CLOSE: Bob Hepple als priester. Zijn vrouw Shirley als non.

De agenten kijken hen aan. Het is warm. Het zweet parelt van hun gezichten. De rinkelende telefoon.

SNAP CUT TO:

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

Pery Yutar staat voor de rechter.

PERCY YUTAR

... a safety, due to the threats, that we cannot guarantee right now, so with your permission your Lordship -

JOEL JOFFE

(fluistert tegen Bram)

Hun kroongetuige!...

GEORGE BIZOS

(fluistert tegen Bram)

Is-ie gevlucht?

De zaal gonst van het rumoer over de verdwijning van kroongetuige Bob Hepple.

PERCY YUTAR

- we would like to adjourn the session with mr. Hepple -

Ook George Bizaros en Joel Joffe spreken zachtjes met elkaar en met Bram.

JOEL JOFFE

Zelfmoord?

GEORGE BIZOS

Hepple? Nee.

Bram kijkt hen aan, schudt zijn hoofd in verwondering. Geen idee, hoe en wat...

SNAP CUT TO:

EXT. GRENDOVERGANG BECHUANALAND - DAY

CLOSE: de paspoorten van de priester en de non worden doorgebladerd.

Bob Hepple en Shirley kijken vriendelijk glimlachend toe. Ook bij hun parelt het zweet over hun gezicht.

De politieagenten bladeren door de twee paspoorten. De telefoon op de achtergrond klinkt luider en LUIDER -

INT. HUIS FISCHER - DAY

CLOSE: - een zwarte telefoon rinkelt luid en wordt opgenomen door Molly Fischer.

MOLLY FISCHER
Hallo? - Hallo met wie spreek ik?!
Hallo?!

Door de hoorn roept iemand vragend: 'Molly?!'

MOLLY FISCHER (CONT'D)
Ja.

EXT. STRANDBAR, TANZANIA - DAY

TOTAAL: Palmbomen, strand, zon en een strandbarretje.

Shirley Hepple staat te telefoneren in de lawaaiige omgeving van een strandbar, ergens in Tanzania.

SHIRLEY HEPPLER
(luid en duidelijk, een code)
'Paradise lost, paradise gained'.

Shirley Hepple probeert haar tranen in bedwang te houden, legt de hoorn op de haak. Dan zachtjes -

SHIRLEY HEPPLER (CONT'D)
Kus de kinderen van me...

INT. HUIS FISCHER - DAY

Molly zucht van opluchting en legt de hoorn neer. Knikt naar Bram die met Paul en Ilse aan de eettafel zit.

EXT. STRANDBAR, TANZANIA - DAY

Bob Hepple staat voor de strandtent in Tanzania tegenover een aantal JOURNALISTEN en FOTOGRAFEN.

JOURNALIST #1

The chief prosecutor has said that you were threatened by the accused's supporters.

BOB HEPPLER

I was threatened - by the police. They were trying to force me into making a statement. Threatened to harm my wife. To harm my children. They threatened me for weeks in a row.

JOURNALIST #2

How did you get out of the country?

Bob Hepple glimlacht. Heft dan zijn glas bier omhoog.

BOB HEPPLER

To those who must remain nameless.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

CLOSE: Bram Fischer. Hij werpt een blik van ingehouden triomf naar -

- Nelson Mandela, Walter Sisulu en de andere beklaagden die de vanuit de kelders onder de rechtbank de rechtzaal binnen geleid worden. Ze reageren op Brams positieve blik naar hun. Glimlachen, terwijl de kettingen waarmee hun voeten zijn vastgebonden door CIPIERS losgemaakt worden.

CUT TO:

CLOSE: de hamer van rechter de Wet tikt op het hout.

Rechter de Wet slaat zijn hamer. De zitting is geopend.

CUT TO:

Percy Yutar staat in het midden van de rechtszaal. Theater makend, zoals alleen hij kan.

PERCY YUTAR

Your Lordship, due to the painstaking and malicious threats to all our witnesses, I must ask the police to clear the public gallery for the next witness. To guarantee his safety.

Het verdedigingsteam kijkt elkaar aan. Kijkt naar de verdachten.

Officier Dirker en zijn COLLEGA'S komen meteen in actie en beginnen het publiek uit de zaal te verwijderen, te beginnen bij het 'zwarte' gedeelte op de galerij. Onder luid protest wordt het publiek de zaal uitgeleid.

PERCY YUTAR (CONT'D)

The gentlemen of the press may stay - but
in your reports you must refer to the
witness only as 'Mr. X'.

De drie advocaten kijken elkaar en hun cliënten aan.

GEORGE BIZOS

(tegen Bram)

Onze vriend heeft te veel James Bond
gelezen.

Bram reageert ongemakkelijk. Ongerust -

- net als de verdachten. Wie is 'Mr. X'?

WALTER SISULU

(fluistert tegen Mandela)

Who's he talking about?

CUT TO:

De deuren gaan in de inmiddels door het publiek verlaten
zaal open en de nieuwe getuige komt tevoorschijn, loopt
naar het midden van de rechtszaal -

- een grote, stevig gebouwde en zelfverzekerde zwarte
man, BRUNO MTOLO (36).

- de gezichten van Mandela, Sisulu en de andere, ook
blanke verdachten reageren geschrokken. Rusty Bernstein
wendt zijn hoofd af.

JOEL JOFFE

(tegen Bram)

Wie is dat?

CLOSE: Bram Fischer. Hij lijkt uit het veld geslagen.

BRAM FISCHER

Bruno Mtololo. - Hij zat hoog in de Spear
of the Nation.

Joel Joffe kijkt Bram vragend aan.

JOEL JOFFE

Hoe weet je dat?

Bram kijkt Joel Joffe een tel aan. Stilte. Dan buigt Bram
zijn hoofd en begint geïnteresseerd in dossiers voor hem
te lezen. Zijn hoofd afgewend van getuige X...

CUT TO:

Bruno Motolo zit zelfverzekerd in de getuigenbank. Lijkt
geen enkele last van plankenkoorts te hebben.

PERCY YUTAR

Mr X. - Bruno, are you a saboteur?

BRUNO MTOLO

Yes, I was.

PERCY YUTAR

Did you blow up pylons and other government property in Durban?

BRUNO MTOLO

I did.

PERCY YUTAR

Who recruited you?

BRUNO MTOLO

A white man. A member of the communist party. I'm not sure of his exact name. Burnstream?

PERCY YUTAR

Is he in this room?

Bruno Mtololo wijst naar Rusty Bernstein.

PERCY YUTAR (CONT'D)

Your Lordship, the witness has just identified Lionel Bernstein as a recruiter for the terrorists.

RECHTER DE WET

There's no need to lead *me*, Mr. Yutar.

PERCY YUTAR

(tegen Mtololo)

Do you recognise any of the other defendants sitting over there?

BRUNO MTOLO

Of course, Nelson Mandela. A very inspiring man. When I last met him, he had just come back from military training in Algeria. He told us that when we went abroad to train, we should not mention our Marxist beliefs, because the other African countries were too backward to understand them.

Mandela kijkt met een ijzige blik naar Mtololo.

PERCY YUTAR

So in effect, Mandela instructed you to *hide* your communism from the world at large?

BRUNO MTOLO

I suppose so.

PERCY YUTAR

What effect did Mandela's arrest have on the leadership of the Spear?

BRUNO MTOLO

They were very angry. They ordered us to carry out reprisal attacks.

PERCY YUTAR

And you were personally involved in twenty three of these bombing missions?

BRUNO MTOLO

Yes.

PERCY YUTAR

You bombed railway tracks, police stations and government offices with little or no regard for human life.

Rechter De Wet is een en al oor.

PERCY YUTAR (CONT'D)

Who showed you how to make these lethal bombs?

BRUNO MTOLO

Motso. - Him!

Bruno wijst naar een van de zwarte verdachten.

PERCY YUTAR

Accused number nine, Elias Motsoaledi?

BRUNO MTOLO

Motso taught us how to mix black powder and thermite explosive together.

PERCY YUTAR

Anybody else?

BRUNO MTOLO

Andrew Mlangeni, The Robot. - Him!

PERCY YUTAR

The witness has identified accused number ten.

BRUNO MTOLO

We called him that because whenever he set out on a bombing mission, The Robot completed, no matter what.

Andrew Mlangeni heeft een blik alsof hij ieder moment Bruno Mtololo's hoofd van zijn romp kan trekken.

PERCY YUTAR

I have to ask you - you were a loyal member of Spear of the Nation - why have you agreed to testify against these men, now?

BRUNO MTOLO

Because I have come to realise that the organisation is corrupt, and a tool of the whites in the communist party.

PERCY YUTAR

Men like accused numbers three and six: Denis Goldberg and Rusty Bernstein?

BRUNO MTOLO

They were the ones calling the shots. They used Spear and the ANC to push their own Marxist agenda. And they didn't give a hoot about us foot soldiers.

PERCY YUTAR

Was it just the white commanders who didn't care?

BRUNO MTOLO

Oh, no. Most of the black leaders were just as bad. I once visited the house of my commander, Walter Sisulu. I was amazed: his house, the furniture inside, everything was like that of Europeans. And he had a brand new motor car!

Walter Sisulu kijkt verontwaardigd om zich heen. Dat is een leugen!

BRUNO MTOLO (CONT'D)

But the leaders gave us nothing. We had no money, we were starving, we took all the risks. At the first sign of trouble, they'd run across the border and leave us to rot in jail.

PERCY YUTAR

So that is why you turned against Spear of the Nation? That is why you are here today?

BRUNO MTOLO

Yes. We starved while they got fat.

Bram ziet hoe Percy Yutar van zijn verhoor geniet, én hoe hij scoort bij de aandachtig luisterende De Wet.

PERCY YUTAR

You starved while they got fat. Well, what's new in 'Revolution Country'?...

INT. ANDERE CEL - DAY

Luitenant Swanepoel en officier Dirker zitten dicht bij elkaar gebogen naast een luidsprekertje en draaiende bandrecorder te luisteren naar de stem van Joel Joffe. Een POLITIETECHNICUS bedient de knoppen.

JOEL JOFFE (O.S.)

Just how much of what 'Mr. X' said is true?

Percy Yutar staat op een kleine afstand een broodje te eten en mee te luisteren.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / CELLENCOMPLEX - DAY

CLOSE: een plafondlamp brandt. Ernaast een minuscuul microfoontje.

In een kelderachtig cellencomplex onder het gerechtsgebouw hebben de verdachten en de advocaten koortsachtig overleg.

JOEL JOFFE

You've always told us you only *talked* about guerilla warfare.

WALTER SISULU

There is a big difference between attacking government buildings and targeting people.

JOEL JOFFE

He says you attacked both.

WALTER SISULU

He is lying.

JOEL JOFFE

The judge took it all in. As far as he's concerned, you're all terrorists now.

Het woord 'terrorist' valt slecht bij de gevangenen. Ze reageren door elkaar heen. Mandela neemt het woord.

NELSON MANDELA

I can confirm that I met Bruno Mtolo. And I have no problem admitting that I went abroad for military training and that I was a commander for Spear of the Nation. But I didn't say the things he ascribed to me. Those smears about the ANC and the Spear being manipulated by the communist party: they are highly damaging. I want his accusations rebutted.

JOEL JOFFE

You cannot admit you were on the High
Command!

NELSON MANDELA

But I was. We all were!

INT. ANDERE CEL - DAY

Luitenant Swanepoel en officier Dirker kijken op naar
Percu Yutar. Ze zitten nog steeds bij de draaiende
bandrecorder te luisteren.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / CELLENCOMPLEX - DAY

JOEL JOFFE

Bram, am I not expressing myself clearly
here?

Bram reageert niet, schijnbaar verdiept in documenten die
hij voor zich heeft en bestudeert. Het niet-reageren van
Bram maakt Joel Joffe nog furieuzer.

JOEL JOFFE (CONT'D)

Under the 1962 Act, putting a political
leaflet through a letter box can be
construed as sabotage - and is
technically punishable by death.

(beat)

But you go ahead and admit you were
director in chief of a terror campaign...

NELSON MANDELA

Let me help describe your responsibility.

JOEL JOFFE

Please do. I'd like that very much.

NELSON MANDELA

Your job is to clarify to the country and
the world what the Spear of the Nation
is, what it stands for, and why it
exists.

JOEL JOFFE

I thought I was here to save your life.

Mandela gebaart Bram met een blik even mee te komen.

CUT TO:

In een donkere nis, verlicht door een kaal peertje en
afzijdig van de anderen, spreekt Mandela tegen Bram.

NELSON MANDELA

This is a catastrophe. Mtolo was at the centre of the Natal network.

BRAM FISCHER

There have been dozens of arrests. Both in 'the business' and 'the family'.

INT. ANDERE CEL - DAY

Luitenant Swanepoel en officier Dirker kunnen niet ontcijferen wat er gezegd wordt. Manen de politietechnicus aan de knoppen te draaien. Gekraak.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / CELLENCOMPLEX - DAY

Bram en Mandela kijken elkaar aan. Fluisteren verder.

NELSON MANDELA

It means that everybody he ever came into contact with has been compromised.

BRAM FISCHER

Yes.

NELSON MANDELA

Have you ever met Mtolo -

Bram onderbreekt Mandela door zijn vinger voor zijn lippen te houden, suggererend dat ze afgeluisterd worden.

BRAM FISCHER

(terloops)

- no no, these witnesses of the prosecution are always a big surprise...

Bram kijkt Mandela bezorgd aan en knikt. Ja. Hij steekt twee vingers omhoog. Twee keer heeft hij Mtolo ontmoet. Haast zonder geluid articuleert hij: 'in Durban...'

BRAM FISCHER (CONT'D)

(terloops)

But don't worry, I still have the chance to cross examine him.

De twee mannen kijken elkaar zwijgend en bedrukt aan. Mandela fluistert in Brams oor nu.

NELSON MANDELA

(fluistert)

I need you to recruit volunteers. Launch a new campaign. Let the bastards know we haven't gone away. It's time for force. Rocks. No water.

INT. ANDERE CEL - DAY

De af luisteraars kunnen nauwelijks horen wat er gezegd wordt.

 LUITENANT SWANEPOEL
'Rocks', zegt-ie 'rocks'? Dat gaat over bommen, niet over stenen.

 OFFICIER DIRKER
Zeker niet.

 PERCY YUTAR
Wat zeggen ze? Waar hebben ze het over?

 OFFICIER DIRKER
 (tegen Swanepoel)
Wat wil-ie van Fischer? Hoorde jij ook 'campaign'?

CLOSE: Yutar kijkt hen vragend aan.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / CELLENCOMPLEX - DAY

Bram voelt de priemende, verwachtingsvolle blik van Mandela. Ze fluisteren verder. Bijna in elkaars oor.

 BRAM FISCHER
No, Nelson, nó. I must ask you to put a moratorium on all military action until the trial is over. If one bomb somewhere in South Africa goes off, it's a guaranteed death sentence for every one of you.

 NELSON MANDELA
I'd rather not die, but there is a higher purpose here -

 BRAM FISCHER
That's yóur decision. But are you really prepared to condemn the others? Let's not forget: in the eyes of the law, they're not all as guilty as you are.

Mandela kijkt vanuit de nis naar zijn medegevangenen die allen op hun eigen manier ongerust zijn.

CUT TO:

Rusty Bernstein bijt op zijn nagels, terwijl hij naar Walter Sisulu luistert die nog steeds verontwaardigd aan Joffe en Bizos en de anderen duidelijk maakt dat hij nooit een auto gehad heeft.

WALTER SISULU

My house is no different to anyone else's
in Soweto. I don't have a car. I can't
even drive! He's lying!

GOVAN MBEKI

We have to neutralize Mtolo.
(snijdt een denkbeeldige keel
door)
If not for us, it's for all the future
trials this traitor is about to star in.

INT. ANDERE CEL - DAY

CLOSE: De draaiende bandrecorder. Swanepoel, Dirker,
Yutar en de politietechnicus met gespitse oren. Bram
Fischer is nu goed te verstaan.

BRAM FISCHER (O.S.)

Bruno Mtolo's a very clever man. It looks
like some of what he says might be true,
most of it are lies. But we cannot -

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / CELLENCOMPLEX - DAY

Bram spreekt de groep verdachten toe, luid en duidelijk.

BRAM FISCHER

- and will not make him the fuse that
sets this country on fire.

GOVAN MBEKI

It's some idea!

BRAM FISCHER

Some bad idea!
(fluistert opeens bijna
onhoorbaar, maar
gearticuleerd)
We-are-not-ready. Not-prepared-well-
enough. There-is-no-revolutionary-
situation-yet.

INT. ANDERE CEL - DAY

CLOSE: Yutar.

PERCY YUTAR

Wat zegt-ie?

LUITENANT SWANEPOEL

Stil!

BRAM FISCHER (O.S.)
(weer luid en duidelijk)
Mtolo himself is a bomb -

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / CELLENCOMPLEX - DAY

Mandela en de anderen kijken naar Bram in afwachting van een strijdplan.

BRAM FISCHER
- a bomb that we - that I have to
deconstruct.

GOVAN MBEKI
(cynisch)
Good luck. He looks very confident,
rather at home in the witness box.

Bram kijkt Govan Mbeki aan. Knikt bedachtzaam.

BRAM FISCHER
Yes. He does, doesn't he? - See you
tomorrow gentlemen.

Bram pakt zijn tas met dossiers en verlaat de cel.

I/E. STRATEN JOHANNESBURG / BRAMS MERCEDES - DAY

Bram kijkt al rijdend op zijn horloge. Is aan de late kant. Hij claxonneert gehaast.

CUT TO:

POV vanuit een politie auto: Bram Fischers Mercedes wordt gevolgd in het verkeer.

EXT. SAINT JOHNS SCHOOL - DAY

CLOSE: Paul Fischer ziet er bezweet en vuil uit, gekleed in rugbyspeler, klaar voor een scrum -

- op het rugbyveld van de Saint Johns High School. Langs de zijkant staan OUDERS en DOCENTEN de twee teams aan te moedigen. Onder hen Molly Fischer.

CUT TO:

Bram Fischer loopt haastig de buitentrappen af naar het rugbyveld en -

- komt hijgend bij Molly aan.

BRAM FISCHER
Speelt-ie?

Molly knikt, wijst naar de kluwen rugbyers in de scrum.

MOLLY FISCHER
Wat denk je, hij heeft al twee tries
gemaakt.

BRAM FISCHER
Mijn held.

MOLLY FISCHER
15-7 voor.

BRAM FISCHER
Goed zo, Paul! Kom op, jongen!

MOLLY FISCHER
Heb je gezien tegen wie ze spelen?

CUT TO:

De bal komt uit de scrum, en er wordt gehold, gegooid en
getackled door de beide jeugdteams.

CUT TO:

Bram, ex-rugbyer, probeert zijn fanatisme te beheersen,
wat nauwelijks lukt.

BRAM FISCHER
Naar de quarter back, naar de
quarterback! Loop mee, Paul! Gaan gaan!
(tegen Molly)
Nee. Tegen wie?

Molly gebaart naar de overkant -

- waar een club ENTHOUSIASTE OUDERS langs de kant hun
kinderen staan aan te moedigen. Onder hen -

CLOSE: luitenant van Swanepoel en zijn VROUW, vol
overgave en trots, hun team en hun zoon steunend.

LUITENANT SWANEPOEL
Vooruit! Kom op! Tacklen! Ga door!!

CLOSE: Bram kijkt hen aan, tellen lang.

MOLLY FISCHER (O.S.)
Bram! Bram!!!

Molly stoort Bram in zijn overpeinzingen. Bram kijkt op.

CUT TO:

Terwijl het spel doorgaat, ligt Paul midden op het veld
op de grond. Hoestend, op handen en voeten.

CUT TO:

Bram en Molly kijken elkaar aan.

CUT TO:

Het spel heeft zich verplaatst naar de zijkant bij Bram en Molly, waar om de bal gevochten en geduwd wordt. Op de achtergrond midden op het veld zit Paul geknield te hoesten en naar adem te happen.

CUT TO:

Bram kijkt Molly aan.

BRAM FISCHER

Nee, nee. Niet nu. Nee.

- neemt dan een besluit en holt het veld in, langs de kluwen rugbyende jongens, holt dwars door het spel heen naar Paul, die het slijm uit zijn longen hoest. Bram knielt naast hem neer, klopt op zijn rug. Paul roept door het hoesten heen 'wat doe je', 'laat me', 'we spelen' -

- de scheidsrechter fluit af. De jongens in de teams kijken naar Bram die een hoestende maar heftig tegenstribbelende Paul overeind helpt. Molly komt Bram helpen. Van Swanepoel en zijn vrouw zijn ook aan komen lopen. Verwarring alom.

CLOSE: Bram.

BRAM FISCHER (CONT'D)

Rustig, Paul. Het komt allemaal goed. Het komt allemaal goed.

(kijkt om zich heen)

Hij moet naar het ziekenhuis.

EXT. SAINT JOHNS SCHOOL - DAY

Bram en van Swanepoel tillen met behulp van twee teamgenoten Paul in Brams auto. Bram en Molly kijken van Swanepoel aan. 'Bedankt'...

Ze slaan de portieren dicht en rijden weg.

INT. ZIEKENHUIS / KAMER - NIGHT

TOTAAL: een ziekenhuiskamer, een vernevelaar staat naast het bed waar Paul in ligt, het kapje over zijn mond. Bram en Molly zitten naast het bed. Een VERPLEEGSTER is bezig medicijnen klaar te leggen.

BRAM FISCHER

We moesten er snel bij zijn, Paul. Jij had -

PAUL

- hou op. Het was genant. Ik kom nooit meer in het team.

BRAM FISCHER

Dat moet je niet zeggen. D'r komen nog meer dan genoeg kansen. Echt waar.

(beat)

Ik weet wat voor een kick het is om voor het schoolelftal gekozen te worden. Ik heb één keer tegen de All Blacks gespeeld. En je barst van het talent, dat zie ik.

PAUL

Shut up!

Paul verbergt zijn gezicht voor Bram, verbergt zijn tranen.

BRAM FISCHER

Mama en ik steunen je, maar jij moet het doen, Paul. Niet opgeven. Nooit opgeven.

Paul komt wanhopig, opstandig onder het kussen tevoorschijn en begint meteen te hoesten.

PAUL

Hoe!?! Ik zwem iedere dag - ik zit aan dat stomme ding - ik -

Paul duikt weer onder zijn kussen. Bram klopt op zijn rug.

BRAM FISCHER

We zullen er altijd voor je zijn, Paul.

Paul praat vanonder het kussen.

PAUL

Je liegt!

(beat)

Dat kan niet je niet zeggen: dat is toekomst. Dat weet je niet.

Bram glimlacht, geeft hem een plagerige duw.

BRAM FISCHER

Jij bent veel te slim jij. Goed. 'We zullen er alles aan doen om er altijd voor je te zijn.' Beter zo?

Paul komt onder het kussen vandaan, veegt zijn tranen weg. Kijkt Bram aan. Pakt hem vast. Klampt zich aan hem beet. Ook Molly pakt haar zoon vast.

I/E. STRATEN JOHANNESBURG / BRAMS MERCEDES - NIGHT

Bram rijdt door nachtelijk Johannesburg. Molly naast hem.

BRAM FISCHER

Ik zou zo graag tegen hem willen liegen.

(beat)

En het zelf geloven.

Molly zwijgt, pakt de geëmotioneerde Bram beet.

MOLLY FISCHER

Hij is niet gek, Bram. Hij weet dat-ie al tien jaar ouder is dan we ooit gedacht hadden. We helpen hem het meest door de realiteit onder ogen te zien. Als-ie ons niet meer kan vertrouwen, is-ie echt helemaal alleen. Eenzaam dood gaan, willen we dat?

Molly streelt Brams handen aan het stuur.

MOLLY FISCHER (CONT'D)

Echt waar, eerlijkheid is alles, Bram.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

CLOSE: 'Honesty'. Met een zwierige hoofdletter H op een blocnote geschreven. Een bril, Brams bril, wordt op de blocnote gelegd door -

Bram, die opkijkt naar -

OUT OF FOCUS: de vage contouren van Bruno Mtolo. Hij wordt naar de getuigenbank geleid.

JOEL JOFFE (O.S.)

Ben je zover?

Bram concentreert zich, staart naar de getuigenbank -

- de onscherpe gestalte van Mtolo...

Bram staat op.

JOEL JOFFE (CONT'D)

(fluistert)

Je bril...

Joel Joffe kijkt naar de bril en naar Bram. Verbazing.

CUT TO:

Bram is bezig met zijn kruisverhoor van Mtolo. Zonder bril.

BRAM FISCHER

You say you turned against Spear of the Nation because you realised the leaders didn't care, that they were rich and that they ran at the first sign of trouble.

BRUNO MTOLO

That is correct.

BRAM FISCHER

Tell me mr. Mtololo, have you ever been put under house arrest?

BRUNO MTOLO

No.

BRAM FISCHER

Have you ever been banned?

BRUNO MTOLO

No.

BRAM FISCHER

Been prohibited from attending meetings?

BRUNO MTOLO

No.

BRAM FISCHER

Prohibited from visiting funerals, weddings, birthday parties of friends?

BRUNO MTOLO

No.

BRAM FISCHER

Sent to jail for political beliefs?

BRUNO MTOLO

No.

BRAM FISCHER

Held in solitary confinement for ninety days without charge under the Ninety Days Act?

BRUNO MTOLO

No.

BRAM FISCHER

Released after solitary confinement for ninety days without charge under the Ninety Days Act and within one minute arrested again without charge for ninety days under the Ninety Days Act?

BRUNO MTOLO

No.

BRAM FISCHER

Well, that's what happened to most of these men here. Leaders. But they didn't run. If they had, they wouldn't be in the dock.

Mtolo is op geen enkele wijze van zijn stuk gebracht.

BRUNO MTOLO

I said, it was one of the reasons.

BRAM FISCHER

To be clear, when was the precise moment you decided to turn against your former comrades?

BRUNO MTOLO

My concerns had been growing over a period of time.

BRAM FISCHER

But you did not voice these concerns until after you'd spent twenty four hours in police custody?

Mtolo grijnst, weet precies waar Bram naar toe wil.

BRUNO MTOLO

I have not been tortured. I am testifying here as an act of conscience. I am and have always been a loyal supporter of the ANC. I hope that my testimony will help the movement by showing everyone the real danger within our ranks: the danger of the communists who have infiltrated us.

BRAM FISCHER

In the courtroom you accused Nelson Mandela of being a communist.

BRUNO MTOLO

I have always had the greatest respect for Mandela, he is a great man.

BRAM FISCHER

So you say. You also say that after Mr. Mandela was arrested, you were ordered by the High Command to carry out reprisal attacks - twenty three of the acts of sabotage which are listed in the indictment.

BRUNO MTOLO

That's right.

BRAM FISCHER

Mr. Mandela was arrested on November 7th. The bombing attacks took place in early October, almost four weeks before his arrest. How could they therefore be reprisal attacks? How do you account for this 'dishonesty' in your testimony?

BRUNO MTOLO

(tegen rechter De Wet)

I'm not a liar, Your Lordship. I may have got these dates wrong.

BRAM FISCHER

If you got these simple dates wrong, what else did you got wrong?

CUT TO:

Joel fluistert in George Bizos' oor.

JOEL JOFFE

Juist, het is een vuile leugenaar. Pak 'm Bram.

CUT TO:

Bram staat voor Bruno Mtolo.

BRAM FISCHER

Mr. Mtolo, you envied mr. Sisulu's car?

BRUNO MTOLO

I didn't envy it, I just thought it was unfair.

BRAM FISCHER

Like his 'luxurious' house. You have visited mr. Sisulu's house?

BRUNO MTOLO

With all the fancy European furniture, yes sir.

Bram Fischer pakt foto's en laat ze aan Mtolo zien.

BRAM FISCHER

Do you recognize the house? Describe it for me, please.

Mtolo kijkt naar de foto's.

CLOSE: foto's van Sisulu's huis. Een meer dan armoedige woning in een township. Oude afgeleefde stoelen, een verrot bankstel. Boeken opgestapeld naast een gammele houten wand. Een bed met kapot bloemetjessprei.

BRUNO MTOLO (O.S.)

Is see chairs. A couch. I don't have a couch. I don't have a bed cover.

BRAM FISCHER (O.S.)

Do you see a car?

BRUNO MTOLO (O.S.)

In the house?!

CLOSE: foto's van het exterieur van Sisulu's huis. Geïmproviseerde, armoedige houten woningen bovenop elkaar gelegen langs een heuvelige zanderige paadje -

- temidden van tientallen andere armoedige houten huisjes.

BRAM FISCHER (O.S.)

In front of the house. Do you see a place to park a car?

Bruno Mtololo geeft de foto's terug. Met een big smile.

BRUNO MTOLO

He must have been driving around when these pictures were taken.

BRAM FISCHER

Mr. Sisulu doesn't have a driver license. Never has been registered as a driver. Nor was he ever the owner of a car.

BRUNO MTOLO

I've seen him in one!

BRAM FISCHER

Well, is there any chance I have seen you sitting in a car? - As a passenger!?

BRUNO MTOLO

(naar rechter)

Do I have to answer this?!

RECHTER DE WET

Mr. Fischer, get to the point.

BRAM FISCHER

Mr. Mtololo, is this your first time inside a courtroom?

BRUNO MTOLO

In this courtroom, yes sir.

Bram draait zich om naar rechter De Wet. Pauzeert.

BRAM FISCHER

Mr. Mtolo, I'm sorry if I mumble sometimes, my wife complains about this too: is this your first time inside a courtroom?

BRUNO MTOLO

No.

BRAM FISCHER

Have you ever been in jail?

BRUNO MTOLO

When I was younger.

Rechter De Wet kijkt op naar Mtolo.

BRAM FISCHER

How many sentences have you served?

BRUNO MTOLO

In 1950 there were several charges taken as one. I'm not sure... All the sentences taken together amounted to... - I don't know... four years, four and a half?

Bram pakt een document op, naast de blocnote en zijn bril. Hij doet alsof hij het document leest, zonder bril.

CLOSE en out of focus: het document is in Brams ogen zonder bril een vage brij van letters.

BRAM FISCHER

('lezend')

Four and a half is what you served. Six is what I read you were sentenced to.

(beat)

Mr. Mtolo, what was the offence for which you were sent to jail, for six years?

BRUNO MTOLO

It was for taking parcels from a goods train.

BRAM FISCHER

Now you mumble - I'm sorry?

BRUNO MTOLO

It was for taking parcels from a goods train.

BRAM FISCHER

Taking? - Ah, you mean: stealing.

BRUNO MTOLO

Yes.

BRAM FISCHER

How many other convictions have you got?
I am talking about convictions in regard
to *dishonesty*.

Rechter De Wet zit nu op het puntje van zijn stoel.

BRUNO MTOLO

I would say, three.

BRAM FISCHER

And you have been to jail on every
occasion?

BRUNO MTOLO

Yes.

BRAM FISCHER

Each time for dishonesty.

Bram begint Mtololo te krijgen waar hij hem hebben wil -

BRUNO MTOLO

You shouldn't use this word '*dishonesty*'
so freely.

BRAM FISCHER

Well, what word would you use then?

Bram komt dicht bij Mtololo staan, zit hem 'op zijn
huid'. Klaar voor een knock-out.

BRAM FISCHER (CONT'D)

Stealing, cheating, - lying. Pick one.

Mtololo staart Bram aan. Zonder te knipperen staart Bram
terug. De spanning is te snijden, maar dan -

BRUNO MTOLO

... - Have we ever met before?

Bram verbergt in een split second zijn schrik. Ongemerkt
voor de rest.

BRAM FISCHER

I am asking here the questions, mr.
Mtololo, and as I try not to defend
'dishonest' people, because if one lies
about one thing how does one know that
one speaks the truth about another thing -
no, I don't think we ever met. - No
further questions, my Lordship.

Bram loopt terug naar zijn tafel. Nog steeds zijn schrik
verbergend. Zijn rug naar Mtololo gekeerd duikt hij achter
zijn tafel in zijn notities. Druk schrijvend, bladerend.

JOEL JOFFE
(fluistert naar Bram)
Waarom stop je? Je had 'm in je klauwen.

CLOSE: Bram antwoordt niet. Gebogen over zijn notities.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / YUTARS KANTOOR - DAY

Yutar krijgt thee ingeschonken van een ZWARTE BEDIENDE.
Tegenover hem zit zijn ster-getuige, Mtolo.

PERCY YUTAR
What were you playing at out there,
today?

BRUNO MTOLO
I was just answering the questions. You
wanted me to speak about Mandela, Sisulu
and the bombings. You didn't mention
anything about the white lawyer.

PERCY YUTAR
If you have information on Bram Fischer,
you'd better give it to me now.

BRUNO MTOLO
It is a difficult thing for me, a poor
black man, to talk about a rich white man
like that. This is my country, but they
are not my rules. You understand my
problem? And you white people all look
more or less alike.

Yutar is ziedend van woede.

PERCY YUTAR
*What is it you're hiding, what do you
know?!*

Mtolo heeft dit spel vaker gespeeld. Hij glimlacht.

BRUNO MTOLO
Are we having a conversation, Mr. Yutar?

CLOSE: Yutar.

EXT. HUIS FISCHER / ZWEMBAD - DAY

CLOSE: Bram zwemt onder water. Stilte. Als hij bovenkomt,
zien we -

- de vrolijke chaos van zwarte en blanke KINDEREN die in
het zwembad spelen. Bram is de spil van het plezier: hij
speelt de gevaarlijke haai...

Molly loopt rond met eten en drinken. Lacht naar Bram.

MOLLY FISCHER

Maak ze niet overstuur, Bram! Oude dwaas!

CUT TO:

Joel en George zitten aan een tafeltje bij het zwembad.
Praten op zachte toon met elkaar.

JOEL JOFFE

We moeten onze strategie met vijandige
getuigen aanpassen. We moeten ze
vermorzelen, niet zo halfbakken...

GEORGE BIZOS

Zeg je dat Bram niet geschikt is?

JOEL JOFFE

Nee, nee. Dat hoor je me niet zeggen.

(beat)

Hij zou wat agressiever kunnen zijn.

GEORGE BIZOS

Dat is niet zijn stijl.

JOEL JOFFE

Dat moet zijn stijl dan maar worden. Ik
bedoel, de beleefde en respectvolle
aanpak...

CUT TO:

Bram klimt uit het zwembad en pakt een handdoek.

BRAM FISCHER

Nemen jullie geen duik? Ik heb zwemgoed
binnen.

JOEL JOFFE

Nee, we hadden het net over Dirker.

BRAM FISCHER

Oh ja. Ja...

Molly passeert Bram, stopt dan en wrijft zijn rug droog.

JOEL JOFFE

Hij is Yutars belangrijkste getuige tegen
Rusty. Als we hem niet op de een of
andere manier onschadelijk maken, is
Rusty gezien. Echt gezien. Klaar.

BRAM FISCHER

Ja, ja. - Dank je, Molly.

Molly geeft Bram een liefdevol tikje en loopt door.

BRAM FISCHER (CONT'D)

Wat zouden we zijn zonder vrouwen? Zonder Molly. Zonder Winnie, zonder Hilda of Shirley. - Zou je denken dat Dirker en Swanepoel, dat hun vrouwen net zo betrokken zijn als die van ons?

Molly serveert limonade voor de kinderen in het zwembad.

BRAM FISCHER (CONT'D)

Dat ze hun hart thuis kunnen luchten over hun werk?

Joel en George kijken Bram aan, als opeens het intense GESNERP van een auto-alarm klinkt.

FLASH CUT TO:

EXT. GARAGE / JOHANNESBURG - DAY

CLOSE: Een open motorkap en gekleurde draden.

Molly is in gesprek met een GARAGEHOUDER, die haar de werking van een auto-alarm laat zien.

FLASH CUT TO:

INT. GARAGE / WINKEL / JOHANNESBURG - AVOND

Molly doorzoekt een stapel ordners met facturen in de winkel van de garage.

Ordners en laden met papieren worden door haar ondersteboven gekeerd.

INT. GANG / PALEIS VAN JUSTITIE - DAG

Bram wacht in de gang voor de rechtszaal. Dirker passeert hem, ontspannen keuvelend met Yutar en Swanepoel.

Molly komt eraangesneld. Ze haalt een beduimelde envelop uit haar tas en geeft die aan Bram, terwijl ze en passant roos van zijn schouders klopt.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

Dirker zit kaarsrecht en geconcentreerd in de beklaagdenbank. Bram komt voor hem staan. Vriendelijk, beleefd en empathisch stelt hij zijn vragen.

BRAM FISCHER

Officer Dirker, I'd be grateful if you could clarify a few points regarding your statement. Would that be all right?

OFFICIER DIRKER

Ask me anything you like.

BRAM FISCHER

Thank you. After the raid on the farmhouse, you said you went outside and found Mr. Bernstein's car.

(leest voor uit het
politierapport)

"I opened the bonnet, put my hand on the engine and found it was cold."

Bram laat het politierapport aan Dirker zien.

BRAM FISCHER (CONT'D)

This is a very important detail, isn't it? It proves that Mr. Bernstein had been at the farmhouse for several hours and thus we may conclude that he would have been party to whatever discussions took place.

OFFICIER DIRKER

He hadn't just popped in with the tea and biscuits, if that's what you mean.

Dirker scoort een gretige lach bij zijn COLLEGA'S.

OFFICIER DIRKER (CONT'D)

We've always suspected that Bernstein was a major player in the Spear of the Nation, a senior member of the High Command. His presence at Rivonia confirms it.

BRAM FISCHER

Because the engine of his car was cold?
Because he'd been there for hours?

OFFICIER DIRKER

You got it in one, Mr. Fischer.

BRAM FISCHER

You actually opened the bonnet? To be hundred percent sure?

Officer Dirker knikt.

BRAM FISCHER (CONT'D)

That's a 'yes'?

OFFICIER DIRKER

Ja. - Yes.

Bram knikt. Pauzeert, werpt een blik op de rechter.

75.

BRAM FISCHER

According to the police report, the raid
took place at three o'clock.

FLASHBACK TO:

INT. WITTE STOMERIJ WAGEN - DAY

Het is muisstil in de 'stomerij'-wagen. Dan opeens:
gekraak in de zender voorin.

POLITIECOMMANDANT

(over the radio)

Delta Een, huiszoekingsbevel is zojuist
goedgekeurd door de rechter-commissaris.
Jullie kunnen gaan.

De AGENTEN in het busje komen meteen tot leven. De
CHAUFFEUR start de motor.

OFFICIER DIRKER (O.S.)

(tegen Bram)

That's when it went down, yeah.

CLOSE: de hand van de chauffeur die het stuur vasthoudt:
zijn polshorloge wijst drie uur aan.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

Bram pakt een document van zijn tafel.

BRAM FISCHER

That's curious. Under the terms of his
house arrest, mr. Bernstein had to report
in to the Marshall Square police
headquarters between midday and two
o'clock.

FLASHBACK TO:

INT. POLITIE HOOFDBUREAU / KANTOOR - DAY

Rusty zet zijn naam en handtekening: **Lionel Bernstein.**

De bureausergeant noteert de datum en het tijdstip.

'11 juli 1963 14:03'

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

Bram geeft het document aan officier Dirker.

BRAM FISCHER

Would you please tell us what the police records show?

Dirker zwijgt. Kijkt verbaasd.

OFFICIER DIRKER

It looks like he signed in at two o'clock.

BRAM FISCHER

Three minutes after two o'clock.

(beat)

The fastest possible journey time from Marshall Square police station to Rivonia, is half an hour. That's without traffic, if you're speeding.

SNAP CUT TO:

I/E. AUTO FISCHER / LILIESLEAF FARM, RIVONIA - DAY

CLOSE: een stopwatch ligt op de passagiersstoel.

Molly rijdt in de Mercedes, en stopt bij het hek van Liliesleaf Farm. Ze pakt de stopwatch van de passagierstoel. Schrijft de tijd op een blaadje.

BRAM FISCHER (O.S.)

... So how is it possible, that his car engine could have been cold when you checked it?

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

Bram Fischer staat voor Dirker.

BRAM FISCHER

Do you think you got that part of your story wrong, Officer?

Dirker kijkt naar Bram.

OFFICIER DIRKER

It was stone cold. I'm sure of it.

Bram loopt naar zijn bureau en pakt een envelop.

BRAM FISCHER

Did an alarm go off when you opened the bonnet?

OFFICIER DIRKER

No. The car wasn't alarmed.

BRAM FISCHER

Are you sure?

OFFICIER DIRKER

Yes.

BRAM FISCHER

Right. None of the witnesses heard an alarm go off either.

Bram laat een stilte vallen en haalt dan een factuur uit de beduimelde envelop. Kijkt naar de factuur.

BRAM FISCHER (CONT'D)

This Chevy model is a popular target for car thieves. Which is why Mr. Bernstein had a car alarm fitted two years ago. I have the receipt if you'd like to see it.

Bram houdt de factuur hoog.

BRAM FISCHER (CONT'D)

So if the car bonnet really had been opened, as you claim, the alarm would have gone off straight away.

FLASHBACK TO:

EXT. LILIESLEAF FARM, RIVONIA - DAY

De rode Chevrolet van Bernstein staat voor de Rivonia boerderij. Officier Dirker en luitenant Swanepoel staan ernaast, en kijken tevreden toe hoe de gearresteerden worden weggeleid na de inval.

BRAM FISCHER (O.S.)

Which suggests to me that the bonnet of that car was never opened and the state of the engine never checked. Rusty Bernstein had only just arrived at the meeting.

SNAP BACK TO:

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

Rusty Bernstein kijkt aandachtig naar de langzame 'ondergang' van officier Dirker, als Bram officier Dirker plotseling met onverwachte felheid aanvalt.

BRAM FISCHER

You have no proof that he was involved in any of the discussions in the farmhouse, so you manufactured this story in order to try and implicate him!

OFFICIER DIRKER

That's not true.

BRAM FISCHER

Officer Dirker, you've had difficulties like this inside a courtroom before, haven't you?!

Officier Dirker zoekt steun bij de ijzig kijkende rechter.

BRAM FISCHER (CONT'D)

July 1960. In the Treason Trial. Remember?! The judge ruled that your evidence should not be believed and everything you said was ruled as - Officer Dirker?! - inadmissible!

Molly en Hilda Bernstein kijken ademloos toe vanuit de galerij boven. Molly is opgewonden dat de door haar gevonden wapens doel treffen.

Bram loopt naar de getuigenbank. Hij laat zijn stem zakken, zijn woede varen. Spreekt tegen Dirker alsof zij twee de enige in de gerechtszaal zijn.

BRAM FISCHER (CONT'D)

I'm sorry to put you on the spot like this, but it is rather important we find out the truth.

OFFICIER DIRKER

I am telling the truth!

BRAM FISCHER

Don't be too hard on yourself. Please. Don't.

Bram bukt tot dichtbij Dirker, pakt zijn arm beet.

BRAM FISCHER (CONT'D)

(vertrouwelijk)

I know the police are under a lot of pressure to come up with evidence. I know you do the best you can. You're convinced these men are terrorists. So are your bosses. And they want you to proof it, but sometimes you just can't. Unless you lie and make up things. You want to be a hero but they make you a cheat. I understand your position. It must be damn lonely...

Dirker kijkt Bram aan. Er knapt iets in hem. Hij wil iets zeggen. Komt niet uit zijn woorden en -

- Bram pakt een zakdoek uit zijn colbertzakje en geeft hem aan Dirker.

Dirker pakt de zakdoek aan, veegt zijn ogen droog voor een verbijsterde rechter, een verbijsterde aanklager, een verbijsterde rechtszaal.

INT. HUIS FISCHER / SLAAPKAMER - NIGHT

Bram ligt in bed. Zijn ogen wijd open. Molly naast hem slaapt. Het is donker en stil. Bram kijkt naar -

- de kleine klok naast het bed: 12.17

Bram stapte uit bed.

CUT TO:

Het is donker in huis. Bram trekt zijn kleren aan en maakt Molly zachtjes wakker.

BRAM FISCHER
Schatje... Molly, schatje.

Molly opent haar ogen.

BRAM FISCHER (CONT'D)
(zachtjes)
Kun je naar de keuken lopen, iets uit de koelkast pakken en dan weer gaan slapen?

Molly kijkt slaperig naar Bram. Zucht.

MOLLY FISCHER
Je kunt zo niet doorgaan, lieverd.

BRAM FISCHER
Ik weet het. Maar het moet.

Bram geeft een kusje aan Molly.

EXT. HUIS FISCHER - NIGHT

We zien het huis van Bram en Molly, het maanlicht schittert op het dak.

Dan wordt er binnen een lamp aangedaan!

CUT TO:

Een POLITIEAGENT in een auto schuin voor het huis van de Fischers stoot zijn COLLEGA-AGENT aan. Die pakt zijn verrekijker en ziet -

- het silhouet van Molly, als ze een spoor van licht achterlaat: de lamp boven, de traplamp, de ganglamp, de keukenlamp. Ze opent de koelkast.

De politieman checkt zijn horloge, maakt een notitie van de tijd, terwijl hij Molly's gangen nauwlettend volgt -

- en terwijl Molly de aandacht van de agenten op zich vestigt, sluipt Bram voorzichtig -

- door de achterdeur met een tas in de hand het huis uit, de donkere tuin in.

Bram Fischer sluipt door de tuin van zijn huis, langs de gesnoeide boom, vermijdt het bloembed en kruipt door een gat in het hekwerk de straat op.

CUT TO:

Een oude Volkswagen staat op de verlaten weg aan de achterkant van de Fischers huis. Bram loopt snel naar de Volkswagen. Stapt in de auto.

De Volkswagen rijdt met gedoofde lichten de straat uit.

INT. FLAT - NIGHT

Brams tas wordt op een verweerde tafel opengeritst -

- honderden en honderden bankbiljetten in de tas.

In een bijna lege kamer met geen andere meubels dan een oude tafel en een zestal plastic stoelen, heeft een groep mensen zich verzameld: Bram, DAVE KITSON, WILTON MKWAYI en twee zwarte ANC-LEDEN die de bankbiljetten sorteren.

BRAM FISCHER

I'm still expecting the UK funds.

Dave Kitson overhandigt Bram een stapeltje paperassen.

DAVE KITSON

In Transvaal we have already over 600 new members. We figured out a chain of command. It's the logistics that need to be taken care of. Vans, equipment, targets, blueprints. Whó's got whát whére whén...

WILTON MKWAYI

Govan and Motso had all these things worked out, hadn't they?

BRAM FISCHER

Operation Mayibuye, yes.

DAVE KITSON

All these documents were confiscated by the police?

BRAM FISCHER

There was for safety reasons only one single copy.

(beat)

(MORE)

81.

BRAM FISCHER (CONT'D)

And that's submitted as exhibit of the prosecution. It now belongs to the state.

WILTON MKWAYI

Can't we steal it?...

Bram zucht diep. Kijkt om zich heen.

BRAM FISCHER

We have to start from scratch.

WILTON MKWAYI/DAVE KITSON

What!? / We can kill Vorster! / Blow up the Palais of Justice!? / Kill random police officers!

BRAM FISCHER

Stop! Stop!! - That's suicide, if we don't have the people with us! If we don't have a plan.

DAVE KITSON

If the judge hangs Mandela and Sisulu, the people will revolt and fight.

BRAM FISCHER

If that's the case, then we will act too!

DAVE KITSON

So you want them hanged first?! And then act!?

BRAM FISCHER

No revolution will succeed if the masses are not ready!

WILTON MKWAYI

Stop this communist bullshit! You are only one single vote, Bram. A white vote!

BRAM FISCHER

The color of my skin is not the issue here! And it's got nothing to do with communism but everything with common sense. Sisulu backs me.

DAVE KITSON

Mandela not!

BRAM FISCHER

I've written the Spears manifesto!

WILTON MKWAYI

And it's time to act upon it!

Bram Fischer slaat plots hard met zijn vuist op tafel.

BRAM FISCHER

When the time is ready!!!

(beat)

And the time is not. Not yet. Forget
Operation Mayibuye.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

CLOSE: het document 'Operation Mayibuye', een dik pak
dichtbetikte pagina's wordt van tafel gehaald -

- door Percy Yutar, die het document met enige theatrale
pathos aan de mensen in de rechtszaal laat zien.

PERCY YUTAR

The prosecution submits the following as
evidence: maps of government and military
installations; future targets for Spear
of the Nation. We also have quotes and
invoices for explosives and munitions.
Most worrying of all are these diagrams
here. Do you know what this is, my Lord?

Percy Yutar laat demonstratief aan de zaal een schema van
een explosief zien in het Mayibuye-document.

RECHTER DE WET

(geprikkeld)

I can't see it if you show it to the
public in the courtroom, mister Yutar.

Yutar excuseert zich onmiddellijk.

PERCY YUTAR

I'm sorry my Lord. Blueprints for the
manufacture of a landmine. All along, the
accused have claimed they don't target
people. But isn't a landmine, by its very
nature, an anti-personnel weapon?

Bram kijkt naar rechter De Wet, een zorgelijke blik.

PERCY YUTAR (CONT'D)

No matter how much they try and wriggle
out of it, these men were seeking to maim
and murder. Had it not been for the
valiant intervention of the police, they
would have succeeded and the morgue would
be piled high with bodies. Yet their
advocate, Mr. Fischer, would seek to
justify these acts. It's in the language
he uses, isn't it? It distances us from
the horrible reality of what they were
planning.

Yutar pakt een ander document van zijn bureau op.

PERCY YUTAR (CONT'D)

This is another document the police found in the farmhouse, it is Spear of the Nation's political manifesto. It makes interesting reading, my lord.

Yutar leest voor, maar niet nadat hij een kleine pauze heeft laten vallen.

PERCY YUTAR (CONT'D)

'The government policy of force, repression and violence will no longer be met with non violent-resistance only. Spear of the Nation will be at the front line of the people's defence.' It almost has a legal feel to it, doesn't it? Yes, I would say that this document has a lawyer's fingerprints *all over it*.

Yutar draait zich om naar Bram. Staart hem met een ingehouden triomfantelijke blik aan. Bram komt overeind.

BRAM FISCHER

The defence objects to the late introduction of these documents as evidence. Mr. Yutar tells us that officer Dirker found them at the Rivonia farmhouse - but how do we know if he's telling the truth this time?

PERCY YUTAR

My Lord, a handwriting expert has examined all of the documents. He's identified the writing of several of the defendants. As well as the writing of another person who is still at large. Perhaps Mr. Fischer would like to have a closer look at this particular document?

CUT TO:

Molly ziet hoe Yutar naar Bram loopt. Ook zij wordt nu ongerust.

CUT TO:

CLOSE: Brams notitieblok met zijn specifieke manier van schrijven. Bram bedekt het haastig met een blanco vel papier als -

- Yutar hem het document overhandigt.

Bram bekijkt het document van Yutar, houdt het schuin om de losse notities in de marge te bestuderen.

Over Brams schouder heen, bekijkt ook Joel Joffe de handgeschreven notes in de marge -

CLOSE: Joel Joffe. Hij schrikt, werpt een blik op Bram.

Ook Yutar staart naar Bram.

PERCY YUTAR (CONT'D)

Would you like to cross examine the
handwriting expert? I can wheel him in if
you like. He's absolutely sure he can
identify the author of these notations.

BRAM FISCHER

That won't be necessary, mr. Yutar.

EXT. STRATEN VAN PRETORIA - DAY

Bram loopt haastig door de straten, baant zijn weg door
een drukke menigte van winkelende mensen. Hij blijft soms
even stilstaan bij een etalage -

- steekt onverwacht snel een straat over.

En weer terug...

EXT. KIOSK / WINKELSTRAAT PRETORIA - DAY

Bram koopt een krant, maar 'scant' ondertussen de straat
achter hem. Bram steekt opnieuw een straat over en blijft
voor een reisbureau stilstaan. Hij kijkt om zich heen,
maar ziet niet -

- dat hij geobserveerd wordt door iemand die op de hoek
van de straat staat en al Brams manoeuvres in de gaten
gehouden heeft: Joel Joffe...

EXT. REISBUREAU - DAY

Bram staat te wachten voor het reisbureau als een KEURIGE
MAN tegen hem opbotst.

KEURIGE MAN

Sorry.

BRAM FISCHER

Geen probleem.

De twee heren groeten elkaar en -

- Bram krijgt een zwarte aktentas in zijn hand gedrukt.
De keurige man loopt weg de ene kant op; Bram eveneens,
met aktentas, de andere kant op - om enige tellen later
Joel Joffe tegen het lijf te lopen.

JOEL JOFFE

Hallo Bram. - Mooie aktetas.

BRAM FISCHER

Hallo? - Inderdaad, ja.

JOEL JOFFE

Bram. Ga je het me vertellen of niet? Wie was die man?

BRAM FISCHER

Een nieuwe klant.

JOEL JOFFE

Wat zit er in die tas? Bram? Ga je het me vertellen?

Bram kijkt Joel aan met een blik die Joel nooit eerder heeft gezien bij Bram.

BRAM FISCHER

Dit wil jij niet weten, Joel.

JOEL JOFFE

Ik vraag mij af wat jouw prioriteit is: het belang van je cliënten of het belang van de zaak waarvoor zij strijden. Waarvoor jullie blijkbaar strijden.

BRAM FISCHER

Ik ben geen verdachte, Joel.

JOEL JOFFE

Nog niet.

(beat)

Wat gebeurde er echt op die boerderij? Werd er een terroristische campagne gepland? Een burgeroorlog voorbereid?

BRAM FISCHER

Het zijn ook jouw cliënten. Waarom vraag je het ze niet?

Bram snelt weg met zijn koffer, verdwijnt in de menigte.

EXT. HUIS FISCHER - NIGHT

Muziek schalt hard uit een grammofoonspeler en dompelt het huis van Bram en Molly in een luid jazz-bad.

INT. HUIS FISCHER / BADKAMER - NIGHT

CLOSE: een kraan in de badkamer worden opengedraaid -

- door Molly. Bram zit op de rand van het bad. Peinzend. Molly gaat naast hem zitten, ze zitten gewoon in hun kleren. De stoomdampen uit de kraan golven om hen heen.

MOLLY FISCHER

Wat is er?

BRAM FISCHER

(zucht, somber)

Ik ben bang dat ik ze niet ga redden,
Molly.

Ze streelt Brams haren.

MOLLY FISCHER

Wat bedoel je, wat jij pas deed met
Dirker, dat doet geen advocaat - dat doet
niemand je na. Jij vond het laatste
druppeltje menselijkheid in hem. Het
druppeltje dat hem nog deed schamen.

BRAM FISCHER

Da's een veldslag, niet de oorlog.

(beat)

Mtolo heeft me herkend. Ik weet het
zeker. En Yutar weet het. Als het naar
buiten komt, mijn betrokkenheid bij...
Hoe bescherm ik jou, ons gezin voor wat
er dan gaat gebeuren?

MOLLY FISCHER

Dat zien we na de rechtszaak wel weer.
Jij moet nu die mannen van de strop
redden, Bram. Je moet De Wets
vooroordelen onderuit blijven halen. Als
hij deze mannen als... als 'mensen' gaat
zien, als je dát lukt, gaat-ie ze nooit
op laten hangen.

BRAM FISCHER

Maar ik ben het grootste risico aan het
worden! Als-ie mij als medeplichtige
ziet.

MOLLY FISCHER

Het is onmogelijk jou niet als gewoon
fatsoenlijk mens te zien, Bram.

Bram kijkt Molly aan. Het water uit de kraan klatert
luidruchtig. Hij glimlacht naar haar. Molly kust hem. De
stoom wervelt om hen heen.

INT. PRETORIA GEVANGENIS / BEZOEKERSRUIMTE - DAY

JOEL JOFFE

Are you a communist, Mr. Mandela?

Joel Joffe kijkt Mandela strak aan.

NELSON MANDELA

I refuse to answer that question.

JOEL JOFFE

You were planning a civil war, weren't you?

NELSON MANDELA

What is it you want to proof?! That Jewish people too are very well capable of discrimination and racial prejudices? That not all Jews are communists? Tell me, what's in it for you, mister Yutar?

Joel Joffe en Nelson Mandela zijn in de aanwezigheid van George Bizos aan het oefenen voor een kruisverhoor.

JOEL JOFFE

(valt uit zijn rol)

Somehow, I don't think that's going to work.

NELSON MANDELA

I'm not going to stand there and dignify his questions. I'd only end up legitimizing him.

JOEL JOFFE

I agree Yutar's a snake, but you can't sidestep cross examination.

NELSON MANDELA

The question and answer format doesn't give me the latitude to get our message across. He'll keep interrupting me.

Bram komt de bezoekersruimte binnenstappen.

BRAM FISCHER

How are you getting on?

GEORGE BIZOS

We're just dancing around the thorny issue of cross examination.

BRAM FISCHER

I bet Yutar's been anticipating his duel with you for weeks.

JOEL JOFFE

That's what we are telling Nelson. He'll be the icing on Yutars cake. So Nelson has to be prepared like -

BRAM FISCHER

(tegen Nelson Mandela)

- what if we don't call you to the stand?

(beat)

You deliver a prepared statement instead. You can control the content. No interruptions. The downside is -

JOEL JOFFE

- that's exactly what a terrorist would
do! A political statement, no dialogue.

Mandela kijkt naar Joffe en Bizos, die geen enkel heil in
dit idee zien en naar Bram, die zichzelf overtuigt.

BRAM FISCHER

The sole purpose of our defense, is to
make you all look like... reasonable
human beings.

NELSON MANDELA

Which we actually are...

Mandela glimlacht. Net als Bram en Joffe en Bizos.

INT. PRETORIA GEVANGENIS / GANG - NIGHT

Een blanke CIPIER doet zijn ronde, 'ratelt' met zijn stok
tegen de tralies van de cellen, als hij er langsloopt.

Hij blijft bij een cel stilstaan, opent het luikje en
gluurt naar binnen.

INT. PRETORIA GEVANGENIS / CEL MANDELA - NIGHT

CLOSE: een potlood schrijft kleine letters op een
goedkoop blocnootje.

Mandela zit bij kaarslicht op de grond te schrijven.

CIPIER

Wat zijn we aan het doen, Mandela?

(beat)

Je testament?

Mandela reageert niet, schrijft geconcentreerd verder.

INT. PRETORIA GEVANGENIS / LUCHTPLAATS - DAY

George Bizos loopt buiten in de luchtplaats naast Mandela
en leest de blocnote die Mandela heeft volgeschreven.

GEORGE BIZOS

I'd only suggest one structural change:
the newspapers will lead with your
opener, so you need to shift all of this
section to the beginning. So apart from
the issue of the final line -

Mandela kijkt George Bizos verwonderd aan.

NELSON MANDELA

- what issue?

Bizos denkt na. Kauwt op zijn antwoord.

GEORGE BIZOS
You need to soften the ending.

NELSON MANDELA
I would suggest that softening is
precisely what we do *nó*t want to do.

CUT TO:

Bram Fischer staat tegenover Bizos. Ze overleggen aan de andere kant van de luchtplaats.

GEORGE BIZOS
Als Mandela die laatste zin formuleert,
zoals hij hem nu geformuleerd heeft, kan-
ie net zo goed meteen op een trap klimmen
en zichzelf ophangen.

Bram staart in de blocnote met de speech van Mandela.

CUT TO:

Mandela hoort Bram geduldig aan.

BRAM FISCHER
Listen Nelson, in no way would I want to
lessen the impact of your speech.

NELSON MANDELA
Not you, too!

BRAM FISCHER
It's your speech but it sets the tone for
the entire defence. What you have to
realise is the judge holds all of your
lives in his hands. Why pave the way for
his verdict?

Mandela geeft geen krimp.

BRAM FISCHER (CONT'D)
(fluistert)
I'm not just asking you as a comrade, I'm
asking as a friend. Please, don't say
that final line.

Bram krijgt een lange peinzende blik van Mandela. Dan breekt een grote glimlach bij Mandela door.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

Bram loopt rustig naar het midden van de rechtszaal.

BRAM FISCHER
May it please your lordship?

Rechter De Wet knikt kortaf.

BRAM FISCHER (CONT'D)

The State contends that accused numbers 1 to 7 were all members of the National High Command of the Spear of the Nation. This we do not deny.

Het gonst in de zaal. De politiefunctionarissen in de publieke galerij reageren instemmend. Yutar kijkt met enige spot toe.

BRAM FISCHER (CONT'D)

Our evidence will show how the Spear was formed in order to undertake sabotage only when it was considered that no other method remained for the achievement of political rights. All this will be relevant, particularly, to the third point, and that is this: that the Spear had adopted a military plan called Operation Mayibuye and intended to embark upon a strategy of guerrilla warfare.

RECHTER DE WET

Will that be denied?

BRAM FISCHER

It will. The evidence will show that while preparations for guerrilla warfare were being made from as early as 1962, *no plan was ever adopted*, and the evidence will show why it was hoped throughout, that such a step could be avoided.

Nu laat de publieksgalerij onder aanvoering van Molly zich luidruchtig horen. Ze moedigen de gevangenen aan.

De Wet hamert meteen driftig om rust in de rechtszaal.

BRAM FISCHER (CONT'D)

The defence case will commence with a statement from the dock by Accused Number One.

Yutar spring getergd overeind. Protesteert luid.

PERCY YUTAR

My Lord! That's impossible! - I think you should warn the accused that what he says from the dock has far less weight than if he submitted himself to cross examination.

BRAM FISCHER

We appreciate our learned friend's advice.

Bram knikt vriendelijk maar superieur naar Yutar.

RECHTER DE WET

I think that counsel for the defence have sufficient experience to be able to advise their clients without your assistance, Mr. Yutar. - Go ahead.

CUT TO:

Mandela loopt met zijn blocnote naar de beklaagdenbank.

NELSON MANDELA

My lord, I am the first accused. I hold a Bachelors Degree in Arts, and practised as an attorney in Johannesburg. I admit that I was one of the persons who helped to form the Spear of the Nation, and that I played a prominent role in its affairs until I was arrested in August 1962.

Mandela's stem vult de rechtszaal. Kalm en verzekerd.

NELSON MANDELA (CONT'D)

At the outset, I want to say that the suggestion made by the State that the struggle in South Africa is under the influence of foreigners or communists is wholly incorrect. I have done whatever I did, both as an individual and as a leader of my people, and not because of what any outsider might have said.

De stilte in de zaal wordt bijna tastbaar. Voor- en tegenstanders luisteren. Instemmend. Afkeurend. JOURNALISTEN schrijven driftig op hun notitieblokken.

NELSON MANDELA (CONT'D)

In my youth in the Transkei, I listened to the elders of my tribe telling stories of the old days. Amongst the tales they related to me were those of wars fought by our ancestors...

CLOSE: Bram luistert naar Mandela's woorden en -

Off screen klinkt een jongensstem die 'Bram' roept.

EXT. FARM - DAY

GOKOWAAN (O.S.)

Bra-am!! Ik zit vast!

Op het platteland met op de achtergrond een boerderij is bij een hek met prikkeldraad een drietal JONGE KINDEREN aan het spelen, BRAM (7 jaar) en twee zwarte vriendjes LOEL (5 jaar) en GOKOWAAN (9 jaar). Gokowaan heeft zich bezeerd aan het prikkeldraad, zit vast -

- Bram en Loel helpen hem door hem wild los te trekken. Gokowaan schreeuwt en grijpt naar zijn gewonde arm.

Bram haalt een witte zakdoek uit zijn broekzak en 'verbindt' Gokowaans arm. De zakdoek kleurt rood.

Bram kijkt moet grote ogen naar de groter wordende rode bloedvlek.

KLEINE BRAM
(verbijsterd)
Jouw bloed is ook rood!?!...

Gokowaan en Loel kijken Bram niet-begrijpend aan.

CLOSE: de oprecht verbaasde kleine Bram. Off screen wordt Bram door zijn moeder geroepen.

MOEDER BRAM (O.S.)
Braam! Naar binnen! Eten!

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - LATER

Bram luistert en staart naar Nelson Mandela.

NELSON MANDELA (O.S.)
Africans want to perform work which they are capable of doing, and not just work which the government declares them to be capable of. We want to be allowed to live where we work.

Mandela spreekt tot de rechter, maar de grote groep ZWARTE TOESCHOUWERS op de galerij luistert ademloos toe.

NELSON MANDELA (CONT'D) (CONT'D)
We want to be allowed our own land in places where we work, and not to be obliged to live in rented houses which we can never call our own.

EXT. TOWNSHIP - DAY

Een karig stuk land met gammele woningen van zinkplaten en kartonnen dozen. MOEDERS staan in een lange rij met emmertjes en jerrycans te wachten bij één enkele waterkraan. KINDEREN op blote voeten spelen met het rondslingerende afval.

NELSON MANDELA (O.S.)

We want to be part of the general population, and not confined to living in our ghettos. We want to be allowed out after 11 o'clock at night and not to be confined to our rooms like little children...

INT. OVERHEIDSGEBOUW - DAY

ZWARTE AFRIKANEN staan in de rij voor een loket waar passen en permits worden afgegeven. BLANKE POLITIEMANNEN en OVERHEIDSAMBTENAREN lopen rond en controleren, verordonneren, corrigeren de aanwezigen.

NELSON MANDELA (O.S.)

We want to be allowed to travel in our own country. We want a just share in the whole of South Africa: we want security and a stake in society...

EXT. KERKPLEIN BIJ PALEIS VAN JUSTITIE - DAY

ANC SUPPORTERS met vlaggen zitten onder de palmbomen van het plein. Ze worden nauwlettend in de gaten gehouden door een grote groep VEILIGHEIDSPOLITIE en hun waakhonden.

NELSON MANDELA (O.S.)

Above all, my lord, we want equal political rights, because without them our disabilities will be permanent. I know this sounds revolutionary to the whites in this country, because the majority of the voters will be Africans. This makes the white man fear democracy.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

Staand in de rechtszaal voert Mandela het tempo en volume van zijn toespraak op, richt zich tot de zaal.

NELSON MANDELA

But this fear cannot be allowed to stand in the way of the only solution which will guarantee racial harmony and freedom for all.

Bram kijkt gebiologeerd toe.

NELSON MANDELA (CONT'D)

I have fought against white domination, and I have fought against black domination.

(MORE)

NELSON MANDELA (CONT'D)

I have cherished the ideal of a democratic and free society in which all persons live together in harmony and with equal opportunities. It is an ideal which I hope to live for and to achieve.

Mandela stopt. Bram knikt. Goed gedaan. Mandela kijkt Bram aan, richt zich dan rechtstreeks tot rechter De Wet.

NELSON MANDELA (CONT'D)

But if it needs be...

(Mandela pauzeert)

... it is an ideal for which I am prepared to die.

Het is doodstil in de rechtszaal.

Het publiek boven in de zaal is geëmotioneerd. George en Joel staren voor zich uit. Geraakt.

CLOSE: Bram kijkt naar Mandela. Heeft-ie net zijn doodvonnis getekend?...

TOTAAL: Mandela gaat zitten. Zijn stoel kraakt.

INT. HUIS FISCHER / SLAAPKAMER - NIGHT

Bram en Molly liggen in bed. Molly slaapt.

CLOSE: Bram staart naar het plafond. Klaarwakker.

INT. AUTO FISCHER - DAY

Bram rijdt in zijn auto door de stad. Geconcentreerd. Vastberaden. Het is vroeg in de ochtend.

POV: Brams Mercedes wordt gevolgd door een andere auto.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GANG - DAY

Brams schoenen galmen over de gladde marmeren vloer van de gang van het gerechtsgebouw.

Het is stil in de gang. Bram loopt met snelle tred.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / ARCHIEFRUIMTE - DAY

CLOSE: een transistorradio waaruit de opgewonden klanken van een rugbywedstrijd klinken.

Bram staat bij de balie van de archiefruimte van het Paleis van Justitie te wachten. Kijkt gespannen om zich heen. Een geüniformeerde BLANKE AMBTENAAR met een grote dossiermap aanlopen.

POLITIEMAN

27, zei u? - Ho. Eerst tekenen. Paspoort.

Bram geeft zijn paspoort.

POLITIEMAN (CONT'D)

Deze documenten zijn 'in beperking' in opdracht van de minister van Justitie. Ze mogen niet gekopieerd of ter inzage aan derden gegeven worden. Ze mogen het gebouw niet verlaten noch op andere wijze verspreid worden op straffe van -

BRAM FISCHER

Is mij allemaal bekend.

Bram krabbelt zijn handtekening en pakt de dossiermap op.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / HAL / GANG - DAY

Bram kijkt onopvallend om zich heen, controleert of er niemand is. TWEE ZWARTE SCHOONMAKERS, dat is alles. Dan snelt hij door de gang naar zijn doel -

- in een hoek staat een reusachtige XEROX 914 kopieermachine.

Bram zet zijn hoed af. Opent haastig de dossiermap. Erin zitten een hoop velletjes papier -

- 'Operation Mayibuye' staat op het bovenste vel.

Hortend en stotend en met veel lawaai begint deze eerste generatie Xerox machine zijn werk te doen. Traag...

De ene pagina...

... na de andere - na de andere - na de andere.

Als Bram een volgende pagina onder het apparaat legt en een andere eruithaalt -

- verschijnt Percy Yutar achter hem met wat papieren!

PERCY YUTAR

Ook nog op zaterdag aan het werk?

Bram weet zijn schrik onder controle te houden.

BRAM FISCHER

Ja, zeker ja. Verdomd handige apparaten.

Een vel met dwarsdoorsneden van landmijnen komt langzaam uit het apparaat geschoven...

PERCY YUTAR

Je wist niet dat je zo'n ding nodig had
totdat het er was. Dan kun je niet meer
zonder.

BRAM FISCHER

Inderdaad.

PERCY YUTAR

Lang bezig nog?

BRAM FISCHER

De laatste... Bijna klaar.

Bram pakt het gekopieerde vel met 'landmijnen' eruit.

PERCY YUTAR

Het wordt tijd dat we weer eens aan ons
normale leven toekomen. Een keertje
vissen.

BRAM FISCHER

Da's alweer een tijd geleden, ja.

Bram stopt het vel bij zich en houdt ook de
oorspronkelijke dossiermap dicht tegen zich aan.

PERCY YUTAR

Maar we hebben een missie - heb je alles?

BRAM FISCHER

- ja. Tot ziens.

PERCY YUTAR

Ik voor de stabiliteit en veiligheid van
dit land. Ja, en jij?... Voor de chaos.

Bram draait zich om en loopt weg, terwijl Yutar de klep
van de Xerox opendoet en een omgekeerd wit vel, het
originele document, ziet liggen...

... Yutar pakt het vel en -

CLOSE: Bram draait zich om, realiseert zich -

CLOSE: het originele vel papier wordt door Yutar van de
Xerox getrokken en -

BRAM FISCHER

(luchtigjes)

Bijna alles... Dank je.

- Bram staat naast hem en grist het origineel uit Yutars
handen, voordat die het om kan draaien en bekijken.

CLOSE: Yutar kijkt de weglopende Bram na. Iets klopt er
niet...

INT. AUTO FISCHER - DAY

CLOSE: de gekopieerde 'Operation Mayibuye' papieren worden door Bram in een tas onder de passagiersstoel gestopt.

Hij kijkt in het achteruitkijkspiegeltje. Het zweet parelt langs zijn voorhoofd.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / KAMER - DAY

CLOSE: een nummer wordt gedraaid op een telefoontoestel.

Yutar staat met de telefoonhoorn in zijn hand in een kamer van het Paleis van Justitie te bellen.

PERCY YUTAR
Officier Dirker alstublieft. Snel.

EXT. SAINT JOHNS SCHOOL - DAY

Ilse zit met VRIENDEN en VRIENDINNEN van school te kletsen en te lachen. Ze roken sigaretjes, als Brams Mercedes voor de ingang stopt en claxonneert. Ilse laat snel haar sigaret vallen. De vriendenclub lacht.

INT. AUTO FISCHER - DAY

Bram rijdt een vrolijke kauwgum kauwende Ilse naar huis.

BRAM FISCHER
Hoe oud is Caroline geworden?

ILSE
We hebben zo om Daniel gelachen. 18.
Bedankt voor het ophalen nog he pap.

BRAM FISCHER
Ik moest toch in de stad zijn. - Dus ze mag al roken?

ILSE
Niet boos worden, pap. Maar ik heb nog eens nagedacht. En met de anderen erover gehad. Ik weet nu zeker dat ik rechten wil gaan doen.

BRAM FISCHER
En rook jij ook?

Ilse stopt met kauwen en ademt haar adem naar haar vader.

BRAM FISCHER (CONT'D)
Wrigley's Doublemint? Denk je dat ik niet jong ben geweest?

Ilse kijkt haar vader schuld bewust aan. Brams lach stopt abrupt, als hij in zijn achteruitkijkspiegeltje kijkt -

CLOSE: een zwarte auto volgt hen van dichtbij.

Bram is er niet gerust op. Kijkt strak op de weg én in zijn spiegels. De auto blijft volgen.

ILSE

Zo erg is het toch niet? En ik wil het echt heel graag. Wat ik van plan ben -

BRAM FISCHER

(ernstig)

- Ilse...

ILSE

Ja?...

Dan klinkt er opeens een sirene uit de zwarte auto achter hen. Blauw zwaailicht. De auto seint met zijn koplampen. Het is een auto van de geheime politie.

BRAM FISCHER

Nee, nee. Nee!

(tegen Ilse, paniekerig)

D'r ligt een aktetas onder je stoel. Maak open. D'r zitten losse papieren in. Snel. Haal ze eruit. Gooi ze weg.

Ilse bukt naar de aktetas, zoekt naar de papieren.

De zwarte politiewagen haalt Bram in, maakt tekens dat Bram moet stoppen.

Ilse heeft de papieren te pakken.

ILSE

Uit het raam? Wat wil je -

BRAM FISCHER

- Nee. Nee. Verstop ze. Ga d'rop zitten. Nee. Nee. Nee! Geef ze aan mij. Geef ze -

ILSE

Wat wil je -

BRAM FISCHER

Kom op nou!

ILSE

Kom op wát?!

BRAM FISCHER

Geef die papieren aan mij, het zijn -

Ilse ziet de paniek en onmacht van haar vader een seconde aan, terwijl Bram de auto tot stilstand brengt, en Ilse -

- propt de papieren onder haar jurk, onder haar shirt.

Bram ziet het -

BRAM FISCHER (CONT'D)
(zachtjes, gespannen)
Niet doen, doe niet -

Officier Dirker en luitenant Swanepoel komen uit de zwarte auto gelopen en verschijnen bij Brams portier.

OFFICIER DIRKER
Uitstappen...

EXT. WEG BIJ RESTAURANT / AUTO FISCHER - DAY

Bram en Ilse wachten langs de weg als Swanepoel en Dirker de auto doorzoeken: onder de stoelen, achter de leuning.

Bram transpireert, ziet hoe Ilse onrustig op en neer hipt.

ILSE
(speelt 'hoge nood')
Officier, mag ik misschien even...?

LUITENANT SWANEPOEL
(tegen Bram)
Jas uit. Zakken leeg.

OFFICIER DIRKER
(tegen Ilse)
Dat geldt ook voor jou, jongedame.

ILSE
(speelt 'hoge nood')
Maar ik moet echt -

OFFICIER DIRKER
Schoenen uit.

BRAM FISCHER
We wilden net hier stoppen voor haar. Ze heeft net een feestje gehad en -

Swanepoel kijkt naar Ilse die het bijna 'niet meer houdt'. Ilse glimlacht krampachtig.

LUITENANT SWANEPOEL
Vooruit dan. Meteen terugkomen.

Ilse wil weglopen naar het restaurant.

OFFICIER DIRKER
Ik blijf er wel bij.

Dirker loopt haastig achter Ilse aan.

I/E. TOILETRUIMTE / WEGRESTAURANT - DAY

CLOSE: een wc-bordje - 'Alleen Voor Blanken'.

Ilse loopt het toiletgebouw in, Dirker een stap achter haar. Het damestoilet in.

Ilse wil de deur van het toilethokje sluiten, als Dirker het tegenhoudt.

OFFICIER DIRKER
Deur op een kier!

ILSE
Pardon?

OFFICIER DIRKER
Deur op een kier.

Ilse sluit de deur van het toilet zo dicht mogelijk. Ze gaat op het toilet zitten, haalt snel de documenten onder haar kleren vandaan. Ze kijkt ernaar, terwijl ze plast.

CLOSE: blauwdrukken van bommen. Plattegronden van openbare gebouwen. Lijsten van namen. Lijsten van wapens. 'Operation Mayibuye'.

OFFICIER DIRKER (O.S.) (CONT'D)
En niet doortrekken!

CLOSE: Ilse, gespannen haar kauwgum kauwend.

CUT TO:

Dirker staat in het vrouwentoilet bij Ilses deur te wachten, als een OUDE DAME binnen komt stappen en verontwaardigd op Dirkers aanwezigheid reageert.

OFFICIER DIRKER (CONT'D)
Politiezaken, mevrouw. En die eerste is bezet.

CUT TO:

Ilse kijkt in het toilet koortsachtig om zich heen. Wat te doen met de documenten?

EXT. WEG BIJ RESTAURANT / AUTO FISCHER - DAY

Swanepoel onderzoekt de kofferbak van Brams auto, terwijl Bram gespannen naar het wegrestaurant en het toilet kijkt.

CLOSE: Bram.

I/E. TOILETRUIMTE / WEGRESTAURANT - DAY

CLOSE: het plasje in de toiletpot.

Officier Dirker trekt door, werpt een blik in de stortbak.

Ilse staat toe te kijken.

CLOSE: de kleine prullenbak waarop staat: 'Enkel damesverband'.

Dirker tilt het prullenbakje op en kiepert met afgewend hoofd de inhoud op de grond. Met zijn schoenen wroet hij tussen het maandverband.

CLOSE: Ilse.

EXT. WEG BIJ RESTAURANT / AUTO FISCHER

Dirker en Ilse komen het toiletgebouw uit. Ze passeren een ZWARTE RESTAURANTMEDEWERKER.

OFFICIER DIRKER
Clean the toilet, boy. It's a mess in there.

CUT TO:

Bram ziet Ilse aan komen lopen. Swanepoel is het handschoenenkastje aan het leeg halen. Vindt niets.

Ilse komt naar de auto gelopen en wil achteloos instappen.

LUITENANT SWANEPOEL
Even terug, jongedame. We zijn nog niet klaar.

Ilse stapt weer uit.

LUITENANT SWANEPOEL (CONT'D)
Armen spreiden. Spreiden!

BRAM FISCHER
(wanhopig bijna)
Jullie hebben geen recht om -

OFFICIER DIRKER
- we hebben alle rechten, Fischer!
Routinecontrole.

Bram ziet hoe Swanepoel Ilse grondig fouilleert. Ilse kijkt hem recht in zijn ogen.

Dirker slaat de kofferbak dicht. Hij en Swanepoel kijken elkaar aan. Niets gevonden. De twee mannen lopen terug naar hun zwarte auto.

CUT TO:

De politieauto rijdt weg, nagestaard door Bram en Ilse. Bram slaakt een diepe zucht. Hij kijkt naar Ilse.

BRAM FISCHER

Het spijt me, lieverd. Het spijt me zo.

ILSE

Hoe belangrijk waren die papieren?

BRAM FISCHER

Niet belangrijk genoeg om jouw leven te riskeren.

ILSE

Maar wel belangrijk genoeg om het jouwe te riskeren?

Bram kijkt naar Ilse. Zwijgt een tel.

ILSE (CONT'D)

Ik zag schema's hoe je bommen moest maken.

(Bram zwijgt)

Wat ging je daar mee doen, pap?

BRAM FISCHER

Ik... ik moet dit aan mensen geven -

ILSE

- moét?...

BRAM FISCHER

- wil. Ik moet - wil dit aan mensen geven die het nodig hebben.

ILSE

Waarvoor?

Bram haalt diep adem. Het kost hem moeite.

BRAM FISCHER

Ik wil gerechtigheid zien in dit land, Ilse.

ILSE

Je bent een advocaat, dus...

BRAM FISCHER

Al onze juridische mogelijkheden van verzet worden afgesneden, één voor één. En hoe erg ik ook geweld verafschuw...

(MORE)

103.

BRAM FISCHER (CONT'D)

(beat)

... het is de enige optie.

Ilse kijkt haar vader aan. Hij is dapper, bang, onzeker en overtuigd.

BRAM FISCHER (CONT'D)

Kom. Stap in de auto.

CLOSE: Ilse kijkt om zich heen. In de verte ziet ze -

- de zwarte politieauto in het drukke verkeer verdwijnen.

CUT TO:

Ilse stapt in de Mercedes. Bram zit naast haar en start de auto. Ilse legt haar hand op die van haar vader.

ILSE

Pap, het is onzin om te denken dat je je leven kunt offeren voor iets zónder andere levens daarbij te betrekken.

BRAM FISCHER

Ik weet het. En het spijt me.

ILSE

Dat hoeft niet, pap, want we houden van je. En als jij denkt dat wat je doet, moet, dan... denk ik dat ook. Snap je dat? Wij kunnen niet zonder jou. Jij kan niet zonder ons. Toch?

Bram kijkt Ilse aan, heeft geen woorden. Streelt haar hand.

ILSE (CONT'D)

En weet je pap, alleen 'de mens' offert zich op voor een groter doel. En van 'de mens' alleen die mensen die iets te geven hebben. En die mensen zijn nooit alleen. Ook al zouden ze dat soms misschien wel willen...

Bram kijkt naar zijn dochter. De tranen wellen op in zijn ogen. Ze kijken elkaar aan.

ILSE (CONT'D)

Waarom ga je niet even naar de wc?

(beat)

Naar de dames-wc...

FLASH CUT TO:

Ilse op het toilet met de papieren in haar hand. Kijkt koortsachtig om zich heen. Haalt kauwgum uit haar mond.

CLOSE: Ilse plakt kauwgum op het opgevouwen bundeltje papieren.

CLOSE: Ilse kijk toe hoe -

- Dirker de prullenbak met maandverband omkiepert.

CLOSE: ónder de prullenbak, de papieren vastgeplakt!

CUT TO:

Bram Fischer trekt de papieren voorzichtig onder de maandverband-prullenbak vandaan.

De zwarte schoonmaker in de wc kijkt hem van een afstandje aan. Een afkeurende, achterdochtige blik: 'witte idioten'. Bram kijkt de zwarte schoonmaker aan. Wil hem iets uitleggen maar doet het niet.

EXT. HUIS FISCHER / TUIN - EVENING

De zon zakt achter de horizon. Molly loopt met een dienblad met koffie door de tuin naar Bram, die bij het licht van een paar kaarsen dossiers aan het doorlezen is.

Molly schenkt de koffie in. Bram pakt haar hand.

BRAM FISCHER

We hebben een paar prachtige kinderen,
jij en ik, weet je dat? Heb ik je
daarvoor ooit bedankt?

Molly kijkt Bram aan. Ze kijkt hem aan met een intense blik, die opeens een onderzoekende blik wordt.

MOLLY FISCHER

(fluistert)

Bram... is er iets dat ik moet weten?

(mimet bijna)

B-e-n j-e i-n g-e-v-a-a-r?

Bram verontschuldigt zich.

BRAM FISCHER

Nee, nee, liefje. Het is - ik - we hebben
het altijd over politiek en zaken en -

(aapt Molly's mimen na)

I-k h-o-u v-a-n j-o-u.

Molly glimlacht. Straalt. Ze kust Bram.

MOLLY FISCHER

(fluistert)

Blijf je thuis vannacht?

105.

BRAM FISCHER
(fluistert)
Het wordt niet laat.

MOLLY FISCHER
(fluistert)
Ik wacht op je.

CUT TO:

KLIK-KLIK! Zwart-wit foto's, extreem telelens van Bram en Molly die elkaar kussen. Door de bosjes heen gemaakt.

CUT TO:

KLIK-KLIK! Zwart-wit foto's, extreem telelens van Bram, in een auto stappend, mapje in zijn hand.

KLIK-Klik! Zwart-wit foto's van Bram die uit een deur komt en twee zwarte mannen een hand geeft. In een andere auto stapt, geen mapje meer in zijn hand.

EXT. GROTE BUITENWIJK VILLA / PRETORIA - NIGHT

Gewapende BEVEILIGERS patrouilleren voor een grote villa.

INT. HUIS VORSTER / WERKKAMER - NIGHT

CLOSE: krantenkop - 'United Nations calls for release of Rivonia prisoners.'

Minister van justitie Balthazar Vorster toont de krantenkop aan de man tegenover hem, die bij de brandende openhaard staat, Percy Yutar.

PERCY YUTAR
Meneer de minister, ik garandeer u de uitspraak - 'guilty'. Er is geen enkele -

MINISTER VORSTER
(fel)
- natuurlijk zijn ze schuldig! Het gaat me niet om de uitspraak, het gaat me om de strafmaat!

Percy schrikt van de felheid van Vorsters toon.

PERCY YUTAR
We gaan voor de doodstraf en -

MINISTER VORSTER
- rechter de Wet is de sleutel. Een goede Afrikaner, maar Fischer moet geen greep op hem gaan krijgen.

PERCY YUTAR

We gaan voor de doodstraf en er is geen reden om te -

MINISTER VORSTER

- ik weet wat er in de rechtszaal gebeurt! Ik krijg iedere dag de transcripties. Niet iedereen is 'amused' hoe je het aanpakt, Yutar.

(beat)

Onze vrienden hebben hun hulp aangeboden.

Vorster draait zich om naar een derde persoon in de kamer, een 40-jarige, keurig geklede en verzorgde man met een priemende blik, MISTER JOHN.

MINISTER VORSTER (CONT'D)

Show him what you got, mister John.

Mister John klikt een attachékoffertje open en haalt er foto's uit tevoorschijn.

MINISTER VORSTER (CONT'D)

Het is een schande dat een smerige communist als Fischer ongebreideld in de rechtszaal mag lopen kwaken! Iemand moet hem de mond snoeren. Rechter de Wet laten zien wie hij in werkelijkheid is. Hij zit tot zijn communistennek in het ANC.

John loopt met het stapeltje foto's naar Yutar toe. Yutar pakt de foto's aan en bekijkt ze.

CLOSE: Foto's van Bram in de nacht met zwarte mannen in auto's. Foto's van Bram die een koffertje op klaarlichte dag overhandigt.

PERCY YUTAR

Maar zou Fischer aanvallen niet ons internationaal aanzien wat de eerlijke rechtsgang betreft kunnen schaden?

MINISTER VORSTER

Ik veeg mijn gat af met 'internationaal aanzien'. Laat ze ons maar haten voor het oog van de buitenwereld. Eigen wereld eerst!

Vorster komt van zijn stoel, loopt naar Yutar toe.

MINISTER VORSTER (CONT'D)

(vertrouwelijk)

Mister John zal je toegang gegeven tot geheime dossiers van CIA en MI-5. Het wordt tijd dat je ze gaat gebruiken, Yutar. Willen we die mannen zien hangen, dan moet Fischer ook bungelen. Aan de hoogste boom...

CLOSE: Yutar.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

CLOSE: de omslag van het communistisch blad 'Fighting Talk'.

Yutar houdt het blad hoog voor Rusty Bernstein die in de getuigenbank zit, maar kijkt ondertussen naar -

- Bram Fischer.

PERCY YUTAR

Do you recognise this publication? It's a copy of 'Fighting Talk'. It was very popular with the communists until it was banned. You were its editor, were you not?

RUSTY BERNSTEIN

I was, yes.

PERCY YUTAR

"Whenever I despair for the future of South Africa, I think about Bram Fischer and his career, and this restores in me the belief that white South Africans are human beings, not all distinguishably reactionary and racialistic - "

BRAM FISCHER

Objection, my lord! How is this relevant?

RECHTER DE WET

Mr. Yutar?

PERCY YUTAR

If your lordship will allow me to get to that.

RECHTER DE WET

Counsel may proceed.

PERCY YUTAR

Thank you, my lord.

Minzaam glimlachend, draait Yutar zich om naar Bernstein.

PERCY YUTAR (CONT'D)

The author of the article only identifies himself as L.B. Those initials are yours, Bernstein. You did write this article, didn't you?

In de bezoekersgalerij kijken Molly en Hilda toe.

RUSTY BERNSTEIN

Yes, I did.

PERCY YUTAR

"Bram has tirelessly dedicated himself to the cause of justice and human rights, not just as a lawyer but as a member of the Peace Council *and the South African Communist Party.*"

BRAM FISCHER

My lord - Objection! There's no relevance to the case and this is very, véry old news. When the Communist Party was forbidden I stopped all activities -

Rechter De Wet kapt Bram luid af.

RECHTER DE WET

You are overruled. I want to hear this.

Bram kan slechts zitten en toehoren hoe Yutar doorgaat hem aan te vallen voor de ogen van de rechter, het publiek én -

- de pers, die fanatiek op hun blocnotes schrijven.

PERCY YUTAR

(tegen Rusty)

In your article, not only do you identify Mr. Fischer as a member of the communist party, but as a leader on the all-powerful Central Committee. As a matter of interest, who was the Secretary General of the Communist Party?

Brams gezicht verstart. Rusty zwijgt.

PERCY YUTAR (CONT'D)

Since you are unable to answer that question, perhaps we may conclude it was the gentlemen referred to in the exhibit before you?

Luitenant Swanepoel en officier Dirker grinniken.

PERCY YUTAR (CONT'D)

If it pleases you, my lord.

Yutar geeft het communistische blad aan rechter De Wet ter inzage. De Wet werpt een afkeurende blik op Bram.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - NIGHT

De rechtszaal stroomt aan het einde van de dag leeg. De laatste PARKETWACHTERS ruimen de zaal op.

Bram stopt dossiers in zijn tas. Yutar verdwijnt door een deur van de zij-ingang, nagestaard door een woeste Joel Joffe.

JOEL JOFFE

Dit heb ik nog nooit meegemaakt! Niet in de verste verte!

Bram kijkt op naar Joel.

JOEL JOFFE (CONT'D)

Dit kunnen we niet over onze kant laten gaan. Smaad of laster. We pakken 'm aan. D'r is toch nog iets van juridisch fatsoen over in dit land? Hoeveel leugens kan een mens ongestraft openlijk in een rechtszaal ventileren?

BRAM FISCHER

Yutar heeft een hoop flauwekul en misinformatie verkocht dit proces, maar vandaag zat-ie er niet ver naast.

Bram sluit zijn aktetas en kijkt Joel aan, nadat hij eerst om zich heen heeft gekeken. Niemand kan hen horen.

BRAM FISCHER (CONT'D)

(zacht)

Ik heb het voorrecht voorzitter te zijn van twee zeer verschillende organisaties - de Orde van Advocaten en 'the Family'...

(beat)

De Zuidafrikaanse Communistische Partij.

Joels mond valt open. Ongeloof.

JOEL JOFFE

... vroeger. In de jaren '50, toen lidmaatschap legaal was, zei je.

BRAM FISCHER

Toen de partij verboden werd, verdween-ie, ja. Zeker. Officieel...

Joel Joffe kijkt Bram aan, een bezorgde blik.

BRAM FISCHER (CONT'D)

We zijn ondergronds doorgegaan.

JOEL JOFFE

Ik weet niet of ik dit wel wil horen.

BRAM FISCHER

Je wou de waarheid weten, zei je laatst.

Bram ziet de laatste parketwachter de rechtszaal verlaten.

BRAM FISCHER (CONT'D)

De dagen voor de inval in Rivonia, heb ik geregeld de boerderij bezocht. Soms twee, drie keer per dag. Spoedberaad. Met de hele club. Operatie Mayibuye, ja of nee?

FLASHBACK TO:

INT. BOERDERIJ RIVONIA - DAY

De Rivonia-samenzweerders zitten en staan rondom de grote tafel in de boerderij te discussieren.

BRAM FISCHER (O.S.)

De dag van de inval zou ik er ook geweest zijn, als ik niet gebeld was...

FLASH CUT TO:

INT. DUUR RESTAURANT - DAY

CLOSE: Sir Harry Oppenheimer, de diamantmagnaat, telefoneert met Bram. Een ZWARTE OBER naast hem.

SIR HARRY OPPENHEIMER

Nee, Bram, ik heb je nú nodig. Morgen is die rechtszaak en ik betaal je verdomme! Ik wacht op je in de Rand Club.

CUT TO:

Bram kijkt naar Joel Joffe.

BRAM FISCHER

... mijn dekmantel moest zichtbaar blijven. Maar ik wist wat er in Rivonia stond te gebeuren...

FLASH CUT TO:

CLOSE: Dossier 'Operation Mayibuye'.

WALTER SISULU

All those in favour of launching Operation Mayibuye?

Enkele handen gaan de lucht in. En dan: alle handen gaan de lucht in.

BRAM FISCHER (O.S.)

Een paar minuten voor de politie binnenviel was Operatie Mayibuye aangenomen.

Denis Goldberg sprokkelt de vellen met diagrammen voor landmijnen en andere explosieven bij elkaar.

BRAM FISCHER (O.S.) (CONT'D)
Diezelfde middag had Denis Goldberg een
afspraak bij een smederij om tonnen
plaatstaal op te halen.
(beat)
Om landmijnen te maken.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - NIGHT

De waarheid zinkt in bij Joel Joffe...

JOEL JOFFE
Ze waren met de voorbereiding van een
burgeroorlog begonnen.

Hij kijkt Bram strak aan.

JOEL JOFFE (CONT'D)
Ze zijn verdomme schuldig. Schuldig voor
terrorisme. De doodstraf.

BRAM FISCHER
In de ogen van de wet, ja... Als ik die
dag in Rivonia was geweest, had ik mijn
hand niet opgestoken. Ik wil offers
brengen, persoonlijke offers, maar geen
slachtoffers. Slachtoffers zijn altijd
anderen. Da's me te makkelijk.

Bram staart voor zich uit, in gedachten verzonken.

BRAM FISCHER (CONT'D)
Maar sinds dit proces...
(beat)
Is er één reden, één redelijke reden om
deze mensen naar de strop te sturen?

Joel kijkt Bram aan. Het is donker in de rechtszaal.

JOEL JOFFE
Ik weet niet wat jij al weet, Bram, maar
ik heb nog geen uitspraak gehoord.

BRAM FISCHER
Zijn we niet in dezelfde rechtszaal
geweest afgelopen weken? Woorden,
geweten, respect, rechtvaardigheid,
menselijkheid. Allemaal waardeloze wapens
helaas. We hebben een Operatie Mayibuye
nodig.

JOEL JOFFE
Bram, ik eh... ik bewonder je
menselijkheid, je zachtaardigheid. En dat
je zelfs die bereid bent op te geven, om
ze voor 't algemene belang te kunnen
behouden.

(MORE)

JOEL JOFFE (CONT'D)

Percy Yutar zou je schoenen niet mogen poetsen.

(beat)

Maar jij gaat niét capituleren! Jij recht je rug, je kijkt je prooi in de ogen aan: de regering van Zuid-Afrika - en die ga je met je slotpleidooi vernietigen!

EXT. PALEIS VAN JUSTITIE - NIGHT

Bram loopt de trappen van het Paleis van Justitie af. Halverwege blijft hij stilstaan en kijkt naar -

- het standbeeld van Paul Kruger aan de overkant. Een machtig silhouet in het maanlicht.

CUT TO:

Bram zit gehurkt voor het standbeeld. Leest de door een straal maanlicht verlichte inscriptie onder het beeld.

Bram pakt zijn notitieblokje en begint te schrijven.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

CLOSE: Boekwerken gebonden met een harde blauwe leren kaft en gouden letteropdruk.

Percy Yutar en zijn TEAM komen de rechtszaal binnen, zuchtend onder het gewicht van een groot aantal dikke, blauw gekleurde boekwerken.

Yutar gebaart zijn assistenten de boekwerken uit te delen aan een aantal journalisten.

Bram, Joel en George wachten tot zij ook een exemplaar ontvangen. Maar wat zij krijgen van Yutar is niet in leer gebonden - zij krijgen een grote stapel fotokopieën.

NELSON MANDELA

That, gentlemen, is discrimination.

Rechter De Wet komt de rechtszaal binnen. Yutar springt overeind, pakt de vier overgebleven boekwerken op en loopt naar de rechter.

PERCY YUTAR

My Lord, to assist the court, I have had my closing address typed out and bound up and I beg leave to hand it in.

Yutar legt de boekwerken op de tafel van de rechter.

Joel Joffe bladert door de hem aangeboden fotokopieën en mompelt hard genoeg voor Yutar om te horen.

JOEL JOFFE

Slotpleidooi? Dit is het complete werk
van Dostoyevski in willekeurige volgorde.

Yutar slaat het eerste deel van zijn vier delen open.

PERCY YUTAR

Volume one -

RECHTER DE WET

You intend to read all of this?

PERCY YUTAR

If it pleases you, my Lord.

RECHTER DE WET

No it does not please me. The last thing
I want is to listen to all of this again.

De Wet bladert naar de laatste pagina's van het vierde
deel.

RECHTER DE WET (CONT'D)

These last paragraphs, they look like a
summary. Let's hear these.

PERCY YUTAR

As your lordship wishes.

Yutar kijkt om zich heen en ziet -

- op de galerij minister van justitie, Vorster, omringd
door lijfwachten, plaats nemen.

Yutar weet dat dit zijn 'finest hour(s)' gaat worden, en
schraapt zijn keel.

PERCY YUTAR (CONT'D)

Although the State has charged the
accused with sabotage, this is
nevertheless a case of high treason par
excellence. It is a case of the intended
overthrow of the government through force
and violence with the military assistance
of foreign countries.

Yutar laat zijn eerste woorden door de ruimte galmen,
richt zich dan tot de mannen in de beklaagdenbank.

PERCY YUTAR (CONT'D)

The deceit of the accused is amazing.
They represented scarcely more than 1% of
the Bantu population, yet they took it
upon themselves to tell the world that
the Africans in South Africa are
suppressed, oppressed and depressed.

(MORE)

PERCY YUTAR (CONT'D)

It is tragic to think that these men, who between themselves did not have the courage to commit a single act of sabotage, should nevertheless have incited their followers to acts of sabotage, guerilla warfare, armed insurrection, open rebellion - and ultimately civil war. They would then, from the safety and comforts of their hideout in Rivonia, have surveyed the savage scene of slaughter on both sides. The day of the mass uprising was to have been May 26th 1963.

George Bizos kijkt op naar Bram en naar Joe. Verbaasd, kan zijn oren niet geloven.

GEORGE BIZOS

(zachtjes tegen Bram)

26 mei?! Dat was 6 weken vóór de inval in Rivonia!...

Rechter De Wet onderbreekt Yutar.

RECHTER DE WET

Mr. Yutar, you do concede that you failed to prove guerilla warfare was ever decided upon, do you not?

Daarmee de wind uit Yutars zeilen weghalend.

PERCY YUTAR

I believe that the state has proven that preparations were made.

RECHTER DE WET

(vermoeid)

Yes, I know that. The defence concedes that. What they say is that preparations were made in case *one day* they found it necessary to resort to guerilla warfare. But they say that prior to their arrest they never considered it necessary, and took no decision to engage in guerilla warfare. I take it that you have no evidence contradicting that, and that you accept it?

Yutar, is even van zijn stuk gebracht, aarzelt, zoekt naar een adequate reactie.

PERCY YUTAR

As your lordship pleases... but that technicality does not disguise the larger crime.

(MORE)

PERCY YUTAR (CONT'D)

Because of the people who have lost their lives and suffered injury as a result of the activities of the accused, it is apparent that this case is now one of -

(beat)

- murder and attempted murder as well.

Bram geeft Joel meteen een por in zijn ribben. Fluistert.

BRAM FISCHER

Lachen.

JOEL JOFFE

(sist terug)

Hoezo?

BRAM FISCHER

Hard lachen.

George heeft Bram gehoord, begint hard te lachen -

- een gedeelte van de publieke tribune begint ook te lachen, Yutar provocerend tot een furieuze reactie.

PERCY YUTAR

I make bold to say that every particular allegation in the indictment has been proved! There is not a single material allegation in the opening address that has not been proved. As for the charges against Accused Number 1 -

RECHTER DE WET

- you are on firmer ground there. Mr. Mandela has already admitted his guilt on all charges. There is no point in going over the evidence against him.

PERCY YUTAR

But of course.

(Yutar herneemt zich)

I will summarise the evidence against accused number three, Denis Goldberg, Spear of the Nation's armourer-in-chief. The evidence against him is so overwhelming, I do not know where to begin!

DENIS GOLDBERG

Then why try!

RECHTER DE WET

You will be silent in court!

Bram glimlacht naar Denis, maar sist tussen zijn tanden

BRAM FISCHER

Jaag de rechter niet over de kling,
Denis. Hij hangt je op.

Maar de meest 'over de kling gejaagde' persoon in de rechtszaal is Percy Yutar. Zijn slotpleidooi is onverwacht ontspoord en hij improviseert erop los om hem weer op de rails te krijgen.

PERCY YUTAR

My Lord, for the edification of your lordship, I have decided to nominate a shadow cabinet for the provisional revolutionary government. Because Denis Goldberg was alleged to have run a camp for spiritual and health purposes, I nominate him *Minister of Health*.

Swanepoel, Dirker en andere agenten grinniken instemmend.

PERCY YUTAR (CONT'D)

Lionel Bernstein, despite the restrictions of house arrest, has found time to go to Rivonia. He has admitted he wrote extensively for political journals. So there is no doubt, that in a revolutionary government he would be named *Minister of Propaganda*.

Bram kijkt rechter De Wet aan in de hoop dat deze Yutar de mond doet snoeren, maar dat gebeurt niet.

PERCY YUTAR (CONT'D)

Walter Sisulu, *Minister of the Interior* or should that be, given the luxury of his house, *Minister of Home Interiors*? And Nelson Mandela... - Deputy Prime Minister. Which brings us at last to the office of Prime Minister.

(beat)

I'll leave that vacant, since it rightfully belongs to the head of the *forbidden* South African Communist Party.

Yutar kijkt om zich heen, en laat dan zijn blik betekenisvol rusten op Bram.

PERCY YUTAR (CONT'D)

A man whose name...

Bram staart Yutar aan, zonder te knipperen.

PERCY YUTAR (CONT'D)

... has not yet been revealed.

Yutar wendt zich weer af van Bram en de beklaagden, richt zich tot rechter De Wet en de pers op de voorste rijen.

PERCY YUTAR (CONT'D)

I have one final thing to say. On the evidence it is clear that without the actions of the police, South Africa would have found itself in a bloody civil war. The public owes a great debt of gratitude to the police.

En met dit laatste akkoord sluit Yutar zijn slotpleidooi af, een triomfantelijke blik in zijn ogen, een voldaan man, genietend van zijn eloquentie en intelligentie.

CUT TO:

Molly zit naast Hilda in de bezoekersgalerij. Ze kijkt aandachtig toe en veert met haar blik, die vertrouwen en succes uitstraalt, op als beneden -

CUT TO:

- Bram van zijn stoel opstaat. Hij kijkt om zich heen. Kijkt omhoog. Zijn ogen en die van Molly ontmoeten elkaar voor een seconde. Dan neemt hij het woord.

BRAM FISCHER

(kalm en gefocused)

The indictment alleges military training and sabotage. Yet the State has just tried to tell us that this trial is a trial for murder and attempted murder. It is a little late for the prosecutor to try and find my clients guilty of murder. Especially as he just pointed out in his address, that none of them actually committed any of the one hundred and ninety three acts of sabotage for which they have been charged.

Yutar kijkt stilletjes toe.

BRAM FISCHER (CONT'D)

We do however concede that Spear of the Nation recruited men for military training and that these members committed acts of sabotage. But these acts were not indiscriminate acts of terrorism. They were carefully planned operations targeting symbols of the apartheid regime. Not one of their operations led to injury or the loss of life.

RECHTER DE WET

But they were acts of sabotage, none the less?

BRAM FISCHER

Yes.

RECHTER DE WET

So you concede that there are charges in the indictment that have merit?

Yutar gniffelt tevreden.

BRAM FISCHER

I would ask my lordship to consider what drove these men to such action. The failure of peaceful methods of protest made them feel there were only two alternatives left to them: to bow their heads and accept, or to resist by force - the very *same* choices faced by your lordship's ancestors - and mine - during the oppression of the British occupation during the Boer War.

RECHTER DE WET

There are many cases where people resisted and were convicted of high treason. In the light of subsequent history, these people had legitimate grievances, but they are *not* entitled to break the law by force. And what happens to people like that, historically, is they get convicted of high treason *and are condemned to death.*

BRAM FISCHER

On occasion, yes. But there are other moments of history which go against the grain, when humanity and common sense overrule the clamour for blood.

Bram Fischer legt zijn zaak met een kalme haast vriendelijke waardigheid aan de rechter voor.

BRAM FISCHER (CONT'D)

What have these men done that is so wrong? They have resisted apartheid. If your lordship will allow me to make a personal observation here. I grew up as a Nationalist. I was elected president of a student parliament for the Nationalists. I never doubted that apartheid was the only solution to this country's problems. That was until I met a fellow student politician from the ANC at a debate. Before the event started, we were obliged by our liberal-leaning hosts to shake hands.

INT. ROOM - NIGHT

CLOSE: Een in pak gestoken blanke hand schudt die van een zwarte man. Na het handen schudden veegt de blanke hand zijn hand onopvallend schoon aan zijn broekspijpen...

BRAM FISCHER (V.O.)
And when I shook this black man's hand, I felt revulsion, as if I had touched something unclean. Something animal and savage.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

De verdachten, Nelson Mandela, Rusty Bernstein en de anderen kijken Bram verbaasd aan.

BRAM FISCHER
It was only later that night, that I had a chance to reflect on my reaction. I grew up on a farm with two little black children, Loel and Gokowaan.

EXT. FARM - DAY

De blanke hand van kleine Bram pakt de zwarte hand van Loel en dan die van Gokowaan en trekt hen over een hek van een boerderij. Ze rollen over het hek, vallen in een plas water en hebben de grootste lol samen. Kinderen die spelen. Dan, het Prikkeldraad. Gokowaan wiens arm bloedt. Brams jongensstem 'Jouw bloed is ook rood?!'.

BRAM FISCHER (V.O.)
They were my closest friends. We played for hours. Day after day. The colour of their skin made no difference then. How had my attitude changed so much?

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

CLOSE: Bram.

BRAM FISCHER
What became abundantly clear was that it was *I* who had changed, and not the black man. I had developed an antagonism for which I could find no rational basis whatsoever.

Mandela, Sisulu en de andere verdachten kijken Bram aan.

BRAM FISCHER (CONT'D)
That is the antagonism that these men have chosen to fight.
(MORE)

BRAM FISCHER (CONT'D)

All the conduct they have been charged with has been directed towards pulling down this system which is deeply damaging to South Africa. These men love their country as much as they love the notion of being free men, equal in the eyes of their government, their peers...

(keert zich naar De Wet toe)

And yes, my lordship, equal in the eyes of this court.

De journalisten schrijven driftig in hun blocnotes.

BRAM FISCHER (CONT'D)

The defence rests.

TOTAAL: Bram loopt rustig naar zijn stoel en gaat zitten.

INT. PRETORIA GEVANGENIS / GANG - NIGHT

CLOSE: een rammelende kar waarop lege borden en bekers staan wordt door een blanke CIPIER door een gevangenisgang gereden.

INT. PRETORIA GEVANGENIS / CEL MANDELA - NIGHT

Mandela heeft zijn handen om een beker gevouwen, staart voor zich uit, als de cipier zijn cel binnenkomt en diens lege bord oppakt.

WARDER

So what do you think is gonna happen to you?

NELSON MANDELA

What do you think?

Mandela drinkt zijn beker leeg, geeft die aan de cipier.

WARDER

Nah... they'll probably hang you all.

De cipier pakt Mandela's beker, zet hem op de kar.

NELSON MANDELA

Well, that's the first time we agree.

WARDER

Sure. And the last time...

De cipier verlaat de cel en net voor het dichtgaan ziet Mandela -

CLOSE: - hoe de cipier zijn hand 'schoonveegt' aan zijn broekspijp.

INT. HUIS FISCHER / KAMER PAUL - NIGHT

CLOSE: rugbyschoenen worden gepoetst door -

- Bram. Hij zit op Pauls bed, waarop een geopende koffer ligt. Molly is druk bezig met het inpakken van Pauls kleren, geholpen door Ilse.

Paul, met een kapje om zijn mond, ademt via zijn vernevelaar en knikt ja of nee tegen de spullen die Molly en Ilse inpakken.

MOLLY FISCHER

Vergeet niet overmorgen te bellen voor Ruths verjaardag. Ik weet hoe dat gaat op zo'n kamp met al die jongelui bij elkaar.

Paul knikt. Bram laat hem de blinkend gepoetste rugbyschoenen zien, spuugt er even op, poetst ze dan nog.

BRAM FISCHER

Dat is voor 'good luck'. Je gaat scoren.

Paul glimlacht door het beademingsapparaat heen. Een gezellig, rommelig tafereel.

EXT. HUIS FISCHER / ZWEMBAD - NIGHT

Molly en Bram zitten bij het zwembad. De insecten zoemen bij de schaarse lampjes naast het zwembad.

BRAM FISCHER

Misschien is dit de laatste keer dat we zo als familie bij elkaar zijn geweest.

Molly pakt Brams hand.

MOLLY FISCHER

Je moet naar je bedje, Bram. Even goed slapen.

BRAM FISCHER

Ik kan niet meer van je vragen dan ik nu al gevraagd heb. Ik wil dat je er voor de kinderen bent, als moeder. Als grootmoeder - wie weet? Melktaarten bakken. Ik kan je niet verder mijn leven insleuren. Het zal erger en erger worden, geloof me. Ik ben de volgende.

MOLLY FISCHER

Doe niet zo raar.

BRAM FISCHER

Ik voel het. Ze haten me. Juist omdat ik een van hun ben.

MOLLY FISCHER

Nee, ik bedoel, doe niet zo raar met die melktaarten die ik moet bakken. Ik ben niet op het idee oma te zijn verliefd geworden. Ik ben op jou verliefd geworden, Bram Fischer. Op wie jij bent. Waar je voor staat. En waarmee we gewoon doorgaan. Voorwaarts mars...

BRAM FISCHER

(zacht)

Ik wou je het best mogelijke leven geven, maar het lukt me niet...

MOLLY FISCHER

Hou toch op, lieverd, het lukt je wel, het lukt je nog steeds. Jij weet dat ik mij beter voel als ik met mijn leven iets nuttigs kan doen voor anderen.

Molly glimlacht naar Bram, en haalt met haar lach de sombere trek om zijn mond weg. Hij kijkt haar aan.

BRAM FISCHER

Als het de doodstraf wordt morgen, dan...
- breekt de hel los.

Bram kijkt Molly aan. Sombor.

ARCHIEFBEELDEN: In de townships wachten duizenden mensen op de uitspraak van het Rivonia-proces. Samenscholende zwarten van allerlei leeftijden en gezindten. Krantenkoppen. Biddende mensen in kerken. Meningingen over de doodstraf. Stand-uppers van radio en tv-journalisten.

RECHTER DE WET (V.O.)

I have very good reasons for the
conclusions to which I have come...

Johannesburg is in een staat van beleg. Wegblokkades. Gewapende politieagenten en soldaten overal op straat. Bij treinen en bussen worden zwarte Afrikanen gecontroleerd op passen. Elders in de stad vinden hardhandige arrestaties plaats tegen demonstrerende burgers.

RECHTER DE WET (V.O.)

I don't propose to read these reasons.

EXT. PALEIS VAN JUSTITIE - DAY

- het Paleis van Justitie, waar een grote LEGER VAN POLITIEAGENTEN met behulp van honden de verzamelde meute onder controle probeert te houden.

Bram, Joel en George banen zich een weg door de menigte naar de trappen van het Paleis van Justitie.

Daar worden ze belaagd door een grote groep BLANKE STUDENTEN die naar hen gilt en schreeuwt en vuisten opheft.

BLANKE STUDENTEN
Kaffir-boetie! Laat ze hangen!

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

De rechtszaal is tot de nok toe gevuld met JOURNALISTEN uit binnen- en buitenland. Ook een grote hoeveelheid POLITIEAGENTEN is aanwezig om de orde te handhaven en bezetten de publieksgalerij. De beklaagden en hun families houden hun adem in.

RECHTER DE WET (O.S.)
The verdict will be...

Rechter de Wet, op zijn troon, leest zijn oordeel voor.

RECHTER DE WET (CONT'D)
... Nelson Mandela is found guilty on all four counts. Walter Sisulu is found guilty on all four counts.

CLOSE: de gezichten van de beklaagden op het moment dat hun vonnis uitgesproken wordt.

RECHTER DE WET (CONT'D)
Denis Goldberg is found guilty on all four counts, Govan Mbeki is found guilty on all four counts. Lionel Bernstein...

Hilda Bernstein op het balkon pakt Molly's hand beet. De tranen staan in haar ogen.

RECHTER DE WET (O.S.) (CONT'D)
... is found not guilty. He will be discharged. Raymond Mhlaba is found guilty on all four...

Blijdschap en verwarring op Hilda's gezicht. Ze kan geen woord uitbrengen, valt Molly om de hals. Begint te snikken. Kijkt naar haar man beneden.

Rusty Bernstein werpt een blik naar Hilda. Niet allen pure blijdschap.

CUT TO:

RECHTER DE WET (CONT'D)
The court shall now move to sentencing.

Bram Fischer, Joel Joffe en George Bizos kijken elkaar aan. Gespannen -

Percy Yutar wrijft over zijn lippen. Hij is zenuwachtig. Achter in de zaal zit minister Vorster toe te kijken.

Bram werpt een blik op Nelson Mandela. Stil oogcontact.

RECHTER DE WET (CONT'D)
The function of this court, as is the function of the court in any other country, is to enforce the laws of the state within which it serves. The crime for which the accused have been convicted, is one of high treason.

Bram, Joel en George lijken hun ademhaling op elkaar afgestemd te hebben, als de rechter zijn vonnis vervolgt.

RECHTER DE WET (CONT'D)
Having given the matter very serious consideration, I have decided not to impose the death penalty, which in a case like this would usually be the penalty for the crime. Consistent with my duty that is the only leniency I can show. The sentence in the case of the accused will be one of life imprisonment.

De reacties in de rechtszaal ontladen zich vanaf dit moment met grote heftigheid.

Een groep blanke AFRIKAANSE NATIONALISTEN begint te schreeuwen en boe te roepen! Anderen schreeuwen luidkeels euforisch: Life! It's life!

Na een moment van aarzeling dringt het tot de beklaagden door: ze blijven leven. Ze omhelzen elkaar.

PERCY YUTAR
My Lord! My Lord -

Maar Percy Yutar is te laat. Rechter De Wet verlaat met snelle schreden de rechtszaal.

EXT. PALEIS VAN JUSTITIE / TRAPPEN - DAY

Op de trappen voor het Paleis van Justitie komt een ZWARTE VROUW naar buiten gerend steekt haar vuist in de lucht en schreeuwt luidkeels.

ZWARTE VROUW
LIFE! It's life!!!

De menigte beneden begint spontaan te zingen.

INT. PALEIS VAN JUSTITIE / GERECHTSZAAL - DAY

Het lawaai binnen in de rechtszaal wordt luider: het overwinningsgeschreeuw overstemt de kreten van afkeuring.

Molly staat op applaudisseert, evenals Hilda naast haar!

Joel schudt Brams hand en klopt hem op zijn schouders. George Bizos heeft de tranen in zijn ogen.

Hilda rent naar de reling van het balkon en zwaait naar Rusty, strekt haar hand om hem aan te kunnen raken.

Rusty baant zich een weg uit de beklaagdenbank door de agenten en parketwachters heen, om Hilda's reikende hand beet te pakken. Hij passeert Luitenant Swanepoel, die ziet wat er gebeurt en meteen in actie komt.

LUITENANT SWANEPOEL

Jij gaat nergens heen, Bernstein, hier blijven. Ik arresteer je op verdenking van sabotage -

Joel Joffe ziet wat er gebeurt en snelt naar Swanepoel en gaat voor hem staan voor het oog van de verzamelde pers.

JOEL JOFFE

Blijf met je handen van mijn cliënt af!

LUITENANT SWANEPOEL

Joffe, als jij mij hindert in het uitvoeren van mijn plicht, laat ik jou ook arresteren.

JOEL JOFFE

Mijn cliënt is zojuist van alle aanklachten vrijgesproken. Hij is een vrij man.

LUITENANT SWANEPOEL

Niet meer. Ik heb hem zojuist gearresteerd in het kader van de Ninety Day Act.

JOEL JOFFE

Op wat voor gronden?! Hij is net vrijgesproken -

LUITENANT SWANEPOEL

- wij verdenken hem van het voorbereiden van nieuwe daden van sabotage!

Swanepoel slaat Rusty Bernstein in de boeien. Joel Joffe is machteloos. Rusty kijkt wanhopig naar zijn vrouw, terwijl hij door de politie afgevoerd wordt -

- Hilda kijkt vanaf het balkon toe. Ze is in tranen en roept Rusty's naam, terwijl Molly haar vasthoudt. Om hen heen uiten mensen luid hun blijdschap. "Life! It's life!"

CUT TO:

Terwijl Rusty geboeid de ene kant wordt afgevoerd, worden Mandela en de anderen door de parketwachters een andere kant afgevoerd richting de ondergrondse cellen.

Maar het voelt niet als een verlies: de veroordeelde mannen zwaaien lachend als ze afgevoerd worden.

CLOSE: Mandela kijkt naar Bram en glimlacht naar hem.

CLOSE: Bram kijkt naar Mandela. Een vragende blik. Wat nu?

CLOSE: Mandela. Hij gebaart met zijn handen. 'Quiet. Cool down'.'

CLOSE: Bram knikt.

EXT. PALEIS VAN JUSTITIE - DAY

De verboden groene, gouden en zwarte kleuren van het ANC zijn overal op plein zichtbaar: vlaggen, borden, kleren.

ANC-aanhangers drommen samen rondom het standbeeld van Paul Kruger voor het Paleis van Justitie.

De politie moedigt de honden aan naar de benen van demonstranten te bijten, spandoeken worden in beslag genomen en vertrapt.

EXT. PALEIS VAN JUSTITIE / BINNENPLAATS - DAY

BEWAKERS duwen Mandela, Mbeki, Sisulu en de andere veroordeelden in een politiebusje. Het gezang van de menigte is in de verte hoorbaar.

EXT. PALEIS VAN JUSTITIE - DAY

Het politiebusje met de gevangenen komt uit de poort van het paleis gereden, baant met geweld zijn weg door de zwarte demonstranten heen, die zingen en leuzen scanderen.

MENIGTE

Ngawethu! Ngawethu! NGAWETHU!!!

CLOSE: Uit het raam van het busje worden een paar blanke en zwarte vuisten gebald.

EXT. HUIS FISCHER / TUIN - NIGHT

Het is een heldere avond. Er branden lampionnen en kaarsen in de tuin. Drank en hapjes gaan rond. Een rustig samenzijn bij het zwembad van de Fischers met het team van advocaten en hun echtgenotes en een groot aantal ZWARTE VRIENDEN. Molly is de perfecte gastvrouw, voor iedereen een praatje en met oog voor ieders welzijn.

CUT TO:

Molly loopt naar een hoekje van de tuin bij de schommel, waar Hilda alleen zit te roken. Molly gaat op de schommel naast haar zitten en geeft haar een klein briefje.

MOLLY FISCHER
Twijfel niet, Hilda, doe het.

Hilda kijkt op het stukje papier. Een telefoonnummer.

HILDA BERNSTEIN
Gaat het lukken, borgtocht?

MOLLY FISCHER
Bram is ermee bezig. Zorg dat je alles gepakt hebt. De man heet McClipper. Alles is betaald. Paspoorten, alles.

Hilda staart naar het papiertje.

HILDA BERNSTEIN
En jij? Jullie? Wat gaan jullie doen?

MOLLY FISCHER
D'r is nog zoveel te doen hier. Ruth wordt morgen 21. We gaan naar Kaapstad, ze zit daar voor een paar maanden voor -

HILDA BERNSTEIN
- dat bedoel ik niet. Bram moet ook weg. Jij ook.

Molly zwijgt even.

MOLLY FISCHER
Ik heb vannacht gedroomd. D'r liepen hier wel vijftien kleintjes rond. Ze hadden de grootste lol. 'Oma! Oma!' Ruth was er. Bram, Ilse. Paul. Ik had een reusachtige zelfgebakken melktaart in mijn hand. Ze wilden allemaal een stuk en hoe meer ze namen hoe groter de taart werd! Ik was zo gelukkig. Met grote ovenhandschoenen. En weet je waar ik was?

(beat)
- In deze tuin, mijn tuin. Onze tuin.

George Bizos roept naar de dammes op de schommels.

GEORGE BIZOS
Weten de dames waar Bram is?

MOLLY FISCHER
Ja, hij is even een ommetje aan het
maken. Hij is zo terug.

George Bizos kijkt verbaasd.

EXT. STRATEN JOHANNESBURG - NIGHT

Een oude Volkswagen rijdt langzaam door de straten van
donker Johannesburg.

INT. VOLKSWAGEN - NIGHT

Bram zit achter in de Volkswagen in het gezelschap van de
andere leiders van de Communistische partij en het ANC:
Dave Kitson en Wilton Mkwayi.

WILTON MKWAYI
Did Mandela told you this in person?

BRAM FISCHER
Yes. We exchanged our thoughts briefly.

WILTON MKWAYI
So we cancel Operation Mayibuye?

BRAM FISCHER
(beat)
Yes. - Until further notice.

Ze kijken naar Bram, die pauzeert en zijn woorden weegt.

BRAM FISCHER (CONT'D) (CONT'D)
The world realises, we'll win. And we
will. I just can't stand the idea of any
single person here in South-Africa not
being able to witness that day of
victory.

Bram Fischer die vol vertrouwen naar hen glimlacht.

EXT. HUIS FISCHER - MORNING

Het is vroeg in de ochtend als Bram bagage naar de auto
draagt. Molly komt achter hem aangelopen. Ze draagt een
grote schaal, afgedekt met cellofaan.

Bram helpt Molly in de auto en neemt de schaal over.

BRAM FISCHER
Melktaart?

MOLLY FISCHER

Ja, dat kan ik als ik wil...

Bram lacht, legt voorzichtig de schaal op de achterbank.

EXT. PLATTELAND / ORANJE VRIJSTAAT - DAY

De zon staat hoog aan de hemel als Brams Mercedes door het landschap van Oranje Vrijstaat snijdt.

INT. BRAMS MERCEDES - DAG

Bram zit achter het stuur, Molly naast hem. Ze schopt haar schoenen uit. Zet haar blote voeten tegen de voorruit.

Ze genieten van de stilte -

- van de voorbijschietende zonovergoten landschappen.

MOLLY FISCHER

Is er een mooier land op aarde?

BRAM FISCHER

(beat)

Nee. Zeker niet.

Molly sluit haar ogen, geniet van de lage zon op haar gezicht. Bram kijkt naar haar, ziet op de achterbank de melktaart liggen. Schiet in de lach.

BRAM FISCHER (CONT'D)

Melktaart... Ik hou van je Molly Fischer.

Molly glimlacht, soezend in de zon. Ze slaapt al bijna.

Bram streelt met één hand haar been en geeft extra gas.

EXT. PLATTELAND / ORANJE VRIJSTAAT - DAWN

Het monotone landschap baadt in het lager wordende zonlicht. Een rivier, een houten bruggetje. De stilte wordt slechts doorbroken door -

GROOT TOTAAL: - het ronkende geluid van Brams Mercedes die op hoge snelheid de camera passeert en over de lange rechte weg in de verte verdwijnt, waar een koe langs de weg graast en de zon ondergaat en ...

... opeens een motorrijder tevoorschijn schiet, die de koe ontwijkt en op de weghelft van de Mercedes komt. En de Mercedes de motorrijder ontwijkt, door het houten bruggetje heen van de weg afschiet en ...

INT. BRAMS MERCEDES - DAWN

CLOSE: de melktaart op de achterbank vliegt tegen het plafond van de auto te pletter.

Bram en Molly schudden en stuiteren in de auto.

PLONS! Water van de rivier. Knalt tegen de voorruit van de auto. Een ruit breekt. Water stroomt naar binnen.

EXT. RIVIER / AUTO FISCHER - DAWN

Brams Mercedes stort in de rivier. Het water van de rivier spat omhoog. De auto verdwijnt in het water.

CUT TO:

De motorrijder scheurt verder, richting de horizon.

CUT TO:

De koe sjokt terug naar de rand van de weg. Graast door.

CUT TO:

Een rimpeling in de rivier. Niet meer. Doodse stilte. Tellen lang. Dan komt Bram boven water. Hapt naar adem. Kijkt wanhopig om zich heen.

CLOSE: Bram.

BRAM FISCHER

Molly! Molly!!!

Een grote luchtbel bolt naast hem op. Bram hapt naar adem en duikt onder water. Waar Bram verdwenen is, komt langzaam een schoen naar boven drijven, de schoen van Molly. Een stuk melktaart. Een wegenkaart. Doodse vredige stilte. Het lage zonlicht scheert over het kale landschap en de rivier.

CLOSE: Bram komt boven water. Ademnood! Hij hapt naar adem met grote teugen. Om hem heen drijven de stukken melktaart, de schoen, de wegenkaart.

BRAM FISCHER (O.S.) (CONT'D)

'Water is sterker dan steen...

INT. HAL / WINBURG ZIEKENHUIS - DAY

In de hal van een ziekenhuis probeert Bram zijn kinderen, Ruth, Ilse en Paul te troosten. Ze houden elkaar vast. Op de achtergrond VERPLEEGSTER, DOKTOREN en PATIENTEN.

BRAM FISCHER (O.S.)

Liefde sterker dan geweld...

EXT. HUIS FISCHER / TUIN - DAY

Bram zit op een tuinstoel starend naar de bloemen in de tuin. Een vogel wast zich in een plas naast het zwembad.

EXT. KAPEL / BRAAMFONTEIN JOHANNESBURG - DAY

Fijn poedersneeuw dwarrelt over een kerk in Johannesburg.

BRAM FISCHER (O.S.)
Vergiffenis sterker dan haat.'

TIENTALLEN ROUWENDEN - zwart en blank - hebben zich voor een kerk verzameld. POLTIEMANNEN houden de mensen nauwkeurig in de gaten, maken foto's van de bezoekers.

BRAM FISCHER (O.S.)
(CONT'D) (CONT'D)
Het is Molly die mij toen we elkaar net leerden kennen dit citaat liet lezen.

INT. KAPEL / BRAAMFONTEIN JOHANNESBURG - DAY

Bram staat bij de kist van Molly voor in de kerk achter het spreekgestoelte.

CLOSE: Bram.

BRAM FISCHER
Het tekent wie zij was. En wie ze mij heeft laten worden. My past with her showed me the force of love. The present showed the force of water. And I do hope the future will show for each and everyone of us the force of forgiveness.

De politieagenten achter in de zaal kijken toe en zien -
- hoe Bram naar de kist loopt. Zijn hand erop legt.

CUT TO:

"Nkosi Sikeleli' Africa": er wordt luid gezongen door de ZWARTE AANWEZIGEN in de kerk, die zijn gaan staan.

De politieagenten maken foto's, terwijl Bram naast Paul, Ruth en ILSE (21) door de kerk naar buiten loop. Bram buigt zich naar hen zijn kinderen, fluistert.

BRAM FISCHER (CONT'D)
Ik wilde een kleine familie begrafenis. Weten jullie hoe gevaarlijk dit is? De meesten hier hebben 'banning orders'.

PAUL
Molly was niet alleen van jou en van ons.

EXT. KAPEL / BRAAMFONTEIN - DAY

Na de dienst komen een hele reeks van vrienden, familie en weldoeners naar Bram om zijn hand te schudden - onder hen, Hilda en Rusty Bernstein.

Hilda omhelst Bram en fluistert in zijn oor.

HILDA BERNSTEIN

Het spijt dat ik niets meer voor je kan doen, Bram. Molly heeft alles geregeld voor vanavond en...

BRAM FISCHER

We gaan elkaar weer zien. Ooit.

Ook Rusty neemt met een omhelzing afscheid van Bram.

CUT TO:

Sir Harry Oppenheimer, de diamantmagnaat, stapt uit de rij mensen en schudt Brams hand met welgemeende kracht.

BRAM FISCHER (CONT'D)

Fijn dat je gekomen bent, Harry. Bedankt.

Harry Oppenheimer kijkt om zich heen, verlaagt zijn stem en omhelst Bram.

SIR HARRY OPPENHEIMER

Ze gaan je arresteren. Morgenvroeg.

(beat)

Ik ken mensen die je over de grens in Swaziland kunnen brengen. Met mijn eigen vliegtuigje. Vanavond nog. Je bent staatsvijand nummer één geworden.

Bram kijkt sir Harry Oppenheimer aan. Die draait zich om en loopt weer door.

George Bizos, die naast Bram staat, draait zich naar Bram toe, als sir Harry wegloopt.

GEORGE BIZOS

Hij heeft gelijk. Als ze jou pakken en veroordelen, zal het levenslang zijn.

(beat)

Is dat het waard, Bram?

Bram Fischer draait zich naar George om. Kijkt hem aan.

BRAM FISCHER

Heb je Mandela die vraag ooit gesteld? - Hoe durf je mij dan wél die vraag te stellen...

George Bizos kijkt Bram aan, die wegloopt in de richting van een van de vele mensen die hem willen condoleren.

TOTAAL: Bram staat voor de kerk. Schudt handen, wordt omhelsd en getroost. Het sneeuwt nog steeds licht.

I/E. HUIS FISCHER / TUIN / HAL - DAWN

De tuin, het zwembad - er heerst een vredige rust rondom huize Fischer op de vroege ochtend.

Drie politieauto's komen tot stilstand voor het huis. Er lijkt niets te gebeuren. Dan -

- hard bonzen op de voordeur door twee BLANKE AGENTEN.
'Opendoen!'

Swanepoel en Dirker staan naast de agenten voor de deur en geven een teken. 'Forceren'.

De deur wordt met geweld door de agenten opengebroken. Swanepoel en Dirker leiden de inval op Brams huis en stormen naar binnen en -

- en struikelen bijna over een kleine reistas die in de hal staat, een regenjas eroverheen: klaar om te gaan.

Swanepoel en Dirker kijken om zich heen, dirigeren de agenten naar de verschillende kamers en zien dan tot hun verbazing Bram de trap af komen lopen. In zijn zwembroek...

LUITENANT SWANEPOEL

Je bent gearresteerd, Fischer. Onder de
Ninety Days Act op verdenking...

Bram loopt onverstoord langs hen heen -

- naar de keuken, stapt de tuin in -

EXT. HUIS FISCHER / ZWEMBAD - DAWN

Swanepoel, Dirker en de andere agenten lopen achter Fischer aan richting het zwembad. Ze trekken hun wapens.

LUITENANT SWANEPOEL

... sabotage, het plannen van
terroristische activiteiten, het
lidmaatschap van verboden partijen.
Fischer!

Bram loopt naar het zwembad en klimt op de duikplank.

OFFICIER DIRKER

Je krijgt nog vijf minuten om je spullen
te pakken.

Bram springt een paar keer op de plank, zodat deze hem hoog en hoger de lucht in laat veren.

CLOSE: zijn voeten veren op de duikplank.

SUPERIMPOSED: 'Bram Fischer werd aangeklaagd voor het overtreden van de Suppression Of Communism Act en samenzwering tegen de Staat. Zijn proces begon op 23 maart 1966 in dezelfde rechtszaal waar hij Nelson Mandela en de andere Rivonia-mannen had verdedigd. '

SLOW MOTION: Bram voert een perfecte salto uit -

SUPERIMPOSED: 'Bram werd schuldig bevonden en veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf.'

- en belandt met een mooie splash in het water.

SUPERIMPOSED: 'Hij mocht twee keer per maand een brief van maximaal 500 woorden schrijven, en vier keer per jaar een half uur bezoek ontvangen achter glas.'

Diverse CLOSE-UPS: scharen knippen de laatste zinnen van een brief eraf. Op de grond vallen de restanten - 'Kus van papa.' Love, Bram.' 'Heel veel liefs...'

SUPERIMPOSED: 'Paul Fischer ging studeren en stierf na een hoestaanval in het ziekenhuis van Kaapstad. Alleen. 23 jaar oud. Bram kreeg geen toestemming de begrafenis bij te wonen.'

Bram zwemt onder water. Lichtstralen schitteren in het water.

SUPERIMPOSED: 'Tijdens zijn opsluiting kreeg Bram kanker. Behandeling in een ziekenhuis werd hem jarenlang ontzegd. Uiteindelijk overleed hij als gevangene van de staat op 8 mei 1975.'

Bram verdwijnt al zwemmend uit het beeld. De lichtschitteringen van de zon in het water blijven over.

SUPERIMPOSED: 'Het verzoek van zijn dochters om hem te begraven in het graf van zijn vrouw Molly werd afgewezen. De staat eiste dat Bram Fischer gecremeerd werd en zijn as overgedragen aan de gevangenisautoriteiten...'

CLOSE: een asbus ligt op de hoedenplank van een auto. De zon schittert door het achterraam. De asbus rolt en beweegt over de hoedenplank.

AGENT 1 (O.S.)

Hoezo weet je dat-ie goed kon rugbyen?

AGENT 2 (O.S.)

Fischer?!

AGENT 3 (O.S.)

Mijn vader heeft hem nog zien spelen tegen de All Blacks. Snel, bikkelhard. En een goede trap.

CLOSE: een hand pakt de asbus van de hoedenplank.

AGENT 2 (O.S.)
Fischer?

EXT. ZANDWEG / LANDSCHAP - DAY

Een politieauto staat langs de kant van een zandweg op een desolate plek, waar een ravijn is.

DRIE AGENTEN lopen met de asbus naar de rand van het ravijn.

AGENT 1
Hij had een parel voor dit land kunnen zijn.

AGENT 3
Maar het werd stront.

CUT TO:

CLOSE: De dop wordt van de asbus gedraaid.

CUT TO:

Agent 1 zet de asbus op een kleine steen. Agent 3 staat naast de bezwete andere agenten. Ze grinniken. Een speciaal moment. Ze kijken om zich heen. De wind en opwaaiend stof. De hitte. Het Afrikaanse land.

Dan spuugt agent 3 op de grond, neemt een aanloop en -
- trapt als een volleerd rugbyer de asbus hoog en hard door de lucht het ravijn in.

CUT TO:

CLOSE: de door de lucht draaiende asbus waar het as van Bram Fischer uitwegwaait.

CUT TO:

De asbus stuitert over de grond, en komt tot stilstand in de Afrikaanse aarde. Zand waait over de asbus heen.

Een zwarte kinderhand vindt de asbus, inmiddels gebutst, verweerd en door de tijd aangetast. De asbus wordt opgepakt door een zwart jongetje.

Een ander zwart jongetje gevolgd door een blank jongetje komt eraangehold. Instinctief weten de kinderen meteen wat ze met de gebutste asbus moeten doen: rugbyen. Ze gooien de bus naar elkaar over, proberen hem af te pakken. Lachen en vallen. Aan de horizon is een moderne stad te zien.

De kinderen lijken verdacht veel op Loel en Gokowaan en de kleine Bram, maar dan anno 2016...

Einde.